

GETIN NOBLE

BANK • SPÓŁKA AKCYJNA

Sprawozdanie finansowe

GETIN NOBLE BANKU S.A.

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

wraz ze sprawozdaniem

niezależnego biegłego rewidenta z badania

Warszawa, kwiecień 2018 roku

Wybrane dane finansowe

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł	tys. EUR	tys. EUR
Wynik z tytułu odsetek	1 273 523	1 279 647	300 027	292 444
Wynik z tytułu prowizji i opłat	96 746	58 977	22 792	13 478
Zysk/(strata) brutto	(709 034)	119 292	(167 040)	27 262
Zysk/ (strata) netto	(566 732)	92 796	(133 515)	21 207
Całkowite dochody za okres	(477 149)	28 538	(112 411)	6 522
Przepływy pieniężne netto	201 644	418 117	47 505	95 554

	31.12.2017	31.12.2016 (przekształcone)	31.12.2017	31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł	tys. EUR	tys. EUR
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	43 643 399	47 410 127	10 463 785	10 716 575
Suma aktywów	60 259 446	66 521 021	14 447 588	15 036 397
Zobowiązania wobec klientów	48 710 831	53 105 936	11 678 734	12 004 054
Kapitał własny ogółem	4 343 958	4 771 107	1 041 492	1 078 460
Kapitał Tier 1	4 090 529	4 626 444	980 731	1 045 760
Kapitał Tier 2	1 329 687	1 363 985	318 801	308 315
Łączny współczynnik kapitałowy	12,4%	15,1%	12,4%	15,1%
Liczba akcji	901 696 125	883 381 106	901 696 125	883 381 106

Wybrane dane finansowe zawierające podstawowe pozycje sprawozdania finansowego przeliczono na euro według następujących zasad:

- poszczególne pozycje aktywów, zobowiązań i kapitału własnego przeliczono według średnich kursów ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 roku w wysokości 1 EUR = 4,1709 zł oraz na 31 grudnia 2016 roku w wysokości 1 EUR = 4,4240 zł.
- poszczególne pozycje rachunku zysków i strat oraz pozycje dotyczące sprawozdania z przepływów pieniężnych przeliczono według kursów stanowiących średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku (odpowiednio: 1 EUR = 4,2447 zł i 1 EUR = 4,3757 zł).

SPIS TREŚCI:

I.	SPRAWOZDANIE FINANSOWE	4
1.	Rachunek zysków i strat	4
2.	Sprawozdanie z całkowitych dochodów	5
3.	Sprawozdanie z sytuacji finansowej	6
4.	Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	7
5.	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8
II.	NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1.	Podstawowe informacje o Banku	9
2.	Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Banku	10
3.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	11
4.	Istotne zasady (polityki) rachunkowości	11
5.	Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	44
6.	Korekty błędów poprzednich okresów	49
7.	Wynik z tytułu odsetek	51
8.	Wynik z tytułu prowizji i opłat	51
9.	Przychody z tytułu dywidend	52
10.	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	52
11.	Wynik na pozostałych instrumentach finansowych	52
12.	Wynik na inwestycjach w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	53
13.	Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	53
14.	Koszty działania	54
15.	Wynik z odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	54
16.	Podatek dochodowy	56
17.	Kasa, środki w Banku Centralnym	59
18.	Należności od banków i instytucji finansowych	59
19.	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	60
20.	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	60
21.	Pochodne instrumenty finansowe	61
22.	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	63
23.	Instrumenty finansowe	65
24.	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	67
25.	Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	67
26.	Wartości niematerialne	71
27.	Rzeczowe aktywa trwałe	73
28.	Nieruchomości inwestycyjne	74
29.	Leasing finansowy i operacyjny	75
30.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	77
31.	Inne aktywa	77
32.	Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	77

33. Zobowiązania wobec klientów	78
34. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	79
35. Pozostałe zobowiązania	81
36. Rezerwy	81
37. Kapitał podstawowy	83
38. Pozostałe kapitały	83
39. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	84
40. Zobowiązania warunkowe	84
41. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	85
42. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	90
43. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych	90
44. Informacje dotyczące segmentów działalności	92
45. Transakcje z podmiotami powiązanymi	93
46. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania	96
47. Zatrudnienie	97
48. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	97
III. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM W BANKU	98
1. Ryzyko kredytowe	99
2. Ryzyko operacyjne	113
3. Ryzyko utraty płynności	115
4. Ryzyko rynkowe	117
5. Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi	126
6. Rachunkowość zabezpieczeń	126
7. Zarządzanie kapitałem	128
8. Współczynnik kapitałowy	128
9. Ryzyko braku zgodności	131

I. SPRAWOZDANIE FINANSOWE

1. Rachunek zysków i strat

	Nota	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone) tys. zł
DZIAŁALNOŚĆ KONTYNUOWANA			
Przychody z tytułu odsetek	II.7	2 589 444	2 859 121
Koszty z tytułu odsetek	II.7	(1 315 921)	(1 579 474)
Wynik z tytułu odsetek		1 273 523	1 279 647
Przychody z tytułu prowizji i opłat	II.8	246 909	217 461
Koszty z tytułu prowizji i opłat	II.8	(150 163)	(158 484)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		96 746	58 977
Przychody z tytułu dywidend	II.9	42 834	84 945
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	II.10	19 003	22 961
Wynik na pozostałych instrumentach finansowych	II.11	7 325	84 736
Wynik na inwestycjach w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	II.12	120 987	209 604
Pozostałe przychody operacyjne	II.13	39 637	36 744
Pozostałe koszty operacyjne	II.13	(132 434)	(101 150)
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych		(92 797)	(64 406)
Koszty działania	II.14	(840 844)	(807 900)
Wynik z odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	II.15	(1 350 425)	(707 611)
Wynik z działalności operacyjnej		(723 648)	160 953
Udział w zyskach/ (stratach) jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności		14 614	(3 388)
Podatek od instytucji finansowych		-	(38 273)
Zysk brutto		(709 034)	119 292
Podatek dochodowy	II.16	142 302	(26 496)
Zysk netto		(566 732)	92 796

W 2017 i 2016 roku w Banku nie wystąpiła działalność zaniechana.

2. Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone) tys. zł
Zysk netto za okres		(566 732)	92 796
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty, w tym:		(34)	130
Zyski/ (straty) aktuarialne	II.36	(42)	160
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty	II.16	8	(30)
Pozycje, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty, w tym:		89 617	(64 388)
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		73 858	(94 235)
Efekt rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	III.7	36 780	14 744
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty	II.16	(21 021)	15 103
Inne całkowite dochody/ (straty) netto		89 583	(64 258)
Całkowite dochody za okres		(477 149)	28 538

3. Sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 (przekształcone) tys. zł	01.01.2016 (przekształcone) tys. zł
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	II.17	3 341 591	3 152 193	2 724 460
Należności od banków i instytucji finansowych	II.18	288 019	996 550	2 008 466
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	II.19	-	2 411	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	II.20	158 491	171 972	166 817
Pochodne instrumenty finansowe	II.21	576 403	90 586	159 074
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	II.22	43 643 399	47 410 127	50 455 467
Instrumenty finansowe, w tym:	II.23	9 479 077	11 905 768	12 390 902
dostępne do sprzedaży		7 654 539	11 703 127	12 236 580
utrzymywane do terminu wymagalności		1 824 538	202 641	154 322
Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	II.25	1 086 873	1 053 519	1 031 922
Wartości niematerialne	II.26	235 174	231 382	212 748
Rzeczowe aktywa trwałe	II.27	191 468	180 210	202 371
Nieruchomości inwestycyjne	II.28	386 110	421 262	478 585
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	II.30	15 668	21 604	19 432
Aktywa z tytułu podatku dochodowego, w tym:	II.16	452 270	326 356	335 920
należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		4 625	-	4 031
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		447 645	326 356	331 889
Inne aktywa	II.31	404 903	557 081	1 235 094
SUMA AKTYWÓW		60 259 446	66 521 021	71 421 258
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY				
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	II.32	1 559 772	2 254 148	3 457 657
Pochodne instrumenty finansowe	II.21	244 892	1 660 662	1 519 279
Zobowiązania wobec klientów	II.33	48 710 831	53 105 936	55 812 803
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, w tym:	II.34	2 671 495	2 604 936	2 829 820
zobowiązania podporządkowane		2 655 804	2 428 877	2 124 286
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-	870	-
Pozostałe zobowiązania	II.35	2 708 277	2 103 440	3 037 409
Rezerwy	II.36	20 221	19 922	21 721
Suma zobowiązań		55 915 488	61 749 914	66 678 689
Kapitał własny				
Kapitał podstawowy	II.37	2 461 630	2 411 630	2 650 143
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych		(121 346)	(105 139)	(104 020)
Zysk netto		(566 732)	92 796	-
Pozostałe kapitały	II.38	2 570 406	2 371 820	2 196 446
Kapitał własny ogółem		4 343 958	4 771 107	4 742 569
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		60 259 446	66 521 021	71 421 258

4. Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

2017	Kapitał podstawowy	Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	Zysk/ (strata) netto	Pozostałe kapitały			Kapitał własny ogółem
				Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Na dzień 01.01.2017	2 411 630	(12 343)	-	2 278 568	(185 832)	279 084	4 771 107
Całkowite dochody za okres	-	-	(566 732)	-	89 583	-	(477 149)
Podwyższenie kapitału zakładowego	50 000	-	-	-	-	-	50 000
Podział wyniku finansowego za poprzedni rok	-	(109 003)	-	109 003	-	-	-
Na dzień 31.12.2017	2 461 630	(121 346)	(566 732)	2 387 571	(96 249)	279 084	4 343 958

Bank dokonał podwyższenia kapitału zakładowego poprzez przeprowadzenie emisji prywatnej akcji zwykłych na okaziciela serii B na kwotę 50 000 001,87 zł, które zostały zarejestrowane przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy KRS w dniu 5 lipca 2017 roku.

2016 przekształcone	Kapitał podstawowy	Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	Zysk netto	Pozostałe kapitały			Kapitał własny ogółem
				Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Na dzień 01.01.2016	2 650 143	237 111	-	2 277 449	(121 574)	40 571	5 083 700
Korekty błędów poprzednich okresów	-	(341 131)	-	-	-	-	(341 131)
Na dzień 01.01.2016	2 650 143	(104 020)	-	2 277 449	(121 574)	40 571	4 742 569
Całkowite dochody za okres	-	-	92 796	-	(64 258)	-	28 538
Obniżenie kapitału zakładowego	(238 513)	-	-	-	-	238 513	-
Podział wyniku finansowego za poprzedni rok	-	(1 119)	-	1 119	-	-	-
Na dzień 31.12.2016	2 411 630	(105 139)	92 796	2 278 568	(185 832)	279 084	4 771 107

W dniu 25 lutego 2016 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na zmiany w statucie Getin Noble Banku S.A. polegające na obniżeniu kapitału zakładowego o kwotę 238 513 tys. zł poprzez zmniejszenie wartości nominalnej akcji z kwoty 1,00 zł do kwoty 0,91 zł. Kwota wynikająca z obniżenia kapitału zakładowego została przeniesiona do utworzonego w tym celu kapitału rezerwowego. W dniu 21 września 2016 roku Sąd zarejestrował scalenie akcji Banku poprzez połączenie każdych 3 akcji zwykłych na okaziciela o dotychczasowej wartości nominalnej 0,91 zł każda, w jedną akcję o nowej wartości nominalnej wynoszącej 2,73 zł, wobec czego stosunek wymiany został ustalony jako 3:1. Scalenie akcji przeprowadzone zostało przy zachowaniu niezmienności wysokości kapitału zakładowego tj. 2 411 630 419,38 zł.

5. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone) tys. zł
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk netto		(566 732)	92 796
Korekty razem:		2 032 679	1 276 070
Amortyzacja	II.14	79 810	75 004
Udział w zyskach/ (stratach) jednostek stowarzyszonych		(14 614)	3 388
(Zysk)/ strata z działalności inwestycyjnej		174 871	(132 468)
Odsetki z działalności inwestycyjnej i finansowej i dywidendy		126 345	77 687
Zmiana stanu należności od banków i instytucji finansowych	II.43	720 777	1 002 300
Zmiana stanu aktywów do obrotu		2 411	(2 411)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy		13 481	(5 155)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)	II.43	(501 796)	68 879
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom		3 766 728	3 045 340
Zmiana stanu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	II.43	4 108 414	457 122
Zmiana stanu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	II.43	(1 461 998)	(12 486)
Zmiana stanu innych aktywów		152 178	678 013
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków i instytucji finansowych	II.43	219 944	(553 165)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)	II.43	(1 370 000)	152 935
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		(4 395 105)	(2 706 867)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	II.43	(4 216)	2 136
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		604 837	(933 969)
Zmiana stanu rezerw	II.43	265	(1 669)
Podatek dochodowy		(122 420)	15 194
Zapłacony podatek dochodowy		(4 364)	(4 760)
Pozostałe korekty		(62 869)	51 022
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		1 465 947	1 368 866
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Zbycie udziałów w jednostkach podporządkowanych		2 867	184 525
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		72 211	116 395
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		5 750	1 400
Dywidendy otrzymane	II.9	42 834	84 945
Otrzymane odsetki		12 402	4 343
Nabycie udziałów w jednostce zależnej		(170 003)	(107 651)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(82 316)	(147 131)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(165 649)	(37 233)
Środki pieniężne wykorzystane w działalności inwestycyjnej		(281 904)	99 593
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji akcji		50 000	-
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	II.34	334 000	340 000
Wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	II.34	(263 225)	(567 020)
Splata kredytów		(914 320)	(650 344)
Zapłacone odsetki		(181 581)	(166 975)
Inne wydatki finansowe		(7 273)	(6 003)
Środki pieniężne netto wykorzystane w działalności finansowej		(982 399)	(1 050 342)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		201 644	418 117
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		3 175 363	2 757 246
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	II.43	3 377 007	3 175 363
Informacje dotyczące przepływu środków pieniężnych z działalności finansowej zostały zaprezentowane w notach II.32 i II.34			

II. NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Podstawowe informacje o Banku

Getin Noble Bank S.A. („Bank”, „Spółka”, „Emitent”) z siedzibą w Warszawie przy ul. Przyokopowej 33 został zarejestrowany na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 25 kwietnia 2008 roku pod numerem KRS 0000304735. Spółce nadano numer statystyczny REGON 141334039. Podstawą prawną działalności Banku jest Statut sporządzony w formie aktu notarialnego z dnia 5 marca 2008 roku (z późniejszymi zmianami).

W dniu 5 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy KRS dokonał wpisu w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, poprzez przeprowadzenie emisji prywatnej akcji zwykłych na okaziciela serii B na kwotę 50 000 001,87 zł. Akcje nowej emisji zostały objęte przez LC Corp B.V.

Kapitał podstawowy Banku wynosi 2 461 630 tys. zł i dzieli się na 883 381 106 akcji serii A oraz 18 315 019 akcji serii B o wartości nominalnej 2,73 zł każda. Akcje Banku są akcjami zwykłymi na okaziciela, każdej akcji przysługuje prawo 1 głosu podczas Walnego Zgromadzenia Banku. Wszystkie akcje Banku są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i są notowane pod nazwą skróconą GETINOBLE, oznaczone kodem PLGETBK00012.

W dniu 26 stycznia 2018 roku Zarząd Banku podjął uchwałę w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego w drodze subskrypcji prywatnej akcji serii C. Na mocy Uchwały Zarząd Banku postanowił o podwyższeniu kapitału zakładowego z kwoty 2 461 630 421,25 zł do kwoty 2 651 630 416,89zł, to jest o kwotę 189 999 995,64 zł, w drodze emisji 69 597 068 akcji zwykłych na okaziciela serii C o wartości nominalnej 2,73 zł każda akcja.

Struktura własności znacznych pakietów akcji Banku na dzień przekazania niniejszego sprawozdania finansowego zgodnie z informacjami posiadanymi przez Bank przedstawiała się następująco:

	Liczba posiadanych akcji	Liczba posiadanych głosów na WZA	% udział w kapitale podstawowym	% głosów na WZA
LC Corp B.V.	356 874 554	356 874 554	39,58%	39,58%
Leszek Czarnecki (bezpośrednio)	88 208 870	88 208 870	9,78%	9,78%
Getin Holding S.A.	66 771 592	66 771 592	7,41%	7,41%
Pozostali akcjonariusze	389 841 109	389 841 109	43,23%	43,23%
Razem	901 696 125	901 696 125	100,00%	100,00%

Podmiotem dominującym Banku i Grupy Kapitałowej jest dr Leszek Czarnecki, który bezpośrednio oraz za pośrednictwem podmiotów zależnych posiada w sumie 56,93% akcji Getin Noble Banku S.A. Dane dotyczące akcji posiadanych przez dr. Leszka Czarneckiego i jego podmioty zależne przedstawiono w poniższej tabeli:

	Liczba posiadanych akcji	Liczba posiadanych głosów na WZA	% udział w kapitale podstawowym	% głosów na WZA
LC Corp B.V.	356 874 554	356 874 554	39,58%	39,58%
Leszek Czarnecki (bezpośrednio)	88 208 870	88 208 870	9,78%	9,78%
Getin Holding S.A.	66 771 592	66 771 592	7,41%	7,41%
Pozostałe	1 403 191	1 403 191	0,16%	0,16%
Razem	513 258 207	513 258 207	56,93%	56,93%

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest wykonywanie usług bankowych oraz prowadzenie działalności gospodarczej określonej w Statucie Banku. Bank prowadzi działalność na terenie całego kraju, świadczy usługi głównie dla osób fizycznych, zarówno w polskich złotych, jak i walutach obcych.

Getin Noble Bank S.A. jest bankiem uniwersalnym, który dysponuje ofertą produktową w zakresie finansowania oraz oszczędzania i inwestowania, a także zapewnia szeroki wachlarz usług dodatkowych, dostępnych przy wykorzystaniu różnych kanałów kontaktu z klientem, m.in. w tradycyjnych placówkach bankowych oraz platformy internetowej.

Bankowość detaliczną Bank prowadzi pod marką Getin Bank, który specjalizuje się w obsłudze depozytowej klientów oraz sprzedaży kredytów detalicznych. Getin Bank oferuje również produkty inwestycyjne oraz jest aktywnym podmiotem w segmencie usług finansowych skierowanych do klienta firmowego oraz jednostek samorządowych. Pion bankowości prywatnej (private banking) dedykowany dla zamożnych klientów prowadzony jest pod marką Noble Bank.

Ofertę własną Banku uzupełniają produkty spółek powiązanych, jak Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., dom maklerski Noble Securities S.A., czy spółka Noble Concierge sp. z o.o. W ramach współpracy z wymienionymi podmiotami Getin Noble Bank S.A. umożliwia swoim klientom dostęp między innymi do usług maklerskich, concierge, jednostek uczestnictwa i certyfikatów funduszy inwestycyjnych.

2. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład organów zarządczych i nadzorujących Getin Noble Bank S.A. był następujący:

Zarząd Getin Noble Banku S.A.

Prezes Zarządu	Artur Klimczak
Wiceprezes Zarządu	Jerzy Pruski
Członkowie Zarządu	Karol Karolkiewicz
	Maciej Kleczkiewicz
	Marcin Kuksinowicz
	Marcin Romanowski
	Maciej Szczechura

Rada Nadzorcza Getin Noble Banku S.A.

Przewodniczący Rady Nadzorczej	dr Leszek Czarnecki
Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Krzysztof Bielecki
Członkowie Rady Nadzorczej	Barbara Bakalarska
	Remigiusz Baliński
	Mariusz Grendowicz
	Jacek Lisik

W dniu 14 grudnia 2016 roku Pan Krzysztof Rosiński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Banku ze skutkiem na dzień 9 stycznia 2017 roku. Jednocześnie Rada Nadzorcza Banku postanowiła powołać Wiceprezesa Zarządu Pana Artura Klimczaka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku, pod warunkiem i ze skutkiem od dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na powierzenie Panu Arturowi Klimczakowi funkcji Prezesa Zarządu. Rada Nadzorcza powierzyła jednocześnie Panu Arturowi Klimczakowi pełnienie od dnia 10 stycznia 2017 roku obowiązków Prezesa Zarządu Banku.

Rada Nadzorcza Banku postanowiła również powołać Pana Krzysztofa Rosińskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, ze skutkiem od dnia 10 stycznia 2017 roku.

W dniu 31 stycznia 2017 roku Rada Nadzorcza Banku powołała ze skutkiem na dzień 1 lutego 2017 roku Pana Jerzego Pruskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.

Z dniem 6 lutego 2017 roku Pan Krzysztof Rosiński zrezygnował z zasiadania w Zarządzie Banku i pełnienia w nim funkcji Wiceprezesa Zarządu.

W dniu 11 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o powołaniu dotychczasowych Członków Zarządu do pełnienia swoich funkcji na wspólną trzyletnią kadencję rozpoczynającą się z dniem podjęcia przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok 2016, z wyjątkiem Pana Marcina Deca, który zrezygnował z kandydowania na Członka Zarządu na kolejną kadencję.

W dniu 30 maja 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na powołanie Pana Artura Klimczaka na stanowisko Prezesa Zarządu Getin Noble Banku S.A.

W dniu 19 czerwca 2017 roku Pan Krzysztof Basiaga złożył rezygnację z pełnienia funkcji w Zarządzie Banku ze skutkiem na dzień 30 września 2017 roku.

W dniu 27 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza Banku powołała ze skutkiem na dzień 1 października 2017 roku Pana Marcina Romanowskiego na stanowisko Członka Zarządu Banku. Jednocześnie Pan Radosław Stefurak złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu Banku ze skutkiem na dzień 30 września 2017 roku.

W dniu 7 września 2017 roku Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwały o powołaniu, ze skutkiem na dzień 11 września 2017 roku, do składu Zarządu Pana Marcina Kuksinowicza jako Członka Zarządu oraz Pana Macieja Kleczkiewicza jako Członka Zarządu.

Na posiedzeniu w dniu 12 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwały o wyborze na Przewodniczącą Rady Nadzorczej Pana dr. Leszka Czarneckiego oraz o wyborze na Wiceprzewodniczącą Rady Nadzorczej Pana Krzysztofa Bieleckiego.

W dniu 10 października 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę o powołaniu do składu Rady Nadzorczej Pani Barbary Bakalarskiej jako Członka Rady Nadzorczej na trzyletnią wspólną kadencję rozpoczynającą się z dniem podjęcia uchwały, tj. od 10 października 2017 roku.

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły inne zmiany w składzie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

3. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 23 kwietnia 2018 roku.

4. Istotne zasady (polityki) rachunkowości

4.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) zatwierdzonymi przez UE, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Bank stosuje wyłączenie postanowień tzw. „carve out” w zakresie MSR 39 wprowadzonym przez Rozporządzenie Komisji Europejskiej, jak opisano w niniejszym sprawozdaniu.

4.2. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

W niniejszym sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości inwestycyjnych oraz instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumentów pochodnych, oraz instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wyceniane metodą praw własności. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom) wykazywane są według zamortyzowanego kosztu pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Getin Noble Bank S.A. jest w trakcie realizacji Planu trwałej poprawy rentowności („Plan”, „PPN”), będącego programem postępowania naprawczego w rozumieniu art. 142 Prawa bankowego i zaakceptowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 23 września 2016 roku.

W II kwartale 2017 roku w związku z odnotowanym w I kwartale tego roku wyższym poziomem odpisów z tytułu utraty wartości aktywów, Bank rozpoczął w uzgodnieniu z Komisją Nadzoru Finansowego prace nad aktualizacją PPN. W dniu 30 sierpnia 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała dokument pt. Plan trwałej poprawy rentowności Getin Noble Bank S.A. na lata 2017-2021. Aktualizacja Programu Postępowania Naprawczego na lata 2016-2019 („Zaktualizowany PPN”), będący aktualizacją realizowanego przez Bank programu postępowania naprawczego. Istotą Zaktualizowanego PPN jest poprawa rentowności działania Banku oraz sukcesywny wzrost adekwatności kapitałowej, pozwalający na osiągnięcie w ostatnim okresie objętym PPN wskaźników kapitałowych spełniających wymogi połączonego bufora (Zaktualizowany PPN zakłada przejściowe niespełnianie minimalnych wymogów kapitałowych).

Wprowadzone w IV kwartale 2017 roku zmiany regulacyjne związane z:

- wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 maja 2017 roku dot. wyższych 150% wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach,
- rekomendacją KNF z dnia 24 października 2017 roku w zakresie emitowanych obligacji podporządkowanych, aby minimalna wartości nominalna jednej obligacji podporządkowanej wynosiła co najmniej 400 tys. zł

wpłynęły negatywnie na poziom adekwatności kapitałowej Banku, w efekcie czego zmianie uległa część założeń uwzględnionych przez Bank w PPN. Poczynając od 1 stycznia 2018 roku Bank nie spełniał minimalnego wymaganego poziomu połączonego bufora kapitałowego, w związku z czym zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym przygotował i wystąpił do KNF z wnioskiem o zatwierdzenie Planu Ochrony Kapitału.

Plan określa dodatkowe działania w stosunku do wskazanych w PPN, jakie Bank zamierza podjąć w celu zwiększenia funduszy własnych do poziomu zapewniającego pokrycie wymogów połączonego bufora kapitałowego; opierają się one na dwóch kluczowych założeniach zgodnych z koncepcją przyjętą w PPN tj.: optymalizacji bieżących wyników, przy jednoczesnej minimalizacji okresu niespełniania wymogów kapitałowych oraz koncentracji na budowie bazy kapitałowej w oparciu o fundusze najwyższej jakości (Tier 1). Tym samym Bank planuje istotne podniesienie kapitału w postaci m.in. emisji akcji oraz instrumentów AT1 gwarantowanych przez Głównego Akcjonariusza dr. Leszka Czarneckiego w łącznej kwocie ok. 1 mld zł. Bank otrzymał od Głównego Akcjonariusza list wsparcia potwierdzający powyższe plany wyrażone w Planie Ochrony Kapitału zatwierdzonym przez Zarząd i Radę Nadzorczą w dniu 23 kwietnia 2018 roku. Zarząd Banku wyraża przekonanie, że pozytywna decyzja dotycząca akceptacji POK przez KNF zostanie podjęta w najbliższym czasie. Plan Ochrony Kapitału zakłada osiągnięcie minimalnych poziomów połączonego bufora kapitałowego do końca 2019 roku. Zdaniem Zarządu Banku założenia będące podstawą Zaktualizowanego PPN oraz Planu Ochrony Kapitału są racjonalne oraz możliwe do osiągnięcia i nie istnieją na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego zagrożenia dla jego realizacji.

Jak opisano w notce III.3 niniejszego sprawozdania finansowego w okresie sprawozdawczym Bank utrzymywał również nadzorcze miary płynności na poziomie wymaganym przez Komisję Nadzoru Finansowego. W tabeli poniżej przedstawiono nadzorcze miary płynności Getin Noble Banku S.A.:

Nadzorcze miary płynności		Wartość minimalna	Wartość na dzień	
			31.12.2017	31.12.2016
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w mln zł)	0,00	4 573	5 647
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	1,68	1,96
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	1,00	2,10	2,56
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,21	1,24

W związku z powyższym, w ocenie Zarządu Banku nie występuje istotna niepewność co do możliwości kontynuowania działalności przez Bank. Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. przez okres co najmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego.

Ponadto posiadając nadal istotny portfel kredytów w walutach obcych Bank jest narażony na potencjalne wprowadzenie ustawowych regulacji związanych z restrukturyzacją walutowych kredytów hipotecznych, co może negatywnie wpłynąć na sytuację finansową Banku.

W dniu 13 października 2017 roku Sejm rozpoczął pracę nad skierowanym przez Prezydenta RP projektem ustawy zmieniającej ustawę o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zacięgnęli kredyt. Projekt ten zakłada uatrakcyjnienie obecnie obowiązujących warunków wsparcia kredytobiorców poprzez podniesienie minimum dochodowego umożliwiającego wnioskowanie o wsparcie, zwiększenie limitu wsparcia oraz wydłużenie maksymalnego okresu wykorzystywania wsparcia oraz okresu na spłatę zobowiązań z tego tytułu, a także wprowadzenie dla kredytów walutowych Funduszu Restrukturyzacyjnego. Wprowadzony Fundusz miałby pozwalać na dobrowolne przewalutowanie kredytów walutowych na złotowe na warunkach uzgodnionych z klientem – czyli z umorzeniem uzgodnionej z kredytobiorcą części zadłużenia wynikającego ze zmiany kursu walut. Fundusz ten miałby być finansowany przez banki posiadające portfele kredytów hipotecznych walutowych. Składka miałaby wynieść maksymalnie 0,5% wartości bilansowej kredytów podlegających restrukturyzacji i być płaconą kwartalnie. Projekt nie wskazuje, jak długo Fundusz miałby być zasilany składkami przez banki.

Wprowadzenie nowelizacji ustawy zgodnie z przedłożonym projektem może spowodować wzrost obciążeń Banku z tytułu uczestnictwa w systemie wsparcia kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. Ponieważ na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wiadomo, czy i w jakim kształcie przedstawiony przez Prezydenta RP projekt ustawy o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zacięgnęli kredyt mieszkaniowy wejdzie w życie, dlatego Bank nie jest w stanie w wiarygodny sposób oszacować jego potencjalnego wpływu na współczynniki kapitałowe, sytuację finansową i wyniki Banku.

4.3. Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego

Podmiotem uprawnionym do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego Banku jest Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z siedzibą w Warszawie.

4.4. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Bank sporządził również skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Getin Noble Banku S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku obejmujące Getin Noble Bank S.A. oraz jego jednostki zależne

i stowarzyszone – zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE, które zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 23 kwietnia 2018 roku.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nabycie jednostek zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć jest rozliczane metodą łączenia udziałów (jednostki pod wspólną kontrolą) lub metodą nabycia (jednostki nie pozostające pod wspólną kontrolą). W jednostkowym sprawozdaniu finansowym inwestycje w jednostkach zależnych i wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, natomiast inwestycje w jednostkach stowarzyszonych wykazywane są zgodnie z metodą praw własności.

4.5. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdawcza

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych (zł), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł). Polski złoty jest walutą funkcjonalną Banku oraz walutą sprawozdawczą sprawozdania finansowego.

4.6. Zmiany w stosowanych standardach i interpretacjach

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Banku za 2017 rok

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Banku za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, za wyjątkiem zastosowania następujących zmian do istniejących standardów obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2017 roku:

- Zmiany do MSR 7 *Sprawozdanie z przepływów pieniężnych* – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień; zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku,
- Zmiany do MSR 12 *Podatek dochodowy* – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat; zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku.

Standardy i interpretacje, które zostały już opublikowane i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy oraz zmiany do standardów zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i zatwierdzone do stosowania w UE, ale nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* oraz zmiany do MSSF 15 *Data wejścia w życie MSSF 15* – zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 16 *Leasing* – zatwierdzony w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 4 *Umowy ubezpieczeniowe* – Zastosowanie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* wraz z MSSF 4 *Umowy ubezpieczeniowe* – zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

- Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2014-2016 – zatwierdzone w UE w dniu 7 lutego 2018 roku (zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 2 *Płatności na bazie akcji* – Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji – zatwierdzone w UE w dniu 26 lutego 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 40 *Nieruchomości inwestycyjne* – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych – zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – Kontrakty z cechami przedpłat z ujemną rekompensatą – zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i płatności zaliczkowe* – zatwierdzona w UE w dniu 28 marca 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Bank nie zdecydował się na wcześniejsze zastosowanie powyższych nowych standardów.

MSSF 15 *Przychody z umów z klientami*

Nowy standard został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 28 maja 2014 roku, zatwierdzony w Unii Europejskiej w dniu 22 września 2016 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

MSSF 15 zastąpił wszystkie dotychczas funkcjonujące regulacje i interpretacje w zakresie rozpoznawania przychodów. Zasady przewidziane w MSSF 15 dotyczą wszystkich umów skutkujących przychodami z wyłączeniem: umów leasingowych objętych MSR 17 *Leasing*, umów ubezpieczeniowych objętych MSSF 4 *Umowy ubezpieczeniowe*, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych MSSF 9 *Instrumenty finansowe*, MSSF 10 *Skonsolidowane sprawozdania finansowe*, MSSF 11 *Wspólne ustalenia umowne*, MSR 27 *Jednostkowe sprawozdania finansowe*, MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach*.

Podstawową zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby wskazać transfer towarów lub usług na rzecz klientów w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), którego Bank spodziewa się w zamian za te towary lub usługi.

Głównym kryterium ujęcia przychodów nie jest już moment przeniesienia „ryzyka i korzyści” zgodnie z MSR 18, lecz moment wypełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, co następuje z chwilą przeniesienia kontroli. Decyduje on o ujęciu przychodu zgodnie z MSSF 15. Oczekuje się jednak, że moment ten, w większości przypadków pokrywa się z momentem przeniesienia ryzyka i korzyści w rozumieniu MSR 18.

Wszelkie towary lub usługi sprzedawane w pakietach, które da się wyodrębnić w świetle zawartej z klientem umowy, należy ujmować oddzielnie. Ponadto wszelkie upusty i rabaty dotyczące ceny transakcyjnej należy co do zasady alokować do poszczególnych elementów pakietu. W przypadku, gdy wysokość przychodu jest zmienna, kwoty zmienne są zaliczane do przychodów, o ile istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie nastąpi odwrócenie ujęcia przychodu w wyniku przeszacowania wartości. Ponadto, zgodnie z MSSF 15 koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu.

Nowe zasady będą stosowane przy wykorzystaniu modelu pięciu kroków:

1. Identyfikacja umowy z klientem
2. Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia wynikającego z umowy
3. Ustalenie ceny transakcyjnej
4. Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia
5. Ujęcie przychodu w momencie realizacji zobowiązania do wykonania świadczenia

Bank przeprowadził analizę wpływu wdrożenia MSSF 15 na sposób ujmowania przychodów z umów z klientami. Pierwsza faza prac dotyczyła analizy różnic pomiędzy MSSF 15 a dotychczas obowiązującymi zasadami w obszarze ujmowania przychodów. Rozważono następujące obszary pod kątem wystąpienia potencjalnych różnic w związku z wdrożeniem przepisów nowego standardu:

- identyfikacja odrębnych dóbr oraz usług w ramach umowy z klientem, tj. poziom agregacji elementów przyrzeczonych w umowie,
- sposób alokacji wynagrodzenia z tytułu umowy do różnych dóbr oraz usług zidentyfikowanych w ramach umowy,
- decyzja: ujmowanie przychodu w czasie albo ujmowanie przychodu w określonym momencie (punkcie czasu),
- sposób pomiaru stopnia wykonania prac w przypadku przychodu ujmowanego w czasie,
- ocena wpływu wartości pieniądza w czasie na podstawie zapisów umownych,
- wpływ na sposób ujmowania przychodu w przypadku modyfikacji umowy,
- sposób uwzględnienia tzw. wynagrodzenia zmiennego, np. kar umownych w ujęciu przychodu z tytułu umowy,
- kapitalizacja kosztów związanych z umową.

W następnym kroku Bank zidentyfikował rodzaje uzyskiwanych przychodów, które co do zasady powinny być rozpoznawane zgodnie z MSSF 15:

- wynagrodzenie z tytułu umów, w których Bank jest pośrednikiem (sprzedaż produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych),
- dodatkowe wynagrodzenie wypłacane przez organizacje rozliczeniowe/ kartowe dotyczące działań marketingowych i promocyjnych,
- przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, w tym nieruchomości przejętych za długi,
- prowizje z tyt. kredytów i pożyczek, za karty kredytowe i prowadzenie rachunków bankowych w odniesieniu do opłat i prowizji, które nie są częścią efektywnej stopy procentowej,
- przychody z działalności maklerskiej.

Bank nie zidentyfikował żadnych istotnych kategorii przychodów i kosztów, których sposób rozpoznawania lub ujęcia musiałby ulec zmianie w wyniku implementacji MSSF 15.

Z uwagi na fakt, iż Bank oferuje przede wszystkim instrumenty finansowe w postaci kredytów i pożyczek, od których przychód jest rozpoznawany na podstawie efektywnej stopy procentowej – wpływ wdrożenia MSSF 15 nie będzie istotny z punktu widzenia zapewnienia jasnego i rzetelnego obrazu sytuacji majątkowo-finansowej oraz wyniku finansowego Banku.

W zakresie ujawnień informacji wymaganych przez MSSF 15 Bank ocenia, iż ze względu na stosunkowo jednorodny charakter prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej, wpływ MSSF 15 nie będzie istotny. Jednak zakłada się możliwość dokonania modyfikacji dotychczasowych ujawnień, jeżeli ich zmiana umożliwi użytkownikom sprawozdań finansowych lepsze zapoznanie się z charakterem, kwotą, terminami uzyskania oraz niepewnością związaną z przychodami i przepływami pieniężnymi wynikającymi z umów z klientami.

MSSF 9 Instrumenty finansowe

Komisja Europejska Rozporządzeniem nr 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 roku zatwierdziła Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 *Instrumenty Finansowe* (MSSF 9) w wersji opublikowanej przez Radę Międzynarodowych

Standardów Rachunkowości w dniu 24 lipca 2014 roku, który zastąpi istniejący standard MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*. MSSF 9 będzie obowiązywał dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku.

Nowy standard wprowadza zmiany zasad klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, model utraty wartości instrumentów finansowych oparty na koncepcji "straty oczekiwanej" oraz nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych

Według wymogów MSSF 9, klasyfikacja aktywów finansowych odbywa się w momencie początkowego ujęcia składnika aktywów w bilansie i zależy od:

- modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi, który określany jest na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych, aby zrealizować określony cel biznesowy, oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (tzw. kryterium SPPI - ang. *solely payments of principal and interest*).

W zależności od modelu biznesowego Banku, aktywa finansowe mogą zostać zaklasyfikowane jako:

- utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (wyceniane w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełniają warunki SPPI),
- utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych lub w celu sprzedaży (wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełniają warunki SPPI),
- zarządzane w celu realizowania przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż aktywów oraz inne (wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy).

Aktywa finansowe podlegają przeklasyfikowaniu wtedy i tylko wtedy, gdy Bank zmienia model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi. W takim przypadku Bank dokonuje przeklasyfikowania wszystkich aktywów finansowych, na które zmiana ta miała wpływ.

Bank może w momencie początkowego ujęcia dokonać nieodwołalnego wyboru odnośnie do określonych inwestycji w instrumenty kapitałowe, które w przeciwnym razie byłyby wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, aby ujmować późniejsze zmiany wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Dywidendy wynikające z takiej inwestycji ujmuje się w wyniku finansowym.

Instrumenty pochodne Bank wycenia w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Bank przeprowadził analizę aktywów finansowych pod kątem spełnienia warunków testu charakterystyk przepływów pieniężnych oraz przypisania ich do odpowiedniego modelu biznesowego w celu właściwej klasyfikacji instrumentów finansowych zgodnie z MSSF 9. Wprowadzone zmiany w klasyfikacji i wycenie instrumentów finansowych dotyczą następujących składników aktywów:

- Kredyty i pożyczki udzielone klientom – portfel kredytów stokowych, których kontraktowe przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłat kapitału i odsetek od niespłaconego kapitału został zaklasyfikowany jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Pozostałe kredyty i pożyczki udzielone klientom są utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i spełniają kryteria SPPI, dlatego nadal są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.
- Bank dokonał oceny modelu biznesowego dla obligacji korporacyjnych, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody i stwierdził, że w związku ze zdaniem testu SPPI, portfel ten spełnia kryteria modelu biznesowego, którego celem jest otrzymywanie

przepływów pieniężnych wynikających z umowy. W związku z tym zgodnie z MSSF 9 te obligacje korporacyjne zostały sklasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

- Instrumenty kapitałowe, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zostały nieodwołalnie wyznaczone zgodnie z MSSF 9 do wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Zmiany wartości godziwej tych papierów wartościowych nie będą przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat w momencie ich zbycia.

Zastosowanie nowego standardu nie będzie miało wpływu na zasady klasyfikacji zobowiązań finansowych, z wyjątkiem instrumentów pochodnych gdyż MSSF 9 w znacznym stopniu zachowuje dotychczasowe wymogi MSR 39.

Rachunkowość zabezpieczeń

Bank skorzystał z wyboru, jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. W związku z tym, w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, wejście w życie MSSF 9 nie miało wpływu na sytuację finansową Banku.

Utrata wartości

W MSSF 9 wprowadzony został nowy model utraty wartości oparty o koncepcję „oczekiwanych strat kredytowych” (ang. *expected credit loss*, dalej: ECL), który zastąpił model „strat poniesionych” (*incurred loss*) obowiązujący w MSR 39. W związku z tą zmianą, Bank od 2018 roku kalkuluje odpisy z tytułu utraty wartości w oparciu o ECL, uwzględniając prognozy i spodziewane przyszłe warunki ekonomiczne w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji, co nie było możliwe w modelach zgodnych z MSR 39.

Model utraty wartości oparty o koncepcję ECL ma zastosowanie do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zmiana obowiązującej koncepcji straty poniesionej na rzecz straty oczekiwanej ma daleko idące konsekwencje w zakresie modelowania parametrów ryzyka kredytowego oraz wysokości utworzonych odpisów. W nowej koncepcji, nie ma zastosowania parametr okresu identyfikacji straty LIP (ang. *Loss Identification Period*), jak również nie występuje kategoria odpisów IBNR (ang. *Incurred But Not Reported*). Zgodnie z MSSF 9, w miejsce odpisów IBNR oraz odpisów dla ekspozycji niepracujących, odpis z tytułu utraty wartości jest wyznaczany w następujących etapach:

1. Koszyk 1: 12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa – oczekiwana strata związana z przypadkami wystąpienia utraty wartości w ciągu 12 miesięcy od daty bilansowej, dla takich ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości,
2. Koszyk 2: oczekiwana strata kredytowa w całym okresie życia – oczekiwana strata związana z przypadkami wystąpienia utraty wartości w całym okresie oczekiwanego życia składnika aktywów finansowych, dla takich ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego,
3. Koszyk 3: oczekiwana strata kredytowa w całym okresie życia – oczekiwana strata związana z przypadkami wystąpienia utraty wartości w całym okresie oczekiwanego życia składnika aktywów finansowych, dla takich ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej stwierdzono utratę wartości.

Nowy sposób kalkulacji utraty wartości aktywów finansowych ma również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego. W szczególności, przychód odsetkowy od składników aktywów znajdujących się w koszykach 1 i 2 jest wyznaczany poprzez przyłożenie efektywnej stopy procentowej do ekspozycji brutto, natomiast w koszyku 3 poprzez przyłożenie efektywnej stopy procentowej do zamortyzowanego kosztu składnika aktywów, uwzględniającego odpisy z tytułu utraty wartości (podobnie jak dla aktywów ze stwierdzoną utratą wartości w MSR 39).

Model utraty wartości oparty na koncepcji ECL miał największy wpływ na wysokość odpisów w zakresie ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 2. Koszyk ten jest nową konstrukcją w MSSF 9, zakładającą oszacowanie strat w horyzoncie dożywotnim bez konieczności zidentyfikowania przesłanek utraty wartości, a jedynie przy znacznym zwiększeniu ryzyka kredytowego w porównaniu do momentu rozpoznania składnika aktywów w bilansie. Takie podejście powoduje wcześniejsze rozpoznanie całości straty w okresie życia składnika aktywów, a co za tym idzie, zwiększenie wysokości odpisów.

W ramach przebudowy metodyk wyceny aktywów wdrożono do stosowania m.in. nową definicję default zgodną z rekomendacjami EBA i zapisami standardu MSSF 9, opracowano kryteria transferu ekspozycji pomiędzy koszykami, skonstruowano nowe modele pozwalające na szacowanie wieloletnich parametrów ryzyka dostosowanych do oczekiwań Banku w zakresie kształtowania się przyszłej sytuacji makroekonomicznej. W procesie modelowania oczekiwanej ekspozycji na moment wejścia w default dla ekspozycji rewolwingowych bez zdefiniowanych harmonogramów, wdrożono modele wartości bilansowej i pozabilansowej w oparciu o historyczne wzorce behawioralne spłat i pociągnięć do momentu wejścia ekspozycji w default. W zakresie modelowania transferu pomiędzy koszykiem 1 i koszykiem 2, opracowano model istotnego wzrostu ryzyka kredytowego w oparciu o porównanie prawdopodobieństwa defaultu lifetime z momentu pierwotnego ujęcia ekspozycji z prawdopodobieństwem defaultu lifetime z momentu oceny. Model uwzględnia podstawowe dostępne charakterystyki ekspozycji z momentu pierwotnego ujęcia oraz momentu obecnej oceny, tj. scoring/ rating, dane behawioralne itp. Dodatkowo w zakresie kryteriów klasyfikacji ekspozycji do Stage2 zastosowano takie kryteria jak np. opóźnienie w spłacie 30 DPD, przesłanki związane z pogorszeniem sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców. W zakresie modeli LGD wprowadzono zmiany do metodyk uwzględniające m.in. zmiany w klasyfikacji default czy też uwzględnienie horyzontu lifetime.

Wpływ wprowadzonych zmian na poziom odpisów

W związku z wprowadzeniem nowych metodyk kalkulacji i modeli estymacyjnych zgodnych z wymogami standardu MSSF 9 poziom odpisów w banku wzrósł. Zwiększenie poziomu wyrezzerwowania jest związane z wieloma czynnikami i materializuje się na poziomie każdego z koszyków. W szczególności wzrost kompensują takie czynniki jak :

- w Koszyku 1 – wydłużenie obecnie stosowanych w Banku LIP do 12 miesięcy,
- w Koszyku 2 – rozpoznawanie ekspozycji ze znaczącym wzrostem ryzyka i przejście z okresu identyfikacji straty LIP stosowanych w Banku na okres lifetime,
- w Koszyku 3 – modyfikacja obecnie stosowanych w Banku metodyk szacowania LGD.

Dane porównawcze

Zgodnie z zapisami MSSF 9 Bank postanowił nie przekształcać danych porównywalnych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian dotyczących klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości, a różnice w wartości bilansowej składników aktywów wynikające z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte jako element niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych w kapitale własnym na dzień 1 stycznia 2018 roku.

W tabeli poniżej przedstawiono wpływ wdrożenia MSSF 9 na klasyfikację i wartość aktywów finansowych i zobowiązań na dzień 1 stycznia 2018 roku.

	Kategoria wyceny wg MSR 39	Kategoria wyceny wg MSSF 9	Wartość bilansowa wg MSR 39 na 31.12.2017 tys. zł	Zmiana z tytułu		Wartość bilansowa wg MSSF 9 na 01.01.2018 tys. zł
				rekasyfikacji	aktualizacji wyceny/ odpis	
				tys. zł	tys. zł	
AKTYWA						
Należności od banków i instytucji finansowych	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	288 019	-	(472)	287 547
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	43 587 685	166 549	(1 136 631)	42 617 603
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa przez wynik	55 714	(785)	-	54 929
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	7 504 582	-	-	7 504 582
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez kapitał	Zamortyzowany koszt	143 842	53 397	(8 033)	189 206
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	1 824 538	-	(12 123)	1 812 415
Razem aktywa			53 404 380	219 161	(1 157 259)	52 466 282
ZOBOWIĄZANIA						
Rezerwy	Zgodnie z MSR 37	Zgodnie z MSSF 9	31 643	-	27 008	58 651
Pochodne instrumenty finansowe	Wartość godziwa przez wynik	Wartość godziwa przez wynik	244 892	4 264	-	249 156
Razem zobowiązania			276 535	4 264	27 008	307 807

Wartość pozostałych pozycji aktywów finansowych zaprezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie uległa istotnej zmianie w wyniku pierwszego zastosowania MSSF 9.

Ze względu na toczące się dyskusje związane z wdrożeniem zapisów MSSF 9, zwłaszcza w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych zawierających mnożnik oraz brak praktyki rynkowej w innych kwestiach, ostatecznie efekt zmian może się różnić od zaprezentowanego.

Łączny wpływ wdrożenia MSSF 9 na kapitały własne Banku wyniósł -798,5 mln zł, z czego najistotniejszą pozycję stanowił wzrost wartości odpisów na aktywa finansowe 972,6 mln zł netto.

Pozostałe zmiany są związane z przeklasyfikowaniem portfeli aktywów finansowych, ujęciem odsetek nieregularnych w wartości bilansowej oraz ujęciem korekty z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CVA, DVA). Bank ujął też aktywa z tytułu podatku dochodowego w kwocie 170,8 mln zł.

Wpływ MSSF 9 na adekwatność kapitałową Banku

W dniu 27 grudnia 2017 roku zostało opublikowane Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 zmieniające rozporządzenie (UE) 575/2013 w odniesieniu do możliwych zastosowań rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego.

Rozporządzenie daje możliwość uwzględnienia przez Bank w swoim kapitale podstawowym Tier 1 pewnej części zwiększonych rezerw na oczekiwane straty kredytowe w okresie przejściowym tj. od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2022 roku z tytułu pierwszego zastosowania MSSF 9, jeżeli bilans otwarcia na dzień zastosowania odzwierciedla spadek kapitału podstawowego Tier 1 w wyniku zwiększonych rezerw na oczekiwane straty łącznie z odpisem na oczekiwane straty w całym okresie z tytułu aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe w porównaniu z bilansem zamknięcia na dzień poprzedni.

Zarząd Banku podjął decyzję o zastosowaniu ulg w okresie przejściowym i zgodnie z zapisami Rozporządzenia poinformował o tym Komisję Nadzoru Finansowego. Po zastosowaniu rozwiązań przejściowych łączny współczynnik kapitałowy obniżył się o 5 pkt bazowych. W przypadku nie zastosowania rozwiązań przejściowych i uwzględnienia pełnego wpływu wdrożenia MSSF 9 łączny współczynnik obniżył by się o 200 punktów bazowych.

MSSF 16 Leasing

MSSF 16 wprowadza nowe zasady ujmowania leasingu. Główną zmianą jest wyeliminowanie klasyfikacji leasingu na leasing operacyjny i leasing finansowy, a zamiast tego wprowadzenie jednego modelu księgowego leasingu, co będzie miało wpływ głównie na ujmowanie umów leasingowych zarówno w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jak i w rachunku zysków i strat leasingobiorcy. Bank nie zakończył jeszcze analizy wpływu nowego standardu. Bank ocenia, że zastosowanie nowego standardu będzie miało wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów będących przedmiotem leasingu operacyjnego oraz odpowiadających im zobowiązań w sprawozdaniu finansowym Banku jako leasingobiorcy.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez RMSR, z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień 23 kwietnia 2018 roku nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* – obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie; Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania jego ostatecznej wersji,
- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* – obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie,
- Zmiany do MSSF 10 *Skonsolidowane sprawozdania finansowe* oraz MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany; prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo,
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego*; obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie,
- Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* – Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach; obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie,
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017; obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie,
- Zmiany do MSR 19 *Świadczenia pracownicze* – Zmiany Programu, Ograniczenia lub Rozliczenia; obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie,
- Zmiany do *References to the Conceptual Framework in IFRS Standards*; obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.

Daty wejścia w życie są datami wynikającymi z treści standardów ogłoszonych przez Radę ds. Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej. Daty stosowania standardów w UE mogą różnić się od dat stosowania wynikających z treści standardów i są ogłaszane w momencie zatwierdzenia do stosowania przez UE.

Według szacunków Banku, wyżej wymienione nowe standardy, zmiany do istniejących standardów oraz nowe interpretacje nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Bank na dzień bilansowy.

4.7. Zmiany prezentacji danych

Dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku prezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym zostały przekształcone tak, by uwzględnić zmiany prezentacyjne wprowadzone w bieżącym okresie sprawozdawczym. Zmiana prezentacyjna dotyczy przeniesienia przychodów/ kosztów odsetkowych od aktywów/ zobowiązań podlegających ujemnej stopie procentowej pomiędzy „Przychodami z tytułu odsetek” i „Kosztami z tytułu odsetek”.

Pozycja w rachunku zysków i strat za okres 01.01.2016 - 31.12.2016	Dane opublikowane tys. zł	Korekta prezentacyjna tys. zł	Dane przekształcone tys. zł
Przychody z tytułu odsetek, w tym:	2 781 148	77 973	2 859 121
od należności od banków i instytucji finansowych	2 652	4 893	7 545
od instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu wymagalności	236 278	4 398	240 676
od pochodnych instrumentów finansowych	226 029	68 682	294 711
Koszty z tytułu odsetek, w tym:	1 501 501	77 973	1 579 474
od zobowiązań wobec banków i instytucji finansowych	40 047	4 893	44 940
od instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu wymagalności	-	4 398	4 398
od pochodnych instrumentów finansowych	(54 082)	68 682	14 600
Wynik z tytułu odsetek	1 279 647	-	1 279 647

Wartość „ujemnych” odsetek ujętych w rachunku zysków i strat za 2017 rok wynosi 87 105 tys. zł.

Przekształcenie danych porównawczych w rachunku zysków i strat w związku ze zmianą prezentacji nie miało wpływu na wysokość wyniku Banku za 2016 rok.

4.8. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane przy zastosowaniu obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są w odpowiednich pozycjach rachunku zysków i strat. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

4.9. Inwestycje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Inwestycje w jednostkach zależnych i wspólnych przedsięwzięciach, niezakwalifikowane jako przeznaczone do sprzedaży (bądź nie wchodzące w skład grupy do zbycia zaklasyfikowanej jako przeznaczonej do sprzedaży zgodnie z MSSF 5), ujmują się w cenie nabycia i pomniejsza o odpisy na ewentualną utratę wartości. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujmowane są zgodnie z metodą praw własności opisaną w MSR 28.

4.10. Aktywa i zobowiązania finansowe

Bank klasyfikował aktywa finansowe do następujących kategorii:

- inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

O klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych decydował Zarząd w momencie ich początkowego ujęcia na podstawie charakterystyki instrumentów i kryteriów MSR 39.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Bank zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa lub zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnikiem aktywów finansowych lub zobowiązaniem finansowym wycenianym w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
  - nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie,
  - częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków,
  - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowych lub wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi,
- b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- a) aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy,
- b) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- c) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które

mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. Skutki zmiany wartości godziwej aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny do momentu wyłączenia składnika aktywów z bilansu lub rozpoznania utraty wartości, kiedy to skumulowane zyski lub straty ujęte w kapitale własnym ujmują się w rachunku zysków i strat. Zmiany wartości godziwej odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny prezentowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe to każde zobowiązanie będące:

- a) wynikającym z umowy obowiązkiem:
  - wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce,
  - wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie niekorzystnych warunkach,
- b) kontraktem, który będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach kapitałowych jednostki i jest:
  - instrumentem niepochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek dostarczenia przez jednostkę zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych,
  - instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób, niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych jednostki. Z tego powodu własne instrumenty kapitałowe jednostki nie obejmują instrumentów, które same są umowami o przyszłe otrzymanie lub wydanie własnych instrumentów kapitałowych przez jednostkę.

Ujmowanie, usunięcie z bilansu oraz wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji (a nie w momencie wpływu lub wypływu środków pieniężnych) oraz wykazuje się je w księgach rachunkowych i sprawozdaniu finansowym okresu, którego dotyczą.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Bank traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych, korzyści i ryzyka przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

W szczególności Bank dokonuje spisania należności kredytowych z bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą wpływy z windykacji,
- nieskuteczność egzekucji należności Banku stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego bądź Bank uzyskał postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego lub oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości w związku z brakiem majątku dłużnika,
- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika,
- roszczenia uległy przedawnieniu bądź umorzeniu.

Bank przestaje ujmować zobowiązanie finansowe (lub część zobowiązania finansowego) wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony, wygasł lub gdy nastąpiła istotna modyfikacja warunków umowy.

Wartość aktywów i zobowiązań oraz wynik finansowy ustala się i wykazuje w księgach rachunkowych rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową Banku. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych

lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Bank wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszenia o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów. Wyjątek stanowią następujące aktywa finansowe:

- a) pożyczki i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej,
- b) inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej,
- c) inwestycje w instrumenty kapitałowe nieposiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą być rozliczone przez dostawę nie kwotowanych instrumentów kapitałowych wycenianych według kosztu.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są wyceniane w bilansie według wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej, z wyjątkiem odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych, odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny do momentu wyłączenia składnika aktywów z bilansu lub rozpoznania utraty wartości, kiedy to skumulowane zyski lub straty ujęte w kapitale własnym ujmują się w rachunku zysków i strat. Zmiany wartości godziwej odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny prezentowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów. Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Po początkowym ujęciu, Bank wycenia wszystkie zobowiązania finansowe według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem:

- a) zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej, z wyjątkiem zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązanym z i rozliczanym przez dostawcę instrumentu kapitałowego nie kwotowanego na aktywnym rynku, którego wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, który wycenia się według kosztu,
- b) zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, których nie kwalifikuje się do wyłączenia z bilansu lub powstałych w wyniku zastosowania podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania,
- c) wystawionych gwarancji finansowych – po początkowym ujęciu wystawca takiej umowy wycenia ją według wartości wyższej z:
  - kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji,
  - kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji zgodnie z zapisami MSR 18.

Bank nie kompensuje aktywów i zobowiązań, chyba że jest to wymagane lub dopuszczone przez standard lub interpretację. Aktywa i zobowiązania finansowe Bank kompensuje i wykazuje w bilansie w kwocie netto jedynie w przypadku, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto lub realizacja danego składnika aktywów i uregulowanie zobowiązania następują jednocześnie.

4.11. Pochodne instrumenty finansowe

Instrument pochodny jest to instrument finansowy spełniający wszystkie trzy poniższe warunki:

- a) jego wartość zmienia się ze zmianą określonej stopy procentowej, ceny instrumentu finansowego, ceny towaru, kursu walutowego, indeksu ceny lub stóp, ratingu kredytowego lub indeksu kredytowego czy też innej zmiennej, przy założeniu, że w przypadku zmiennej niefinansowej, zmienna ta nie jest specyficzna dla strony kontraktu (czasami zwana instrumentem bazowym),
- b) nie wymaga żadnej początkowej inwestycji netto lub wymaga początkowej inwestycji netto mniejszej niż dla innych rodzajów kontraktów, dla których oczekuje się podobnych reakcji na zmiany czynników rynkowych oraz
- c) jego rozliczenie nastąpi w przyszłości.

Pochodne instrumenty finansowe nie będące przedmiotem rachunkowości zabezpieczeń ujmowane są w dniu zawarcia transakcji i na koniec okresu sprawozdawczego w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej Bank zalicza odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy lub do wyniku z pozycji wymiany (transakcje FX swap, FX forward oraz transakcje CIRS) w korespondencji odpowiednio z należnościami/zobowiązaniami z tytułu pochodnych instrumentów finansowych.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy lub w przypadku pochodnych walutowych instrumentów finansowych (transakcje FX swap, FX forward oraz transakcje CIRS) w pozycji wynik z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazywane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania. Pozycje pozabilansowe wyrażone w walutach obcych podlegają przeszacowaniu na koniec dnia według średniego kursu NBP (fixing z dnia wyceny).

Wartość godziwą pochodnych instrumentów finansowych znajdujących się na rynku stanowi cena rynkowa. W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku (w szczególności w przypadku instrumentów typu IRS i CIRS metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych).

4.12. Wbudowane instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe są traktowane jako odrębne instrumenty pochodne i wyceniane do wartości godziwej, jeśli spełniają definicję instrumentu pochodnego (określoną w punkcie 4.11), właściwości ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle związane z właściwościami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla instrumentu bazowego oraz instrument bazowy nie jest wyceniany do wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są do wartości godziwej, a ich zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

4.13. Rachunkowość zabezpieczeń

Bank przyjął politykę rachunkowości w zakresie rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych zabezpieczających ryzyko stopy procentowej zgodną z MSR 39 wprowadzoną przez Rozporządzenie Komisji Europejskiej. 'Carve out' w MSR 39 wprowadzoną przez Rozporządzenie Komisji Europejskiej umożliwia Bankowi wyznaczenie grupy instrumentów pochodnych jako instrumentu zabezpieczającego oraz znosi niektóre ograniczenia wynikające z MSR 39 w zakresie zabezpieczenia depozytów (z możliwością wypłaty na żądanie) oraz w zakresie przyjęcia strategii zabezpieczającej mniej niż 100% przepływów. Zgodnie z MSR 39 wprowadzoną przez Rozporządzenie Komisji Europejskiej rachunkowość zabezpieczeń może mieć zastosowanie do depozytów, a nieefektywność zabezpieczenia ma miejsce tylko wtedy, gdy ponownie oszacowana wartość przepływów pieniężnych w danym przedziale czasowym jest niższa niż zabezpieczana wartość dotycząca danego przedziału czasowego. W rachunkowości zabezpieczeń, zabezpieczenia

klasyfikowane są jako:

- zabezpieczenie wartości godziwej, zabezpieczające przed ryzykiem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, zabezpieczające przed zmianami przepływów środków pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów, zobowiązaniem lub prognozowaną transakcją, lub
- zabezpieczenie inwestycji netto w jednostce zagranicznej.

Zabezpieczenie ryzyka walutowego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania jest rozliczane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia Bank formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem. Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest oceniana z częstotliwością miesięczną w celu sprawdzenia, czy jest wysoce efektywne we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed zmianami wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub nieujętego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które mogłyby wpływać na wynik finansowy.

Bank stosuje zabezpieczenia portfelowe wartości godziwej depozytów złotych opartych na stałej stopie procentowej przed ryzykiem zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka zmiany referencyjnej stopy procentowej WIBOR. Instrumentem zabezpieczającym w tego rodzaju zabezpieczeniach portfelowych jest całość lub część portfela instrumentów pochodnych typu IRS. Bank wyznacza powiązania zabezpieczające na podstawie analizy wrażliwości wartości godziwej zabezpieczanego portfela depozytów oraz portfela instrumentów zabezpieczających na ryzyko zmiany referencyjnej stopy procentowej WIBOR. Analiza ta oparta jest o miary „BPV” oraz „duration”. Efektywność powiązania zabezpieczającego jest mierzona z częstotliwością miesięczną.

W zabezpieczeniach portfelowych wartości godziwej koszty z tytułu odsetek od zabezpieczanej części portfela depozytów korygowane są o naliczone przychody lub koszty z tytułu odsetek od zabezpieczającej transakcji IRS, dotyczące danego okresu sprawozdawczego. Równocześnie zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako instrument zabezpieczający w danym okresie wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany” – w tej samej pozycji co zmiana wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającej z zabezpieczanego rodzaju ryzyka. Zmiana wartości godziwej części portfela depozytów złotych wyznaczonych w danym okresie jako pozycja zabezpieczana koryguje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej „Zobowiązania wobec klientów”. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanego portfela depozytów jest amortyzowana liniowo od miesiąca następującego po miesiącu dokonania korekty przez okres pozostały do upływu terminu wymagalności zabezpieczanych przepływów pieniężnych. Kwota amortyzacji koryguje „Koszty z tytułu odsetek” w rachunku zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych

Bank dokonuje zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty CHF i EUR wydzielonym portfelem jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczających CIRS float-to-fixed CHF/PLN i EUR/PLN oraz zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla portfela depozytów w PLN wydzielonym z rzeczywistych transakcji CIRS portfelem jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczających IRS fixed-to-float. W trakcie okresu zabezpieczenia Bank dokonuje pomiarów efektywności powiązania zabezpieczającego. Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykazywana jest w kapitale z aktualizacji wyceny w wielkości w jakiej zabezpieczenie jest efektywne. Nieefektywna część zabezpieczenia ujmowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany”. Część efektywna zgromadzona w kapitale z aktualizacji wyceny podlega stopniowej reklasyfikacji (amortyzacji) według opracowanego przez Bank harmonogramu do rachunku zysków i strat w okresie do wygaśnięcia pierwotnego portfela (amortyzacja liniowa, względem czasu).

Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany, jeżeli zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub gdy Bank unieważni powiązanie zabezpieczające.

4.14. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, a zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Kredyty, wykupione wierzytelności, pozostałe należności

Wartość udzielonych kredytów, pożyczek i wierzytelności, w tym skupionych wierzytelności jest poddawana okresowej ocenie w celu stwierdzenia czy wystąpiła utrata ich wartości oraz wyznaczenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości zgodnie z MSR 39.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych w zamortyzowanym koszcie, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez zastosowanie rachunku rezerw. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat. Bank rozważa najpierw czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także indywidualnie lub łącznie w przypadku aktywów finansowych, które nie są znaczące. Jeśli Bank stwierdzi, że nie istnieją obiektywne dowody utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych to włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia je pod względem utraty wartości.

Pożyczki, kredyty i wierzytelności, które są uznawane za indywidualnie istotne, są poddawane indywidualnej ocenie pod kątem utraty wartości (na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank przyjmuje próg dla ekspozycji indywidualnie znaczących na poziomie salda kapitałowego 2 mln zł). Utrata wartości danej pożyczki, kredytu lub wierzytelności jest stwierdzana i w konsekwencji rozpoznawany jest odpis z tytułu utraty wartości w sytuacji gdy istnieją obiektywne przesłanki świadczące

o utracie wartości w wyniku wystąpienia jednego lub większej liczby zdarzeń, które będą miały wpływ na przyszłe szacunkowe przepływy pieniężne z tytułu tych pożyczek, kredytów lub wierzytelności. Do zdarzeń takich zaliczają się:

- brak lub opóźnienia w spłatach odsetek lub kapitału pożyczki/kredytu,
- ekspozycja znajduje się w stanie kwarantanny po ustaniu przesłanki związanej z brakiem lub opóźnieniami w spłacie opisanymi w punkcie powyżej,
- znaczące trudności finansowe dłużnika przejawiające się obniżeniem kategorii ryzyka kredytowego,
- nieznane miejsce pobytu i nieujawniony majątek kontrahenta,
- pożyczka/ kredyt stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy (ekspozycja została przekazana do windykacji),
- Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub powziął wiadomość o wyznaczeniu terminu licytacji nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie roszczeń Banku w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym z wniosku innego wierzyciela,
- został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub wniosek o wszczęcie postępowania naprawczego,
- został ustanowiony zarząd komisyjny lub dłużnik zawiesił działalność (w przypadku instytucji bankowych),
- pożyczka/kredyt jest kwestionowana przez dłużnika na drodze postępowania sądowego,
- restrukturyzacja pożyczki/ kredytu (zgodnie z opisem zamieszczonym w części dotyczącej restrukturyzacji ekspozycji),
- wyłudzenie pożyczki/ kredytu,
- zarażenie pożyczki/ kredytu utratą wartości przez inną pożyczkę/ kredyt tego samego kredytobiorcy w ramach określonych grup produktowych,
- nie spełnienie warunków przejścia do stanu kwarantanny,
- problemy kontrahenta detalicznego wynikające z utraty pracy lub obniżenia dochodów, niespłacanie zadłużenia w innych instytucjach finansowych lub znaczące pogorszenie wyników oceny scoringowej,
- zgon klienta.

Jeżeli dla aktywów indywidualnie znaczących została stwierdzona utrata wartości, ale w wyniku oszacowania przepływów pieniężnych nie stwierdzono konieczności utworzenia bądź dalszego utrzymywania odpisów aktualizujących, Bank nalicza grupowy odpis aktualizujący na zaistniałe lecz niezareportowane straty.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w przypadku kredytu (pożyczki) będącego przedmiotem indywidualnej oceny jest ustalany jako różnica pomiędzy wartością bilansową tego kredytu a wartością bieżącą szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o pierwotną efektywną stopę procentową kredytu. W przypadku kredytów dla których zostało ustanowione zabezpieczenie, bieżąca wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych uwzględnia przepływy pieniężne, które mogą zostać uzyskane z egzekucji przedmiotu zabezpieczenia, pomniejszone o koszty egzekucji oraz sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia jeżeli egzekucja jest prawdopodobna. Wartość bilansowa kredytu jest obniżana o kwotę odpowiadającą mu odpisu z tytułu utraty wartości.

Homogeniczne grupy kredytów, które są jednostkowo nieistotne oraz istotne indywidualnie kredyty, w odniesieniu do których podczas oceny indywidualnej nie stwierdzono utraty wartości, są poddawane grupowej ocenie utraty wartości kredytów, w tym z tytułu strat poniesionych, ale nieujawnionych (IBNR). W celu wyznaczenia grupowej utraty wartości Bank dokonuje podziału kredytów na portfele o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego oraz bada wystąpienie obiektywnych przesłanek utraty wartości. Przesłanki identyfikujące obiektywny dowód wystąpienia utraty wartości to:

- brak lub opóźnienia w spłatach odsetek lub kapitału pożyczki/ kredytu;
- ekspozycja znajduje się w stanie kwarantanny po ustaniu przesłanki związanej z brakiem lub opóźnieniami w spłacie opisanymi w punkcie powyżej;
- znaczące trudności finansowe dłużnika przejawiające się obniżeniem kategorii ryzyka kredytowego;

- nieznane miejsce pobytu i nieujawniony majątek kontrahenta;
- pożyczka/ kredyt stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy (ekspozycja została przekazana do windykacji);
- pożyczka/kredyt jest kwestionowana przez dłużnika na drodze postępowania sądowego;
- restrukturyzacja pożyczki/kredytu (zgodnie z opisem zamieszczonym w części dotyczącej restrukturyzacji ekspozycji);
- wyłudzenie pożyczki/ kredytu;
- niespełnienie warunków przejścia do stanu kwarantanny;
- zarażenie pożyczki/ kredytu utratą wartości przez inną pożyczkę/kredyt tego samego kredytobiorcy w ramach określonych grup produktowych;
- problemy kontrahenta detalicznego wynikające z utraty pracy lub obniżenia dochodów, niespłacanie zadłużenia w innych instytucjach lub znaczące pogorszenie wyników oceny scoringowej;
- zgon klienta.

Proces oceny grupowej składa się z dwóch elementów:

- ustalenia grupowych odpisów aktualizacyjnych dla ekspozycji indywidualnie nieznaczących, dla których zaraportowano utratę wartości;
- ustalenia wysokości odpisów na straty poniesione, ale jeszcze niezaraportowane (IBNR) – dla ekspozycji, dla których nie stwierdzono utraty wartości.

Wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych dla ekspozycji wycenianych w ujęciu grupowym szacuje się w oparciu o oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowane efektywną stopą procentową właściwą dla danej grupy oraz historyczne dane dotyczące przeterminowania, czasu pozostawiania ekspozycji w utracie wartości oraz spłaty zadłużenia w poszczególnych grupach ekspozycji.

Na podstawie danych historycznych wyznaczane są parametry portfelowe niezbędne do określenia wysokości odpisów m.in. PD (prawdopodobieństwo niewypłacalności), RR (stopa odzysku) oraz CR (wskaźnik uzdrowień). Dodatkowo na potrzeby ujęcia w ocenie grupowej w kalkulacji odpisów scenariusza spłaty ekspozycji zgodnie z umową wyznaczane jest dodatkowe PD dla ekspozycji, dla których nie została zaraportowana przesłanka utraty wartości dotycząca braku lub opóźnień w spłacie (prawdopodobieństwo niewypłacalności wyznaczane w zależności od typu zaraportowanej przesłanki utraty wartości). Na potrzeby estymacji stóp odzysków (RR) oraz wskaźników uzdrowień (CR) wykorzystywane są informacje o atrybutach ekspozycji na moment zaraportowania przesłanki utraty wartości dotyczącej braku lub opóźnień w spłacie takich jak: wartość ekspozycji, miesiąc trwania ekspozycji czy informacja o poziomie LTV (dla portfela kredytów hipotecznych). Wszystkie parametry portfelowe są wyznaczane niezależnie dla każdej grupy produktowej przy wykorzystaniu metod statystycznych. Estymacja parametrów jest dokonywana na historycznej bazie ekspozycji z częstotliwością miesięczną, przy jednoczesnym ograniczaniu wpływu danych nieadekwatnych do aktualnego poziomu ryzyka portfela kredytowego, np. nie uwzględnianiu w estymacji PD danych starszych niż 12 miesięcy, a na potrzeby CR danych starszych niż 24 miesiące. Na potrzeby estymacji RR Bank wykorzystuje szeregi czasowe długości 60 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach możliwa jest dodatkowa ekspercka korekta parametrów portfelowych w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków. Zgodnie z przyjętymi przez Bank zasadami, metodyka estymacji parametrów oraz przyjęte założenia (w tym podział na homogeniczne grupy kredytów) podlegają regularnemu przeglądowi, w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy ich rzeczywistymi a prognozowanymi wartościami.

Dla określenia wartości odpisu dla każdego zdefiniowanego portfela określa się również maksymalny okres kwarantanny dla ekspozycji będących w stanie kwarantanny, okres uprawdopodobnienia się restrukturyzacji, warunki przejścia ekspozycji z utraty wartości w stan kwarantanny i inne.

Dla potrzeb określenia wartości odpisu IBNR dla zdefiniowanych portfeli Bank przeprowadza analizy długości okresu, w którym następuje ujawnienie strat poniesionych, czyli tzw. LIP (ang. *loss identification period*). Analizy te przeprowadzane są na podstawie obserwowanych wpływów na rachunki w Banku oraz przeterminowań i wejścia w utratę wartości dla danego klienta. Bank przeprowadza również back testy poziomu LIP na podstawie bezpośredniego telefonicznego ankietowania klientów. Natomiast na potrzeby estymowania prawdopodobieństwa niewypłacalności dla ekspozycji z zaraportowanymi przesłankami utraty wartości innymi niż brak spłat lub opóźnienia w spłacie Bank przyjmuje okres LIPNONPERF równy 12 miesięcy.

Dla potrzeb naliczania odpisów dla ekspozycji pozabilansowych Bank szacuje wartość współczynnika konwersji kredytowej (CCF) pozwalający na określenie wpływu środków udostępnionych przez Bank Klientowi do momentu rozpoznania utraty wartości. Bank szacuje CCF dla zdefiniowanych homogenicznych grup produktowych na danych historycznych.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Bank przeprowadza analizę, czy zaistniały obiektywne podstawy do stwierdzenia, że nastąpiła utrata wartości indywidualnych inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności. Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w wyniku finansowym.

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank przeprowadza analizę, czy zaistniały obiektywne podstawy do stwierdzenia, że nastąpiła utrata wartości indywidualnych aktywów i/lub portfela aktywów finansowych. Dowody wskazujące, że aktywo finansowe lub grupa aktywów finansowych trwale utraciła wartość mogą wynikać z występowania jednej lub kilku przesłanek m.in. znaczących trudności finansowych emitenta, niespłacenia lub zalegania ze spłatą wymagalnych zobowiązań, przyznania emitentowi udogodnień w spłacie zobowiązań, których by nie otrzymał w innych okolicznościach, innych możliwych do zaobserwowania danych, które mogą wskazywać na możliwy do ustalenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze składnika aktywów finansowych, które pojawiły się po dacie ich początkowego ujęcia w księgach Banku.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i odsetki) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w wyniku finansowym, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do wyniku finansowego. Nie można ujmować w wyniku finansowym odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w wyniku finansowym, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w wyniku finansowym.

4.15. Transakcje kupna/ sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży/ odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo oraz sell-buy back) w momencie zawarcia ujmują się w „Zobowiązaniach wobec banków i instytucji finansowych”. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell back) ujmują się w „Należnościach od banków i instytucji finansowych”.

Transakcje repo i reverse repo są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

4.16. Udzielone zobowiązania warunkowe

W ramach działalności operacyjnej Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujemowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych.

Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku;
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujemowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37. Udzielone gwarancje finansowe były ujemowane i rozpoznawane zgodnie z MSR 39.

4.17. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli Bank posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza przeprowadzić rozliczenie w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować dany składnik aktywów i uregulować zobowiązanie.

4.18. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdolnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają wynik finansowy w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów.

Typ środków trwałych	Szacowany okres użytkowania
Inwestycje w obiektach obcych	czas trwania umowy najmu – do 10 lat
Budynki	od 40 do 66,6 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 4 do 14 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 2,5 do 5 lat
Sprzęt biurowy, meble	od 2 do 10 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się i w razie konieczności koryguje na koniec każdego roku obrotowego.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w wyniku finansowym w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania. W wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych są ujmowane są także wydatki związane z ulepszeniem, podwyższeniem wartości środka trwałego.

4.19. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek lub część budynku albo oba te elementy), którą Bank traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost ich wartości, względnie obie te korzyści, przy czym nieruchomość taka nie jest wykorzystywana przy świadczeniu usług lub czynnościach administracyjnych, ani też przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności.

Nieruchomość inwestycyjną ujmuje się w aktywach wtedy i tylko wtedy, gdy uzyskanie przez Bank przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z tą nieruchomością jest prawdopodobne oraz można wiarygodnie wycenić jej cenę nabycia lub koszt wytworzenia.

Nieruchomość inwestycyjną początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Przy początkowej wycenie uwzględnia się koszty bezpośrednio związane z transakcją zakupu. Po początkowym ujęciu nieruchomość inwestycyjna wyceniana jest według modelu wartości godziwej, a zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej ujmuje się w wyniku za okres, w którym nastąpiła zmiana. Wartość godziwą nieruchomości inwestycyjnej ustala się zgodnie z wytycznymi MSSF 13.

Wartość godziwą nieruchomości inwestycyjnej szacuje się na podstawie wyceny przeprowadzonej przez niezależnych rzeczoznawców lub pracowników Banku, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje do przeprowadzania wycen nieruchomości. Wynik z aktualizacji wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmuje się w pozostałych przychodach lub kosztach operacyjnych.

Nieruchomość inwestycyjna jest usuwana z bilansu w przypadku jej zbycia lub w przypadku stałego wycofania z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez Bank lub zawarcie umowy

leasingu operacyjnego. Jeżeli składnik aktywów wykorzystywany przez Bank staje się nieruchomością inwestycyjną, Bank stosuje zasady obowiązujące dla rzeczowych aktywów trwałych do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości, a od dnia przekwalifikowania stosuje wyceny dla nieruchomości inwestycyjnych..

4.20. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji wycenia się przy początkowym ujęciu w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po początkowym ujęciu wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

W wartościach niematerialnych kapitalizowane są następujące nakłady na prace rozwojowe:

- wydatki na usługi wykorzystane przy wytwarzaniu wartości niematerialnej;
- wydatki na świadczenia pracownicze bezpośrednio związane z wytworzeniem danego składnika.

Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem nakładów na prace rozwojowe, są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Bank ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Szacowany okres użytkowania oprogramowania komputerowego wynosi 2-10 lat. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w wyniku finansowym w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane testowi na utratę wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się co roku czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. Okresy użytkowania są także poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku roku obrotowego.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze sprawozdania z sytuacji finansowej są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w wyniku finansowym w momencie jego wysięgowania.

Relacje z klientami

Zgodnie z wymogami MSSF 3 możliwe do zidentyfikowania wartości niematerialne jednostki przejmowanej podlegają ujęciu odrębnie od wartości firmy bez względu na to, czy przed transakcją nabycia kontroli były one ujmowane w bilansie tej jednostki, czy też nie. W wyniku transakcji nabycia przez Bank zorganizowanych części przedsiębiorstwa zidentyfikowano wartości niematerialne spełniające kryteria odrębnego ujęcia w bilansie Banku – relacje z klientami depozytowymi (tzw. „Core Deposit Intangible”). Z punktu widzenia Banku odzwierciedlają one korzyść w postaci tańszego źródła finansowania działalności odpowiadającą różnicy pomiędzy kosztem uzyskania finansowania ze źródeł zewnętrznych a kosztem oprocentowania przejętych rachunków bieżących oraz strumienia przychodów pozaodsetkowych, pomniejszonych o odpowiednie koszty. Wycena do wartości godziwej polega na określeniu wartości bieżącej przyszłych

korzyści, stanowiących różnicę pomiędzy kosztem finansowania Banku ze źródeł zewnętrznych (np. rynku międzybankowego) a kosztem oprocentowania rachunków bieżących oszacowanych dla przewidywanego okresu utrzymania klienta depozytowego na podstawie historycznych zachowań klientów i wskaźnika ich odejść z Banku.

Relacje z klientami depozytowymi podlegają amortyzacji liniowej przez okres w jakim zgodnie z założeniami spodziewana jest realizacja większości korzyści ze składników wartości niematerialnych.

Wartość firmy

Wartość firmy jest wartością powstałą w wyniku nabycia jednostek zależnych. Wartość firmy jest początkowo ujmowana według nadwyżki kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto, możliwych do zidentyfikowania przejmowanych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizacyjne wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż jego wartość bilansowa powiększona o wartość firmy, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości firmy.

4.21. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe w przypadku, gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa Banku do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej na dzień klasyfikacji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaliczonych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są spełnione, Bank zaprzestaje ich ujmowania jako przeznaczone do sprzedaży i dokonuje reklasyfikacji do właściwej kategorii aktywów.

W takim przypadku ten składnik aktywów jest wyceniany w kwocie niższej z dwóch wartości:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację tego składnika jako przeznaczonego do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży,
- jego wartości odzyskiwanej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności jednostki lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej.

4.22. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Wartość bilansowa poszczególnych składników aktywów podlega okresowej weryfikacji pod kątem utraty wartości. Jeśli Bank identyfikuje przesłanki wskazujące na wystąpienie utraty wartości, to następnie ustala się, czy bieżąca wartość księgowa danego składnika aktywów jest wyższa od wartości, jaką można uzyskać w drodze jego dalszego użytkowania lub

sprzedaży, czyli szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów. W przypadku, gdy wartość odzyskiwalna jest niższa od bieżącej wartości bilansowej danego składnika aktywów rozpoznawana jest utrata wartości, której odpis jest ujmowany w wyniku finansowym.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów jest ustalana jako większa z dwóch wielkości: ceny możliwej do uzyskania ze sprzedaży pomniejszonej o koszty sprzedaży oraz wartości użytkowej danego składnika. Wartość użytkowa jest ustalana jako szacowane przyszłe przepływy pieniężne generowane przez dany składnik aktywów zdyskontowane stopą rynkową powiększoną o marżę na ryzyko specyficzne dla danej klasy aktywów.

Odpis z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do wysokości wartości bilansowej aktywa, która, po uwzględnieniu skumulowanej amortyzacji, została by wyznaczona, gdyby nie nastąpił odpis z tytułu utraty wartości.

4.23. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Jako środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych Bank wykazuje: kasę i środki na rachunkach bieżących w banku centralnym oraz rachunki bieżące i depozyty jednodniowe w innych bankach.

4.24. Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar wyniku finansowego nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Inne aktywa”.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (zobowiązania) są rozliczenia międzyokresowe na koszty wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Salda te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania”. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie w wyniku finansowym nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane również w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

4.25. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z regulacją zawartą zarówno w Kodeksie Pracy, jak i w Regulaminach Wynagradzania Pracowników, pracownicy Banku posiadają uprawnienia do odpraw emerytalno-rentowych. Odprawy z tego tytułu są wypłacane jednorazowo w sytuacji przejścia pracownika na emeryturę lub rentę a ich wysokość uzależniona jest od stażu pracy danego pracownika i jego indywidualnego poziomu wynagrodzenia. Bank tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tego tytułu w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 Świadczenia pracownicze odprawy emerytalno-rentowe są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na koniec każdego okresu sprawozdawczego jest obliczana przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu sprawozdawczego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnieniu oparte są o dane historyczne. Zgodnie z zapisami zawartymi w Polityce Wynagradzania, Regulaminie Wynagradzania Pracowników oraz Regulaminie Premiowania Pracowników Banku może zostać przyznana premia.

Pracownik może być objęty systemem premiowym, jeżeli został on przewidziany dla danej jednostki organizacyjnej Banku lub dla danego stanowiska. Zakres podmiotowy każdej regulacji premiowej jest określany każdorazowo w samej regulacji. Zasady premiowania osób zajmujących kierownicze stanowiska są określone w Polityce zmiennych składników wynagradzania lub w Zasadach premiowania danej jednostki.

4.26. Rezerwy

Rezerwę tworzy się wówczas, gdy na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania.

Bank tworzy następujące rezerwy ujmowane w zobowiązaniach w pozycji „Rezerwy”:

a) odprawy emerytalne

Bank tworzy rezerwy na odprawy emerytalne. Poziom rezerw ustalany jest na podstawie wyceny przeprowadzanej przez niezależnego aktuarusza i aktualizowany na koniec każdego roku obrotowego. Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów za wyjątkiem zysków lub strat aktuarialnych, które odnoszone są w kapitał z aktualizacji wyceny.

b) zobowiązania pozabilansowe

Bank tworzy rezerwę na zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania obarczone ryzykiem wystąpienia straty z tytułu utraty wartości aktywów. Jeśli na dzień bilansowy w odniesieniu do zobowiązań warunkowych istnieją obiektywne dowody utraty wartości aktywów, Bank tworzy rezerwę równą różnicy pomiędzy statystycznie oszacowaną częścią zaangażowania pozabilansowego (ekwiwalent bilansowy bieżących pozycji pozabilansowych) i wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

c) inne

Bank tworzy rezerwy na zobowiązania pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować. Zobowiązania takie mogą wynikać między innymi z zawartych kontraktów (umów o pracę z pracownikami), jak też z toczących się postępowań sądowych.

4.27. Leasing finansowy i operacyjny

Bank jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Bank zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy inne koszty operacyjne i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Inne koszty operacyjne są ujmowane bezpośrednio w ciężar wyniku finansowego. Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty operacyjne w wyniku finansowym metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Bank jako leasingodawca

Bank prezentuje aktywa oddane w leasing operacyjny w ramach odpowiedniej grupy środków trwałych – zgodnie z charakterem tych aktywów. Aktywa trwałe będące przedmiotami umów leasingu operacyjnego amortyzowane są metodą liniową przez okres trwania umowy leasingu z uwzględnieniem wartości rezydualnej. Wartość rezydualna ustalana jest w kwocie, którą według przewidywań Bank mógłby uzyskać obecnie, uwzględniając wiek i stan aktywa jaki będzie na koniec umowy leasingu, po pomniejszeniu o szacowane koszty zbycia.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się jako przychód metodą liniową przez okres trwania umowy, chyba że zastosowanie innej systematycznej metody lepiej odzwierciedla sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych z oddanego w leasing składnika aktywów.

4.28. Pozostałe należności

Pozostałe należności ujmowane są w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeśli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane w rachunku zysków i strat.

4.29. Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania ujmowane są w kwocie wymaganej zapłaty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość zobowiązań jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeśli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie zobowiązań w związku z upływem czasu jest ujmowane w rachunku zysków i strat.

4.30. Kapitał własny

Kapitał własny stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem, na który składają się: kapitał podstawowy, skupione akcje własne, zyski zatrzymane oraz pozostałe kapitały.

Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Zyski zatrzymane (niepodzielony wynik z lat ubiegłych)

Zyski zatrzymane tworzone są z wyniku finansowego roku bieżącego oraz wyników finansowych z lat ubiegłych, które nie zostały przeznaczone na pozostałe kapitały lub rozdyskrebowane do akcjonariuszy.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na koniec okresu sprawozdawczego, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Pozostałe kapitały

a) Kapitał zapasowy

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) pomniejszony o bezpośrednie poniesione koszty z nią związane oraz tworzony z odpisów z zysku. Kapitał zapasowy obejmuje również kapitał wynikający z rozliczenia połączenia jednostek.

b) Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kapitał z aktualizacji wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych, wycena świadczenia w formie opcji na akcje, zyski/straty aktuarialne oraz wartości podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny.

c) Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony z odpisów z zysku oraz z innych źródeł na pokrycie szczególnych strat lub wydatków. W tej pozycji prezentowany jest również Fundusz ogólnego ryzyka.

Wszystkie opisane pozycje kapitałów, w przypadku nabycia/ połączenia jednostek, dotyczą zdarzeń od dnia objęcia kontroli nad jednostką do dnia utraty nad nią kontroli.

4.31. Płatności w formie akcji własnych

Transakcje rozliczane w instrumentach kapitałowych

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w instrumentach kapitałowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej na dzień przyznania praw. Wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wybrany model. Przy wycenie transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych nie są uwzględniane żadne warunki dotyczące efektywności/wyników, poza tymi, które są związane z ceną akcji jednostki dominującej („uwarunkowania rynkowe”).

Koszt transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych jest ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego w okresie, w którym spełnione zostały warunki dotyczące efektywności/wyników, kończącym się w dniu, w którym określone pracownicy zdobędą pełne uprawnienia do świadczeń („dzień nabycia praw”). Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych na koniec każdego okresu sprawozdawczego do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę nagród, do których prawa – w opinii Zarządu Banku na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby instrumentów kapitałowych – zostaną ostatecznie nabyte.

Żadne koszty nie są ujmowane z tytułu nagród, do których prawa nie zostaną ostatecznie nabyte, z wyjątkiem nagród, w przypadku których nabycie praw zależy od warunków rynkowych, które są traktowane jako nabyte bez względu na fakt spełnienia uwarunkowań rynkowych, pod warunkiem spełnienia wszystkich innych warunków dotyczących efektywności.

W przypadku modyfikacji warunków przyznawania nagród rozliczanych w instrumentach kapitałowych, w ramach spełnienia wymogu minimum ujmuje się koszty, jak w przypadku gdyby warunki te nie uległy zmianie. Ponadto ujmowane są koszty z tytułu każdego wzrostu wartości transakcji w wyniku modyfikacji, wycenione na dzień zmiany.

W przypadku anulowania nagrody rozliczanej w instrumentach kapitałowych, jest ona traktowana w taki sposób, jakby prawa do niej zostały nabyte w dniu anulowania, a wszelkie jeszcze nieujęte koszty z tytułu nagrody są niezwłocznie ujmowane. Jednakże w przypadku zastąpienia anulowanej nagrody nową nagrodą – określoną jako nagroda zastępcza w dniu jej przyznania, nagroda anulowana i nowa nagroda są traktowane tak, jakby stanowiły modyfikację pierwotnej nagrody, tj. w sposób opisany w paragrafie powyżej. Rozważający wpływ wyemitowanych opcji jest uwzględniany przy ustalaniu wielkości zysku przypadającego na jedną akcję jako dodatkowe rozwodnienie akcji.

Transakcje rozliczane w środkach pieniężnych

Transakcje rozliczane w środkach pieniężnych są początkowo wyceniane w wartości godziwej ustalonej na dzień przyznania z zastosowaniem odpowiedniego modelu po uwzględnieniu zasad i warunków przyznania opcji. Ustalona w powyższy sposób wartość godziwa jest odpisywana w koszty przez cały okres aż do nabycia uprawnień, drugostronnie - z ujęciem stosownego zobowiązania. Wartość tego zobowiązania jest przeszacowywana na koniec każdego okresu sprawozdawczego aż do dnia rozliczenia włącznie, przy czym zmiany w wartości godziwej są ujmowane w wyniku finansowym.

4.32. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Bank uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Wynik z tytułu odsetek

W przychodach i kosztach z tytułu odsetek ujmuje się wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz aktywów dostępnych do sprzedaży. W przychodach odsetkowych są prezentowane również rozliczane w czasie integralne koszty bezpośrednio związane z udzielonymi kredytami i pożyczkami, w tym integralne i bezpośrednie koszty wewnętrzne.

Metodą zamortyzowanego kosztu Bank wycenia następujące aktywa i zobowiązania finansowe:

- udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności – nieprzeznaczone do obrotu,
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- zobowiązania finansowe, niezaklasyfikowane w momencie ich początkowego ujęcia jako zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy i nie będące instrumentami pochodnymi.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny określonego składnika aktywów i zobowiązań finansowych, zaś jej ustalenie obejmuje wszelkie należne bądź kasowe opłaty i przepływy płacone lub otrzymywane przez Bank w ramach umowy danego instrumentu, z wyłączeniem przyszłych możliwych strat kredytowych.

Sposób rozliczania kuponów odsetkowych, prowizji/opłat i niektórych kosztów zewnętrznych związanych z instrumentami finansowymi (metodą efektywnej stopy procentowej lub liniowo) zależy od charakteru danego instrumentu. W przypadku instrumentów finansowych z ustalonymi harmonogramami przepływów pieniężnych zastosowanie ma wycena metodą efektywnej stopy procentowej.

Natomiast sposób ujęcia rozliczanych w czasie poszczególnych typów prowizji/opłat w wyniku finansowym jako przychody odsetkowe lub prowizyjne i w ogóle konieczność ich rozliczenia w czasie, a nie możliwość ujęcia jednorazowo w wyniku finansowym, zależy od charakteru ekonomicznego prowizji/opłaty.

W skład opłat/prowizji rozliczanych w czasie wchodzi np. opłaty za pozytywne rozpatrzenie wniosku kredytowego, prowizje za udzielenie kredytu, prowizje za uruchomienie kredytu itp. Elementem prowizji jest również wynagrodzenie z tytułu ubezpieczeń, gdy występuje bezpośrednie powiązanie produktu kredytowego z produktem ubezpieczeniowym. Wnoszenie tego typu opłat stanowi integralną część zwrotu generowanego przez określony instrument finansowy. Do tej kategorii zaliczają się również opłaty i koszty związane ze zmianą warunków umownych, co powoduje modyfikację pierwotnie wyliczonej efektywnej stopy procentowej.

Ponadto, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo zawarcia określonych umów pożyczkowych, opłaty z tytułu zobowiązania Banku do ich zawarcia są uznawane jako wynagrodzenie za stałe zaangażowanie w nabycie instrumentu finansowego, są odraczane i ujmowane jako korekta efektywnego zwrotu w momencie zawarcia określonej umowy (metodą efektywnej stopy procentowej lub metodą liniową w zależności od charakteru produktu). W przypadku aktywów, w stosunku do których zidentyfikowano utratę wartości, przychody odsetkowe naliczane są do wyniku finansowego na bazie ekspozycji netto, określonej jako różnica między wartością brutto ekspozycji a odpisem z tytułu utraty wartości i przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej użytej do wyliczenia odpisu z tytułu utraty wartości.

Wynik z tytułu odsetek zawiera również wynik na odsetkach naliczonych oraz zapłaconych związanych z instrumentami pochodnymi typu IRS i CIRS oraz punkty SWAP.

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Opłaty i prowizje rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej Bank ujmuje w wyniku z tytułu odsetek. Opłaty i prowizje, które są rozkładane w czasie metodą liniową lub rozpoznawane jednorazowo, są ujmowane w pozycji wyniku z tytułu prowizji i opłat. Przychody z tytułu prowizji i opłat obejmują przychody z opłat i prowizji wynikających z usług transakcyjnych za wykonanie ważnej czynności. Do takich przychodów zaliczane są jednorazowo ujmowane wszelkie opłaty za czynności, gdzie Bank występuje jako agent lub wykonuje usługi typu dystrybucja jednostek funduszy inwestycyjnych, produktów inwestycyjnych i strukturyzowanych, przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat bankowych nie stanowiące integralnej części efektywnej stopy procentowej należności kredytowych.

Bank oferując klientom produkty ubezpieczeniowe ujmuje wynagrodzenie otrzymywane za usługi ubezpieczeniowe na podstawie profesjonalnego osądu czy sprzedaż ubezpieczenia jest ograniczona wyłącznie do świadczenia usługi oferowania produktów ubezpieczeniowych czy też usługa sprzedaży ubezpieczenia jest powiązana ze sprzedażą

instrumentu finansowego. Zasady oceny treści ekonomicznej oferowanych instrumentów finansowych oraz produktów ubezpieczeniowych, w których sprzedaży Bank uczestniczy przedstawiono w nocie 5.1 niniejszego sprawozdania.

W wyniku oceny bezpośredniego powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym Bank może stwierdzić:

- występowanie bezpośredniego powiązania skutkującego ujęciem wynagrodzenia z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych zgodnie z metodą zamortyzowanego kosztu i rozliczane jest metodą efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w przychodzie odsetkowym,
- brak bezpośredniego powiązania skutkującego ujęciem wynagrodzenia z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych w przychodach z tytułu prowizji zgodnie z wymogami MSR 18 Przychody,
- występowanie produktu złożonego z instrumentu finansowego oraz produktu ubezpieczeniowego skutkującego podziałem wynagrodzenia z tytułu oferowania produktu ubezpieczeniowego na podstawie wydzielienia wartości godziwej oferowanego instrumentu finansowego oraz wartości godziwej produktu ubezpieczeniowego sprzedawanego łącznie z tym z tym instrumentem.

W przypadku zidentyfikowania produktu złożonego, wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego dzielone jest pomiędzy część stanowiącą element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego oraz część stanowiącą wynagrodzenie za wykonywanie czynności pośrednictwa. Podział wynagrodzenia dokonywany jest w proporcji wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości. Wycena wartości godziwej usługi pośrednictwa oraz instrumentu finansowego przeprowadzana jest w oparciu o dane rynkowe. W przypadku świadczenia czynności lub usług posprzedażowych wynikających z oferowanego produktu ubezpieczeniowego odpowiednia część wynagrodzenia alokowanego do usługi pośrednictwa rozliczana jest w okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia zgodnie z metodą zaawansowania usługi, przy uwzględnieniu zasady współmierności przychodów i kosztów. Wynagrodzenie to ujmowane jest w przychodach z tytułu prowizji.

Bank dokonuje szacunku części wynagrodzenia, które będzie zwracane (np. z tytułu wypowiedzenia przez klienta umowy ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów) w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego. Oszacowana część wynagrodzenia odraczana jest w czasie do wysokości przewidywanych zwrotów. W części odnoszącej się do przychodów rozliczanych według kosztu zamortyzowanego przewidywane zwroty uwzględniane są w wynagrodzeniu ujmowanym w zamortyzowanym koszcie instrumentu finansowego. W sytuacji, gdy zostanie dokonany podział wynagrodzenia dla produktu złożonego, przewidywane zwroty dotyczące części rozliczanej metodą efektywnej stopy procentowej oraz ujętej jako wynagrodzenie za czynność pośrednictwa ubezpieczeniowego przypisane są do tych elementów w sposób analogiczny jak zostało podzielone wynagrodzenie.

Bank dokonuje szacunku ponoszonych kosztów związanych ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych zgodnie ze stosowaną metodą rozliczania przychodów i kosztów w zależności od formy sprzedaży produktów ubezpieczeniowych.

Bank dokonuje podziału kosztów związanych ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego na bezpośrednio związane oraz pozostałe niepowiązane bezpośrednio koszty, w tym koszty stałe (ujmowane w momencie poniesienia).

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów jako:

- element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego, jeżeli całość przychodów związanych ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego rozliczana jest metodą efektywnej stopy procentowej, lub
- odpowiednio w proporcji zastosowanej przy podziale przychodów na rozpoznawane w ramach kalkulacji kosztu zamortyzowanego i przychodów rozpoznawanych jednorazowo lub rozliczanych w czasie jako wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa, jeżeli dokonany został podział wynagrodzenia dla produktu złożonego.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z wymiany

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy i wynik z wymiany obejmuje zyski i straty z wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów i zobowiązań finansowych zaklasyfikowanych w momencie ich początkowego ujęcia jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych, a także zyski i straty z transakcji kupna/ sprzedaży walut oraz przeliczonych aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP.

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych

Na wynik na pozostałych instrumentach finansowych składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży oraz jako utrzymywane do terminu wymagalności.

4.33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością Banku. Są to w szczególności: wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, zyski/ straty netto z korekt wyceny wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych, przychody i koszty z wynajmu, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny, a także koszty związane z prowadzoną działalnością windykacyjną, koszty opłat sądowych oraz koszty promocji dla klientów. Ponadto w pozostałych przychodach operacyjnych ujmowany jest zysk z okazynego nabycia powstały w wyniku rozliczenia połączenia jednostek lub przedsięwzięć zgodnie z MSSF3.

4.34. Dywidendy

Przychody z tytułu dywidendy są ujmowane w wyniku finansowym w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do jej otrzymania, jeżeli dywidenda ta jest wypłacana z zysków wypracowanych po dacie nabycia.

4.35. Podatek dochodowy

Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na koniec okresu sprawozdawczego między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania niemającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych

podlegają kontroli inwestora lub gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na koniec każdego okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na koniec każdego okresu sprawozdawczego i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe i przepisy podatkowe obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

4.36. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Ujawnienia wymagane przez MSR 33 przedstawiane są wyłącznie na podstawie skonsolidowanych danych finansowych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Wynagrodzenia z tytułu ubezpieczeń

Bank stosuje poniższe zasady ujmowania w przychodach prowizyjnych prowizji uzyskanych z tytułu oferowania klientom produktów ubezpieczeniowych.

Bank oferując klientom produkty ubezpieczeniowe ujmuje wynagrodzenie otrzymywane za usługi ubezpieczeniowe na podstawie profesjonalnego osądu czy sprzedaż ubezpieczenia jest ograniczona wyłącznie do świadczenia usługi oferowania produktów ubezpieczeniowych czy też usługa sprzedaży ubezpieczenia jest powiązana ze sprzedażą instrumentu finansowego. Ocena bazuje na treści ekonomicznej oferowanych instrumentów finansowych oraz produktów ubezpieczeniowych, w których sprzedaż Bank uczestniczy. Celem osądu jest rozróżnienie na bazie treści ekonomicznej przychodów stanowiących:

- integralną część wynagrodzenia z tytułu oferowanego dodatkowo instrumentu finansowego,
- wynagrodzenie za usługę agencyjną lub pośrednictwa,
- wynagrodzenie za świadczenie dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży.

Bezpośrednie powiązanie produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym występuje w szczególności, gdy jest spełniony co najmniej jeden z dwóch warunków:

- instrument finansowy jest oferowany przez Bank zawsze z produktem ubezpieczeniowym tj. obydwie transakcje zostały zawarte w tym samym czasie lub zostały zawarte w sekwencji, w której każda kolejna transakcja wynika z poprzedniej,
- produkt ubezpieczeniowy jest oferowany przez Bank wyłącznie z instrumentem finansowym tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez połączonego zakupu instrumentu finansowego.

Bank dodatkowo przeprowadza analizę treści ekonomicznej produktu ubezpieczeniowego, w tym spełnienia kryteriów niezależności umów ubezpieczenia od oferowanych instrumentów finansowych poprzez ustalenie:

- stopnia sprzedaży produktów łączonych tj. procentowego udziału instrumentów finansowych z ochroną ubezpieczeniową do liczby umów dotyczących instrumentów finansowych w portfelu Banku, w podziale na instrumenty finansowe oraz produkty ubezpieczeniowe lub grupy ubezpieczeń zgodnie z ofertą produktową Banku,
- średniego rzeczywistego rocznego oprocentowania poszczególnych instrumentów finansowych w portfelu Banku w podziale na zawierające ochronę ubezpieczeniową i bez ochrony ubezpieczeniowej, w podziale na instrumenty finansowe oraz produkty ubezpieczeniowe i grupy ubezpieczeń zgodnie z ofertą produktową Banku,
- możliwości przystąpienia do ochrony ubezpieczeniowej bez posiadania instrumentu finansowego,
- przy braku wymogu Banku zawarcia przez klienta umowy ubezpieczenia do nabywanego przez niego instrumentu finansowego, liczby zbliżonych w zakresie warunków i zasad umów ubezpieczenia zawartych w innych zakładach ubezpieczeń niż zakład ubezpieczeń, którego produkty są oferowane przez Bank łącznie z instrumentem finansowym (procentowy udział w całym portfelu kredytowym – w podziale na instrumenty finansowe zgodnie z ofertą produktową Banku),
- poziomu rezygnacji i wysokości zwracanego wynagrodzenia, w podziale na instrumenty finansowe oraz produkty ubezpieczeniowe lub grupy ubezpieczeń, zgodnie z ofertą produktową Banku,

- liczby umów ubezpieczenia kontynuowanych po wcześniejszej spłacie kredytu lub pożyczki, wraz z informacją o produktach kredytowych, z którymi były powiązane,
- zakresu czynności wykonywanych przez Bank na rzecz zakładu ubezpieczeń w trakcie trwania umowy ubezpieczenia,
- efektów analizy raportów zarządczych dotyczących wyników poszczególnych linii biznesowych, instrumentów finansowych zgodnie z ofertą produktową Banku, usług bankowych.

W wyniku oceny bezpośredniego powiązania Bank może stwierdzić:

- występowanie bezpośredniego powiązania skutkującego ujęciem wynagrodzenia z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych zgodnie z metodą zamortyzowanego kosztu i rozliczane jest metodą efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w przychodzie odsetkowym,
- brak bezpośredniego powiązania skutkującego ujęciem wynagrodzenia z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych w przychodach z tytułu prowizji zgodnie z wymogami MSR 18 *Przychody*,
- występowanie produktu złożonego z instrumentu finansowego oraz produktu ubezpieczeniowego skutkującego podziałem wynagrodzenia z tytułu oferowania produktu ubezpieczeniowego na podstawie wydzielienia wartości godziwej oferowanego instrumentu finansowego oraz wartości godziwej produktu ubezpieczeniowego sprzedawanego łącznie z tym instrumentem.

W przypadku zidentyfikowania produktu złożonego, wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego dzielone jest pomiędzy część stanowiącą element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego oraz część stanowiącą wynagrodzenie za wykonywanie czynności pośrednictwa. Podział wynagrodzenia dokonywany jest w proporcji wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości. Bank uwzględnia obecnie jako przychód rozpoznawany jednorazowo do 30% przychodów z działalności bancassurance związanych z kredytami. Pozostała część przychodów rozpoznawana jest w czasie przez ekonomiczny okres trwania umowy kredytowej wg zamortyzowanego kosztu. Wycena wartości godziwej usługi pośrednictwa oraz instrumentu finansowego przeprowadzana jest w oparciu o dane rynkowe. W przypadku świadczenia czynności lub usług posprzedażowych wynikających z oferowanego produktu ubezpieczeniowego odpowiednia część wynagrodzenia alokowanego do usługi pośrednictwa rozliczana jest w okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia zgodnie z metodą zaawansowania usługi, przy uwzględnieniu zasady współmierności przychodów i kosztów. Bank dokonuje szacunku części wynagrodzenia, które będzie zwracane (np. z tytułu wypowiedzenia przez klienta umowy ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów) w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego. Oszacowana część wynagrodzenia odraczana jest w czasie do wysokości przewidywanych zwrotów.

Bank dokonuje szacunku ponoszonych kosztów związanych ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych zgodnie ze stosowaną metodą rozliczania przychodów i kosztów w zależności od formy sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Bank dokonuje podziału kosztów związanych ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego na bezpośrednio związane oraz pozostałe niepowiązane bezpośrednio koszty, w tym koszty stałe (ujmowane w momencie poniesienia). Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów.

Klasyfikacja umów leasingowych

Bank dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjny lub finansowy w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Współczynniki portfelowe w wycenie ekspozycji

Na podstawie danych historycznych wyznaczane są parametry portfelowe niezbędne do określenia wysokości odpisów

m.in. PD (prawdopodobieństwo niewypłacalności), RR (stopa odzysku) oraz CR (wskaźnik uzdrowień). Dodatkowo na potrzeby ujęcia w ocenie grupowej w kalkulacji odpisów scenariusza spłaty ekspozycji zgodnie z umową wyznaczone jest dodatkowe PD dla ekspozycji, dla których nie została zaraportowana przesłanka utraty wartości dotycząca braku lub opóźnień w spłacie (prawdopodobieństwo niewypłacalności wyznaczone w zależności od typu zaraportowanej przesłanki utraty wartości). Na potrzeby estymacji stóp odzysków (RR) oraz wskaźników uzdrowień (CR) wykorzystywane są informacje o atrybutach ekspozycji na moment zaraportowania przesłanki utraty wartości dotyczącej braku lub opóźnień w spłacie takich jak: wartość ekspozycji, miesiąc trwania ekspozycji czy informacja o poziomie LTV (dla portfela kredytów hipotecznych). Wszystkie parametry portfelowe są wyznaczone niezależnie dla każdej grupy produktowej przy wykorzystaniu metod statystycznych. Estymacja parametrów jest dokonywana na historycznej bazie ekspozycji z częstotliwością miesięczną, przy jednoczesnym ograniczaniu wpływu danych nieadekwatnych do aktualnego poziomu ryzyka portfela kredytowego, np. nie uwzględnianiu w estymacji PD danych starszych niż 12 miesięcy, a na potrzeby CR danych starszych niż 24 miesiące. Na potrzeby estymacji RR Bank wykorzystuje szeregi czasowe długości 60 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach możliwa jest dodatkowa ekspercka korekta parametrów portfelowych w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków. Zgodnie z przyjętymi przez Bank zasadami, metodyka estymacji parametrów oraz przyjęte założenia (w tym podział na homogeniczne grupy kredytów) podlegają regularnemu przeglądowi, w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy ich rzeczywistymi a prognozowanymi wartościami.

Dla określenia wartości odpisu dla każdego zdefiniowanego portfela określa się również maksymalny okres kwarantanny dla ekspozycji będących w stanie kwarantanny, okres uprawdopodobnienia się restrukturyzacji, warunki przejścia ekspozycji z utraty wartości w stan kwarantanny i inne.

Dla potrzeb określenia wartości odpisu IBNR dla zdefiniowanych portfeli Bank przeprowadza analizy długości okresu, w którym następuje ujawnienie strat poniesionych, czyli tzw. LIP (ang. *loss identification period*). Analizy te przeprowadzane są na podstawie obserwowanych wpływów na rachunki w Banku oraz przeterminowań i wejścia w utratę wartości dla danego klienta. Bank przeprowadza również back testy poziomu LIP na podstawie bezpośredniego telefonicznego ankietowania klientów. Natomiast na potrzeby estymowania prawdopodobieństwa niewypłacalności dla ekspozycji z zaraportowanymi przesłankami utraty wartości innymi niż brak spłat lub opóźnienia w spłacie Bank przyjmuje okres LIPNONPERF równy 12 miesięcy.

5.2. Niepewność szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Bank pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Banku, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Szacunki dokonywane na koniec każdego okresu sprawozdawczego odzwierciedlają warunki, które istniały na te daty (np. kurs walutowy, stopy procentowe, ceny rynkowe).

Główne obszary, dla których Bank dokonał szacunków obejmują:

Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika lub grupy aktywów finansowych. Bank ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwe do wiarygodnego zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnego kredytu w celu oszacowania utraty wartości. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej

kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one następują, są poddawane regularnym przeglądom w celu identyfikacji różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Niepewność związana jest z szacunkami utraty wartości portfela (zarówno w odniesieniu do ekspozycji, dla których zostały zareportowane przesłanki utraty wartości jak i dla ekspozycji, dla których strata zaszła, ale nie została zareportowana – dla tych ekspozycji tworzony był odpis tzw. IBNR na zaistniałe, ale niezareportowane straty), co wynika z przyjętych założeń oraz specyfiki stosowanych modeli statystycznych.

Instrumenty pochodne oraz aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy

Wartość godziwą instrumentów pochodnych, aktywów finansowych i zobowiązań finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując powszechnie uznane techniki wyceny. Wszystkie modele są zatwierdzane przed ich zastosowaniem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają faktyczne dane i porównywalne ceny rynkowe. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach stosowane jest oszacowanie niepewności przez Bank (takich jak ryzyko kontrahenta, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych

Bank dokonuje szacunków wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych. Szacunek odzwierciedla warunki rynkowe na dzień wyceny i jest dokonywany na podstawie aktualnych wycen nieruchomości.

Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych wiąże się, między innymi z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych, innych czynników. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Bank opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

Wycena rezerw z tytułu odpraw emerytalnych

Rezerwa z tytułu odpraw emerytalnych została oszacowana za pomocą metod aktuarialnych przez niezależnego aktuarusza, przyjęte w tym celu założenia są aktualizowane na koniec każdego roku obrotowego.

Utrata wartości firmy

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz w roku. Ponadto na każdą datę sprawozdawczą ocenia się, czy nie wystąpiły przesłanki utraty wartości firmy.

Bank ocenia czy na datę bilansową nie zaistniały przesłanki powodujące, iż wartość bilansowa wartości firmy nie jest niższa od jej wartości odzyskiwanej. W tym celu sporządzany jest corocznie test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy – niezależnie od tego, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości. Test sporządzany jest zgodnie z MSR 36.

Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne (CGU), które zostały przyporządkowane do wartości firmy. CGU odpowiadają najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze, nie wyżej niż na poziomie segmentu.

Wartość użytkowa jest bieżącą, szacunkową wartością przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania Bank oczekuje z tytułu dalszego użytkowania CGU. Wartość użytkowa uwzględnia wartość końcową (rezyduálną) CGU. Wartość rezyduálna CGU obliczana jest poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu określonej stopy wzrostu.

Prognozy dotyczące przyszłych przepływów opiewają na okres 5 lat oraz opierają się na:

- historycznych danych odzwierciedlających potencjał CGU w zakresie generowania przepływów pieniężnych,
- projekcji bilansu oraz rachunku zysków i strat CGU na dzień sporządzania testu na utratę wartości,
- prognozach bilansu i rachunku zysków i strat na okres objęty prognozą,
- założeniach zawartych w budżecie Banku,
- analizie przyczyn rozbieżności pomiędzy przeszłymi prognozami przepływów pieniężnych a faktycznie uzyskanymi przepływami środków.

Przyszłe przepływy będące podstawą obliczenia wartości użytkowej odzwierciedlają wartość potencjalnych dywidend/dokapitalizowania przy założeniu określonego poziomu wypracowanego zysku oraz poziomu kapitału regulacyjnego koniecznego do utrzymania założonego poziomu adekwatności kapitałowej.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów obliczana jest przy zastosowaniu adekwatnej stopy dyskontowej uwzględniającej stopę wolną od ryzyka, premię za ryzyko, premię za niską kapitalizację oraz premię za ryzyko specyficzne.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów przyrównywana jest do bilansowej wartości (na dzień sporządzania testu) dla sumy: wartości firmy oraz wartości aktywów netto CGU (funduszy własnych CGU oraz zysku CGU).

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Bank rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Szacując długość okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych uwzględniane są m.in.:

- dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywności wykorzystania itp.,
- utrata przydatności z przyczyn technologicznych,
- okres sprawowania kontroli nad składnikiem aktywów oraz prawne i inne ograniczenia okresu użytkowania,
- zależność okresu użytkowania składników aktywów od okresu użytkowania pozostałych aktywów,
- inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych, bądź też w sytuacji, kiedy szacowany okres użytkowania jest krótszy, przyjmuje się szacowany okres użytkowania. Bank corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Mimo, że zastosowane szacunki opierają się na najlepszej wiedzy, rzeczywiste rezultaty mogą różnić się od przyjętych szacunków. Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków jest weryfikowana w okresach sprawozdawczych.

5.3. Zmiana szacunków

W bieżącym okresie sprawozdawczym Bank nie zmienił obszarów, w których dokonał szacunków.

6. Korekty błędów poprzednich okresów

Badanie utraty wartości inwestycji w jednostkę stowarzyszoną Open Finance S.A.

W okresie 2014–2016, tj. od momentu kiedy wycena rynkowa/wartość godziwa posiadanej inwestycji w jednostkę stowarzyszoną Open Finance S.A. w wyniku spadku kursu akcji spółki na GPW w 2014 roku o 84% (z 16,48 zł za akcję do 2,56 zł za akcję) była istotnie niższa od wartości bilansowej inwestycji, na każdą datę bilansową Bank dokonywał weryfikacji, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji w jednostkę stowarzyszoną zgodnie z MSR 36 poprzez porównywanie jej wartości bilansowej z wartością użytkową inwestycji szacowaną w oparciu o planowane wyniki Grupy Kapitałowej Open Finance S.A. Przepływy wynikające z prognozowanych wyników finansowych Grupy Kapitałowej Open Finance S.A. były powiększane o dokonane szacunki efektów finansowych zidentyfikowanych obszarów synergii działalności jednostki stowarzyszonej z Getin Noble Bankiem S.A., a następnie po zdyskontowaniu uwzględniane były w wyznaczeniu wartości odzyskiwalnej inwestycji w jednostkę stowarzyszoną.

Stosowane podejście zakładało, iż występująca istotna różnica pomiędzy wartością godziwą a bilansową nie ma charakteru trwałego, a osiągnęte wyniki finansowe Grupy Open Finance S.A. będą zbliżone do planowanych.

Bank w poprzednich okresach niepoprawnie oceniał prawdopodobieństwo realizacji prognoz finansowych będących podstawą testu na utratę wartości inwestycji. Wskazują na to też utrzymywanie się niskiej wyceny rynkowej akcji Open Finance oraz brak realizacji planowanych wyników finansowych Grupy Open Finance. Dokonano w efekcie retrospektywnej korekty zasad wyznaczania wartości użytkowej przyjmując, iż właściwszą metodą wyliczenia wartości użytkowej inwestycji jest wartość procentowego udziału Banku w skonsolidowanych aktywach netto ujętych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy Kapitałowej Open Finance S.A. skorygowanych o wartość firmy oraz znak towarowy Home Broker S.A. w związku z ujednoliceniem zasad rachunkowości jednostki stowarzyszonej i Getin Noble Banku S.A. (szczegółowo korekta ta została opisana w sprawozdaniu finansowym Getin Noble Banku S.A. za 2011 rok). Bank dokonał ponownej oceny inwestycji w Open Finance S.A. pod kątem utraty wartości na koniec poprzednich okresów i dokonał korekty błędu oraz retrospektywnego przekształcenia sald otwarcia aktywów i kapitału własnego najwcześniejszego prezentowanego okresu, ponieważ błąd został popełniony w okresach wcześniejszych od najwcześniejszego prezentowanego w niniejszym sprawozdaniu finansowym okresie.

Badanie utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy z przejęcia Banku Przemysłowego S.A.

Wartość firmy powstała z przejęcia w 2004 roku Banku Przemysłowego S.A. w Łodzi. Zgodnie z MSR 36 Bank sporządzał corocznie test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy – niezależnie od tego, czy istniały przesłanki, które wskazywały, iż nastąpiła utrata wartości. Wartość odzyskiwalna szacowana była na podstawie wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne (CGU) przyporządkowanych do wartości firmy. Wartość użytkową CGU stanowiła bieżąca, szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych za okres 5 lat z uwzględnieniem wartości końcowej (rezydualnej) CGU. Wartość rezydualna CGU obliczana była poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu długoterminowej stopy wzrostu przyjętej na poziomie założonego przez NBP długoterminowego celu inflacyjnego.

Prognozy przyszłych przepływów pieniężnych ujętych w modelu opierały się na historycznych danych odzwierciedlających potencjał CGU w zakresie generowania przepływów pieniężnych, projekcji bilansu oraz rachunku zysków i strat CGU na dzień sporządzania testu na utratę wartości oraz prognozach bilansu i rachunku zysków i strat Banku na okres objęty

prognozą z zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą Getin Noble Banku S.A. planów, a także założeniach zawartych w budżetach Banku na kolejne lata.

W 2017 roku, w trakcie weryfikacji sporządzonego testu na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy zdiagnozowano błąd polegający na nieuwzględnianiu w modelu alokacji na GCU kosztów pobocznych nieprzypisanych bezpośrednio do CGU (tzw. kosztów ogólnego zarządu oraz kosztów opłat na rzecz BFG). W związku z tym, Bank dokonał ponownego przeliczenia modelu wartości firmy na koniec poprzednich okresów i dokonał korekty błędu oraz retrospektywnego przekształcenia sald otwarcia aktywów i kapitału własnego najwcześniejszego prezentowanego okresu, ponieważ błąd został popełniony w okresach wcześniejszych od najwcześniejszego prezentowanego w niniejszym sprawozdaniu finansowym okresu.

Odpis z tytułu utraty wartości istotnej ekspozycji kredytowej

Bank posiada w swoim portfelu kredytowym istotną ekspozycję związaną z udzielonym inwestycyjnym kredytem konsorcjalnym na refinansowanie kredytu budowlanego oraz finansowanie wydatków inwestycyjnych netto związanych z realizacją projektu – budowa galerii handlowej. W 2016 roku Bank dokonując testu impairmentowego ekspozycji niepoprawnie zinterpretował zdarzenia związane z pojawiającymi się problemami w realizacji projektu (przekroczenia planowanych kosztów budowy, opóźnienia w zakończeniu inwestycji, spór kredytobiorcy z głównym wykonawcą).

Przyjmując, iż nie są to zdarzenia mogące mieć wpływ na utratę wartości ekspozycji Bank nie dokonał estymacji możliwej istotnej obniżki wartości zabezpieczenia, która w rzeczywistości wystąpiła. Potwierdzeniem tego była również wartość ofert zakupu wierzycielności, jakie konsorcjum banków finansujących projekt otrzymało. Uwzględniając powyższe, Bank ustalił, że odpis aktualizujący powinien być dokonany w roku 2016 i w związku z tym i dokonał korekty błędu oraz retrospektywnego przekształcenia sald otwarcia aktywów i kapitału własnego na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Dane porównawcze za poprzednie okresy zaprezentowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym są zaprezentowane tak, jak gdyby błędy poprzednich okresów nigdy nie miały miejsca. Poniżej ujawniono korekty dotyczące każdej pozycji sprawozdania finansowego, na którą wpłynęły opisane wyżej błędy:

Korekta 1 – dotyczy korekty wartości inwestycji w jednostkę stowarzyszoną Open Finance S.A.

Korekta 2 – dotyczy korekty wartości w odniesieniu do wartości firmy z przejęcia Banku Przemysłowego S.A.

Korekta 3 – dotyczy korekty wartości odpisu z tytułu utraty wartości istotnej ekspozycji kredytowej.

01.01.2016	Dane opublikowane tys. zł	Korekta 1 tys. zł	Korekta 2 tys. zł	Dane skorygowane tys. zł
Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	1 321 746	(289 824)	-	1 031 922
Wartości niematerialne	264 055	-	(51 307)	212 748
Aktywa z tytułu podatku dochodowego, w tym:	335 920	-	-	335 920
należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	4 031	-	-	4 031
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	331 889	-	-	331 889
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	237 111	(289 824)	(51 307)	(104 020)

31.12.2016	Dane opublikowane tys. zł	Korekta 1 tys. zł	Korekta 2 tys. zł	Korekta 3 tys. zł	Dane skorygowane tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	47 442 162	-	-	(32 035)	47 410 127
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	1 330 961	(277 442)	-	-	1 053 519
Wartości niematerialne	282 689	-	(51 307)	-	231 382
Aktywa z tytułu podatku dochodowego, w tym:	322 910	(2 641)	-	6 087	326 356
należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	-	-	-	-
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	322 910	(2 641)	-	6 087	326 356
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	235 992	(289 824)	(51 307)	-	(105 139)
Zysk/ (strata) netto	109 003	9 741	-	(25 948)	92 796

01.01.2016 – 31.12.2016	Dane opublikowane tys. zł	Korekta 1 tys. zł	Korekta 3 tys. zł	Dane skorygowane tys. zł
Wynik z odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	(687 958)	12 382	(32 035)	(707 611)
Podatek dochodowy	(29 942)	(2 641)	6 087	(26 496)
Zysk netto	109 003	9 741	(25 948)	92 796

7. Wynik z tytułu odsetek

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone) tys. zł
Przychody z tytułu:		
kredytów i pożyczek	2 048 625	2 288 468
należności od banków i instytucji finansowych	6 062	7 545
instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu wymagalności	215 623	240 676
pochodnych instrumentów finansowych	293 056	294 711
rezerwy obowiązkowej	26 078	27 721
Razem przychody z tytułu odsetek	2 589 444	2 859 121
W tym:		
przychody związane z aktywami finansowymi, dla których rozpoznano utratę wartości	214 145	200 658
przychody obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, odnoszące się do aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 296 388	2 564 410
Koszty z tytułu:		
zobowiązań wobec klientów	1 108 184	1 379 102
zobowiązań wobec banków i instytucji finansowych	38 501	44 940
pochodnych instrumentów finansowych	7 213	14 600
instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu wymagalności	7 516	4 398
emisji dłużnych papierów wartościowych	154 507	136 434
Razem koszty z tytułu odsetek	1 315 921	1 579 474
w tym:		
koszty obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, odnoszące się do zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 308 708	1 564 874
Wynik z tytułu odsetek	1 273 523	1 279 647

W 2017 roku Bank dokonał zmiany prezentacji przychodów i kosztów odsetkowych podlegających ujemnej efektywnej stopie procentowej, szczegóły opisano w nocie II.4.7

8. Wynik z tytułu prowizji i opłat

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Przychody z tytułu:		
kredytów i pożyczek	20 756	27 913
obsługi rachunków bankowych	33 641	37 063
kart płatniczych i kredytowych	39 696	45 805
produktów inwestycyjnych	94 883	58 330
ubezpieczeń	56 707	46 960
pozostałe przychody z tytułu prowizji i opłat	1 226	1 390
Razem przychody z tytułu prowizji i opłat	246 909	217 461

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Koszty z tytułu:		
kredytów i pożyczek	12 058	8 877
kart płatniczych i kredytowych	45 891	46 013
produktów inwestycyjnych i bankowych	77 893	84 536
ubezpieczeń	4 927	9 239
pozostałe koszty z tytułu prowizji i opłat	9 394	9 819
Razem koszty z tytułu prowizji i opłat	150 163	158 484
Wynik z tytułu prowizji i opłat	96 746	58 977

9. Przychody z tytułu dywidend

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Dywidendy otrzymane:		
z akcji i udziałów w jednostkach zależnych	38 576	35 511
z akcji i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach*	-	38 040
z papierów wartościowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	1 227	5 443
z papierów wartościowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	3 031	5 951
Razem przychody z tytułu dywidend	42 834	84 945

*Dywidenda z tytułu udziałów we wspólnym przedsięwzięciu Getin Leasing S.A., które Bank zbył w 2016 roku.

10. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Wynik na instrumentach finansowych, w tym:	(30 520)	(7 612)
na instrumentach kapitałowych	(3 390)	(4 935)
na instrumentach pochodnych	(27 148)	(2 677)
na instrumentach dłużnych	18	-
Różnice kursowe dotyczące kredytów walutowych i indeksowanych	30 848	16 287
Pozostałe różnice kursowe	18 675	14 286
Razem wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	19 003	22 961

11. Wynik na pozostałych instrumentach finansowych

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej z odniesieniem zmian na pozostałe całkowite dochody, w tym:	7 325	84 736
na instrumentach dłużnych	63	17 556
na instrumentach kapitałowych	7 262	67 180
Razem wynik na pozostałych instrumentach finansowych	7 325	84 736

W wyniku na instrumentach kapitałowych w 2016 roku ujęto wynik ze sprzedaży akcji Biura Informacji Kredytowej S.A. w wysokości 48,3 mln zł oraz przychód z tytułu rozliczenia transakcji VISA Europe Ltd w wysokości 22,4 mln zł.

12. Wynik na inwestycjach w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

W dniu 1 czerwca 2017 roku nastąpiła rejestracja przez sąd rejestrowy połączenia Open Finance Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (OF TFI, spółka przejmowana) z Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (NF TFI, spółka przejmująca). W wyniku transakcji połączenia oraz zmian korporacyjnych dokonanych w połączonym NF TFI nastąpiła utrata kontroli GNB nad NF TFI.

Poniżej zaprezentowano wynik Banku z tytułu rozliczenia utraty kontroli w Noble Funds TFI S.A.:

	tys. zł
Wartość godziwa udziałów rezydualnych na dzień utraty kontroli	165 161
Wartość bilansowa inwestycji w jednostce zależnej	(44 174)
Zysk Banku	120 987

W 2016 roku Getin Noble Bank S.A. dokonał sprzedaży 50,72% posiadanych udziałów we wspólnym przedsięwzięciu Getin Leasing S.A. Zysk brutto Banku z tytułu tej transakcji wyniósł 165 606 tys. zł. W 2016 roku Bank zrealizował także transakcję sprzedaży 3 pakietów akcji jednostki zależnej Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. stanowiących łącznie 29,97% kapitału zakładowego spółki. Zysk brutto Banku z tytułu tej transakcji wyniósł 43 998 tys. zł.

13. Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł
Pozostałe przychody operacyjne:		
przychody z czynszów	6 712	7 571
przychody ze sprzedaży produktów i usług, towarów i materiałów	1 395	2 499
odzyskane koszty sądowe i windykacji	9 051	8 204
rozwiązanie rezerw i odpisów z tytułu utraty wartości pozostałych aktywów	2 156	2 516
przychody z odzyskanych należności nieściągalnych	691	728
zysk ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	841	3 230
przychody ze sprzedaży wierzytelności	1 705	2
otrzymane kary, odszkodowania, grzywny	781	1 014
przychody od organizacji kartowych dot. działań promocyjnych	7 239	178
rozwiązanie niewykorzystanej części rezerwy na koszty	3 998	2 148
pozostałe przychody	5 068	8 654
Razem pozostałe przychody operacyjne	39 637	36 744
Pozostałe koszty operacyjne:		
koszty czynszów	3 552	2 849
koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	1 491	1 309
windykacja i monitoring należności, w tym koszty sądowe	50 605	37 095
utworzenie rezerw i odpisów z tytułu utraty wartości pozostałych aktywów	18 158	7 566
straty ze sprzedaży i likwidacji niefinansowych aktywów trwałych	2 033	2 279
koszty związane z produktami inwestycyjnymi	550	1 910
koszty promocji i nagród dla klientów	12 409	16 786
straty netto z korekt wyceny wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych	34 605	19 922
zapłacone kary, odszkodowania, grzywny	1 693	4 688
przekazane darowizny	874	1 034
pozostałe koszty	6 464	5 712
Razem pozostałe koszty operacyjne	132 434	101 150
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	(92 797)	(64 406)

14. Koszty działania

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
	tys. zł	tys. zł
Świadczenia pracownicze, w tym:	367 934	350 621
wynagrodzenia	311 233	296 311
narzuty na wynagrodzenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	56 701	54 310
Zużycie materiałów i energii	19 276	19 402
Usługi obce, w tym:	236 436	236 048
marketing i reklama	37 408	30 325
usługi IT	40 454	38 226
wynajem i dzierżawa	95 749	105 529
usługi ochrony i cash processingu	6 753	6 016
usługi telekomunikacyjne i pocztowe	25 431	29 515
usługi prawne i doradcze	9 074	6 127
inne usługi obce	21 567	20 310
Podatki i opłaty	13 854	10 137
Amortyzacja	79 810	75 004
Pozostałe koszty	6 242	4 854
Razem koszty działania bez opłat na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	723 552	696 066
Opłaty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, w tym:	117 292	111 834
składka na fundusz gwarancyjny banków	70 553	70 702
składka na fundusz przymusowej restrukturyzacji	46 739	33 446
opłata z tytułu upadłości BS w Nadarzynie	-	7 686
Razem koszty działania	840 844	807 900

15. Wynik z odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	1 018 387	665 850
korporacyjne	67 879	119 567
samochodowe	43 774	31 117
hipoteczne	563 991	254 103
detaliczne	342 743	261 063
Należności od banków	(463)	(476)
Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	260 400	42 818
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	(968)	(1 175)
Inne aktywa finansowe	73 745	-
Zobowiązania pozabilansowe	(676)	594
Razem wynik z odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	1 350 425	707 611

Wzrost odpisów w 2017 roku z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom wynikał z przeprowadzonego przeglądu i aktualizacji scenariuszy i wartości wykorzystywanych w ramach oceny ekspozycji indywidualnie istotnych z rozpoznaną utratą wartości. W 2017 roku zrealizowano też mniej sprzedaży portfeli kredytów z utratą wartości niż w latach poprzednich.

W pozycji „Inne aktywa finansowe” ujęto odpis na odroczone płatności za sprzedane pakiety wierzytelności, dla których zidentyfikowano przesłanki wystąpienia utraty wartości.

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Zmiana stanu odpisów aktualizujących 01.01.2017- 31.12.2017	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Należności od banków	Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania pozabilansowe	Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	Inne aktywa finansowe	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość odpisów aktualizujących/rezerw na początek okresu	2 695 188	625	10 203	3 477	332 642	-	3 042 135
Zmiana stanu rezerw netto ujęta w rachunku zysków i strat	1 018 387	(463)	(968)	(676)	260 400	73 745	1 350 425
Wykorzystanie - spisane	(129 006)	-	-	-	-	-	(129 006)
Wykorzystanie - sprzedaż portfela	(177 223)	-	-	-	-	-	(177 223)
Inne zmniejszenia netto*	(211 130)	-	-	-	-	-	(211 130)
Wartość odpisów aktualizujących/rezerw na koniec okresu	3 196 216	162	9 235	2 801	593 042	73 745	3 875 201

* Pozycja „inne zmniejszenia netto” wynika z przyjętej przez Bank metodologii kalkulacji odpisów, zgodnie z którą korekta przychodu odsetkowego wg MSR 39 jest ujmowana jako korekta reklasyfikacyjna pomiędzy przychodami odsetkowymi a wynikiem z tytułu odpisów aktualizujących należności kredytowe. Pozycja ta odzwierciedla również zmiany z tytułu wyceny odpisów aktualizujących naliczonych w walucie.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących 01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Należności od banków	Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania pozabilansowe	Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość odpisów aktualizujących/rezerw na początek okresu	2 369 423	1 101	11 378	2 883	289 824	2 674 609
Zmiana stanu rezerw netto ujęta w rachunku zysków i strat	665 850	(476)	(1 175)	594	42 818	707 611
Wykorzystanie - spisane	(78 465)	-	-	-	-	(78 465)
Wykorzystanie - sprzedaż portfela	(134 717)	-	-	-	-	(134 717)
Inne zmniejszenia netto	(126 903)	-	-	-	-	(126 903)
Wartość odpisów aktualizujących/rezerw na koniec okresu	2 695 188	625	10 203	3 477	332 642	3 042 135

16. Podatek dochodowy

Bieżący podatek dochodowy od osób prawnych obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi. Podstawę obliczeń stanowi wynik bilansowy brutto skorygowany o koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów, dochody nie podlegające opodatkowaniu oraz inne przychody i koszty zmieniające podstawę opodatkowania określone w ustawie z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych wraz z późniejszymi zmianami.

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

W 2017 roku Bank odnotował stratę podatkową w wysokości 24 289 tys. zł.

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł
Rachunek zysków i strat		
Bieżący podatek dochodowy	-	5 890
Bieżące obciążenie podatkowe	-	5 890
Odroczony podatek dochodowy	(142 302)	20 606
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(138 360)	662
Strata podatkowa	(3 942)	19 944
Obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(142 302)	26 496
Sprawozdanie z całkowitych dochodów		
Bieżący podatek dochodowy	-	-
Odroczony podatek dochodowy	21 013	(15 073)
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych, w tym:	21 013	(15 073)
związany z instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży	14 033	(17 904)
związany z efektem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	6 988	2 801
związany z zyskami/ stratami aktuarialnymi	(8)	30
Obciążenie/ (korzyść) podatkowa w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	21 013	(15 073)
Razem podstawowe składniki obciążenia/(korzyści) podatkowej	(121 289)	11 423

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł
(Strata)/zysk brutto przed podatkiem	(709 034)	119 292
Podatek dochodowy według obowiązującej stawki (19%)	(134 716)	22 665
Wpływ trwałych różnic pomiędzy zyskiem/(stratą) brutto przed podatkiem a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(7 586)	3 831
Udział w zysku po opodatkowaniu jednostek wycenianych MPW	(2 777)	644
Wpływ przychodów nie podlegających opodatkowaniu (dywidendy)	(8 138)	(16 140)
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu (w tym opłata na rzecz BFG)	25 803	5 211
wpływ odpisu z tyt. utraty wartości inwestycji w jedn. stowarzyszonej	-	288
Podatek od instytucji finansowych	-	7 272
Sprzedaż wierzytelności	242	2 420
Koszty rezerw kredytowych niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	711	4 217
Wpływ rozliczeń utraty kontroli w jednostkach, zbycia jednostek	(22 987)	-
Wpływ pozostałych różnic trwałych	(440)	(81)
Obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(142 302)	26 496

	Stan na 01.01.2017 tys. zł	Zmiany w okresie		Stan na 31.12.2017 tys. zł
		Odniesione na wynik finansowy tys. zł	Odniesione na inne całkowite dochody tys. zł	
Odsetki do otrzymania od instrumentów finansowych i pochodnych	49 452	(10 220)	-	39 232
Odsetki do otrzymania od kredytów i należności wobec banków	52 301	(21 102)	-	31 199
Prowizje zapłacone rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej	85 570	(6 030)	-	79 540
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	18 521	2 433	-	20 954
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	712	-	3 151	3 863
Rezerwa na amortyzację przejętych wartości niematerialnych	5 467	(390)	-	5 077
Pozostałe	1 280	-	-	1 280
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	213 303	(35 309)	3 151	181 145
Odsetki od zobowiązań wobec klientów, dłużnych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych	90 023	(12 427)	-	77 596
Odpisy z tytułu utraty wartości na inwestycje kapitałowe	7 847	49 476	-	57 323
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i zobowiązań pozabilansowych	271 657	64 623	-	336 280
Strata podatkowa	100 085	3 942	-	104 027
Prowizje otrzymane do rozliczane w czasie	8 009	(705)	-	7 304
Rezerwy na koszty działania	13 168	(2 068)	-	11 100
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	22 097	-	(10 882)	11 215
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	22 193	-	(6 988)	15 205
Pozostałe	4 580	4 152	8	8 740
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	539 659	106 993	(17 862)	628 790
Aktywa netto	326 356	142 302	(21 013)	447 645

(przekształcone)	Stan na 01.01.2016 tys. zł	Zmiany w okresie		Stan na 31.12.2016 tys. zł
		Odniesione na wynik finansowy tys. zł	Odniesione na inne całkowite dochody tys. zł	
Odsetki do otrzymania od instrumentów finansowych i pochodnych	41 841	7 611	-	49 452
Odsetki do otrzymania od kredytów i należności wobec banków	70 560	(18 259)	-	52 301
Prowizje zapłacone rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej	81 197	4 373	-	85 570
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	19 338	(817)	-	18 521
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 859	-	(4 147)	712
Rezerwa na amortyzację przejętych wartości niematerialnych	5 860	(393)	-	5 467
Pozostałe	418	862	-	1 280
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	224 073	(6 623)	(4 147)	213 303
Odsetki od zobowiązań wobec klientów, dłużnych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych	101 234	(11 211)	-	90 023
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i zobowiązań pozabilansowych	250 437	21 220	-	271 657
Odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych	-	7 847	-	7 847
Strata podatkowa	120 029	(19 944)	-	100 085
Prowizje otrzymane do rozliczane w czasie	11 601	(3 592)	-	8 009
Rezerwy na koszty działania	9 843	3 325	-	13 168
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	8 339	-	13 758	22 097
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	24 994	-	(2 801)	22 193
Naliczona składka na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców	25 471	(25 471)	-	-
Pozostałe	4 014	597	(31)	4 580
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	555 962	(27 229)	10 926	539 659
Aktywa netto	331 889	(20 606)	15 073	326 356

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujęte są w wysokości przewidywanej do realizacji przez wykorzystanie przyszłych dochodów do opodatkowania oszacowanych na podstawie dokumentów: Strategia na lata 2016-2018, Plan trwałej poprawy rentowności Getin Noble Bank S.A. na lata 2017-2021 Aktualizacja Programu Postępowania Naprawczego na lata 2016-2019 oraz Plan Ochrony Kapitału, zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Realizacja aktywa z tytułu podatku odroczonego jest uzależniona od spełniania się założeń przyjętych w tych dokumentach oraz założeń w zakresie momentu uprawdopodobnienia się odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak wypracowanej praktyki rynkowej, niespójne interpretacje oraz ustanowione precedensy, które mogą mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku pokontrolnych decyzji organów kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny i nie miał uzasadnienia ekonomicznego i gospodarczego. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Getin Noble Bank S.A. na bieżąco identyfikuje ryzyka wynikające z obowiązywania klauzuli GAAR i podejmuje działania mające na celu ich minimalizowanie.

W grudniu 2016 roku Mazowiecki Urząd Celno-Skarbowy (MUCS) rozpoczął w Getin Noble Bank S.A. postępowanie podatkowe w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych za 2011 rok. Na chwilę obecną MUCS analizuje dokumenty źródłowe przedłożone przez Bank w grudniu 2017 roku, w odpowiedzi na otrzymane wezwanie o przedstawienie dokumentów źródłowych w listopadzie 2017 roku. Postanowieniem z dnia 09 kwietnia 2018 roku MUCS wyznaczył nowy termin zakończenia postępowania kontrolnego na 20 czerwca 2018 roku.

17. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Gotówka	210 390	179 463
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	3 131 201	2 972 719
Inne środki	-	11
Razem kasa, środki w Banku Centralnym	3 341 591	3 152 193

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach w Banku Centralnym do bieżących rozliczeń pieniężnych, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tych rachunkach w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

W dniu 30 stycznia 2018 roku Zarząd Narodowego Banku Polskiego wyraził zgodę na zwolnienie Getin Noble Banku S.A. z obowiązku utrzymywania 55% wymaganej rezerwy obowiązkowej, poczynwszy od 31 stycznia 2018 roku, nie dłużej niż do 31 grudnia 2018 roku.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej były oprocentowane w wysokości 0,9 stopy referencyjnej NBP. Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku oprocentowanie to wynosiło 1,35 %. Od 1 stycznia 2018 roku środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,5%.

18. Należności od banków i instytucji finansowych

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Rachunki bieżące	276 066	986 414
Lokaty i inne należności	12 115	10 761
Razem należności od banków i instytucji finansowych	288 181	997 175
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(162)	(625)
Razem należności od banków i instytucji finansowych netto	288 019	996 550

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Bieżące należności i depozyty O/N	276 066	986 414
Należności terminowe o okresie spłaty:	12 115	10 761
do 1 miesiąca	9 176	10 623
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	167	11
od 3 miesięcy do 1 roku	551	51
od 1 roku do 5 lat	2 221	76
Razem należności od banków i instytucji finansowych	288 181	997 175
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(162)	(625)
Razem należności od banków i instytucji finansowych netto	288 019	996 550

W pozycji należności bieżące zaprezentowano rachunki bieżące innych banków oraz należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych.

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Wartość należności oprocentowanych stopą zmienną	278 648	985 875
Wartość należności oprocentowanych stopą stałą	9 371	10 675
Razem należności od banków i instytucji finansowych netto	288 019	996 550

19. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Prawa do akcji w innych jednostkach, w tym:	-	2 411
nienotowane	-	2 411
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	2 411

W 2016 roku ramach publicznej oferty akcji zwykłych na okaziciela serii E spółki Open Finance S.A. Bank nabył 10 777 135 praw do akcji nowej emisji, w tym 2 078 500 praw do akcji zostało nabytych w celu ich sprzedaży w bliskim terminie i zaklasyfikowanych jako aktywa przeznaczone do obrotu.

20. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Udziały i akcje w innych jednostkach, w tym:	158 491	161 882
nienotowane	158 491	161 882
Prawa do akcji w innych jednostkach, w tym:	-	10 090
nienotowane	-	10 090
Razem aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	158 491	171 972

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują wyłącznie aktywa finansowe zaklasyfikowane do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

W 2016 roku ramach publicznej oferty akcji zwykłych na okaziciela serii E spółki Open Finance S.A. Bank nabył 10 777 135 praw do akcji nowej emisji, w tym 8 698 635 praw do akcji zostało zaklasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy. Z dniem 10 stycznia 2017 roku prawa do akcji zostały wprowadzone w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym GPW S.A.

Udziały i akcje w innych, nienotowanych jednostkach obejmują pakiet 858 334 akcji zwykłych imiennych Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A. (TU Europa), o łącznej wartości nominalnej 3 433 tys. zł, stanowiących łącznie 9,08% kapitału zakładowego spółki i uprawniających łącznie do 9,08% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Wartość godziwa akcji TU Europa na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku została oszacowana na podstawie wyceny spółki sporządzonej przez niezależny podmiot specjalizujący się w tego typu usługach. Do wyceny wykorzystano kombinację trzech metod:

- metody wskaźnikowej opartej o wskaźniki Cena/ Zysk w szeregu dokonanych porównań retrospektywnych oraz prospektywnych,
- metody wskaźnikowej opartej o wskaźnik Cena/ Wartość księgowa, gdzie wskaźnik ten został ustalony dla grupy porównawczej na dzień 31 grudnia 2017 roku,
- metody dochodowej zakładającej modelowanie wyniku finansowego jednostki w kolejnych latach i jej zdolności do wypłaty dywidendy przy założeniu utrzymania odpowiedniego poziomu marginesu wypłacalności.

21. Pochodne instrumenty finansowe

Poniższa tabela prezentuje wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwą pochodnych instrumentów finansowych według terminów wymagalności:

31.12.2017	do 1 m-ca	od 1 do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	aktywa tys. zł	zobowiązania tys. zł
Transakcje walutowe								
Swap walutowy	3 124 345	1 816 675	-	-	-	4 941 020	244	13 192
Zakup	1 555 637	908 302	-	-	-	2 463 939		
Sprzedaż	1 568 708	908 373	-	-	-	2 477 081		
CIRS	1 136 475	1 883 870	3 408 377	23 232 540	-	29 661 262	543 892	224 699
Zakup	571 210	930 244	1 751 185	11 735 499	-	14 988 138		
Sprzedaż	565 265	953 626	1 657 192	11 497 041	-	14 673 124		
Forward	29 160	10 756	49 908	-	-	89 824	1 239	677
Zakup	14 765	5 485	25 162	-	-	45 412		
Sprzedaż	14 395	5 271	24 746	-	-	44 412		
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	-	44 618	-	514 874	286 710	846 202	14 154	2 017
Zakup	-	22 309	-	257 437	143 355	423 101		
Sprzedaż	-	22 309	-	257 437	143 355	423 101		
Opcje	7 134	10 702	64 210	1 256 914	-	1 338 960	3 691	4 307
Zakup	3 567	5 351	32 105	628 375	-	669 398		
Sprzedaż	3 567	5 351	32 105	628 539	-	669 562		
Pozostałe transakcje								
Inne – opcje na akcje	-	-	-	165 658	-	165 658	13 183	-
Zakup	-	-	-	165 658	-	165 658		
Razem pochodne instrumenty finansowe	4 297 114	3 766 621	3 522 495	25 169 986	286 710	37 042 926	576 403	244 892

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

31.12.2016	do 1 m-ca	od 1 do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	aktywa tys. zł	zobowiązania tys. zł
Transakcje walutowe								
Swap walutowy	6 519 917	1 162 068	-	-	-	7 681 985	11 473	12 547
Zakup	3 253 508	586 058	-	-	-	3 839 566		
Sprzedaż	3 266 409	576 010	-	-	-	3 842 419		
CIRS	-	1 238 380	7 115 381	26 687 979	-	35 041 740	7 199	1 628 030
Zakup	-	581 796	3 429 486	12 716 190	-	16 727 472		
Sprzedaż	-	656 584	3 685 895	13 971 789	-	18 314 268		
Opcje	-	5 082	22 130	-	-	27 212	6 409	6 409
Zakupy	-	2 541	11 065	-	-	13 606		
Sprzedaż	-	2 541	11 065	-	-	13 606		
Forward	36 852	65 728	7 000	-	-	109 580	883	2 000
Zakup	18 496	32 951	3 496	-	-	54 943		
Sprzedaż	18 356	32 777	3 504	-	-	54 637		
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	-	-	-	462 478	400 254	862 732	16 556	2 459
Zakup	-	-	-	231 239	200 127	431 366		
Sprzedaż	-	-	-	231 239	200 127	431 366		
Opcje	8 234	-	16 470	1 619 795	-	1 644 499	8 673	9 217
Zakup	4 117	-	8 235	809 794	-	822 146		
Sprzedaż	4 117	-	8 235	810 001	-	822 353		
Pozostałe transakcje								
Inne – opcje na akcje	-	-	-	-	165 658	165 658	39 393	-
Zakup	-	-	-	-	165 658	165 658		
Razem pochodne instrumenty finansowe	6 565 003	2 471 258	7 160 981	28 770 252	565 912	45 533 406	90 586	1 660 662

22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2017	31.12.2016 przekształcone
	tys. zł	tys. zł
Kredyty i pożyczki	40 579 657	44 265 909
Skupione wierzytelności	6 172 465	5 753 081
Należności z tytułu kart płatniczych i kredytowych	87 493	86 325
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	46 839 615	50 105 315
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(3 196 216)	(2 695 188)
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	43 643 399	47 410 127

31.12.2017	Wartość brutto bez utraty wartości	Wartość brutto z utratą wartości	Odpisy na kredyty i pożyczki bez utraty wartości	Odpisy na kredyty i pożyczki z utratą wartości	Razem wartość netto
kredyty korporacyjne	10 755 281	816 738	(7 216)	(371 157)	11 193 646
kredyty samochodowe	1 529 389	340 671	(6 208)	(200 810)	1 663 042
kredyty hipoteczne	23 753 733	4 686 965	(42 550)	(1 819 079)	26 579 069
kredyty detaliczne	3 557 014	1 399 824	(40 093)	(709 103)	4 207 642
Razem	39 595 417	7 244 198	(96 067)	(3 100 149)	43 643 399

31.12.2016	Wartość brutto bez utraty wartości	Wartość brutto z utratą wartości	Odpisy na kredyty i pożyczki bez utraty wartości	Odpisy na kredyty i pożyczki z utratą wartości	Razem wartość netto
kredyty korporacyjne	10 090 873	824 655	(11 163)	(329 709)	10 574 656
kredyty samochodowe	1 807 894	335 144	(7 075)	(180 227)	1 955 736
kredyty hipoteczne	27 300 044	4 803 292	(43 903)	(1 440 840)	30 618 593
kredyty detaliczne	3 630 551	1 312 862	(39 741)	(642 530)	4 261 142
Razem	42 829 362	7 275 953	(101 882)	(2 593 306)	47 410 127

Kredyty z utratą wartości wg modelu wyceny						
31.12.2017	Wg modelu wyceny indywidualnej			Wg modelu wyceny grupowej		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
kredyty korporacyjne	326 275	(196 147)	130 128	490 463	(175 010)	315 453
kredyty samochodowe	-	-	-	340 671	(200 810)	139 861
kredyty hipoteczne	1 479 144	(689 267)	789 877	3 207 821	(1 129 812)	2 078 009
kredyty detaliczne	21 365	(9 502)	11 863	1 378 459	(699 601)	678 858
Razem	1 826 784	(894 916)	931 868	5 417 414	(2 205 233)	3 212 181

Kredyty z utratą wartości wg modelu wyceny						
31.12.2016 (przekształcone)	Wg modelu wyceny indywidualnej			Wg modelu wyceny grupowej		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
kredyty korporacyjne	320 690	(168 256)	152 434	503 965	(161 453)	342 512
kredyty samochodowe	-	-	-	335 144	(180 227)	154 917
kredyty hipoteczne	1 675 276	(527 358)	1 147 918	3 128 016	(913 482)	2 214 534
kredyty detaliczne	24 884	(4 912)	19 972	1 287 978	(637 618)	650 360
Razem	2 020 850	(700 526)	1 320 324	5 255 103	(1 892 780)	3 362 323

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone klientom o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	6 003 406	5 153 234
od 1 do 3 miesięcy	800 521	971 448
od 3 miesięcy do 1 roku	3 667 826	3 971 115
od 1 roku do 5 lat	11 475 524	13 043 743
powyżej 5 lat	24 892 338	26 965 775
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	46 839 615	50 105 315
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(3 196 216)	(2 695 188)
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	43 643 399	47 410 127

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:		
jednostkom budżetowym	1 099 057	1 123 034
podmiotom finansowym innym niż banki	1 535 180	1 152 280
podmiotom niefinansowym innym niż osoby fizyczne	9 606 355	9 930 294
osobom fizycznym	31 402 807	35 204 519
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	43 643 399	47 410 127

	31.12.2017	31.12.2016
Wartość kredytów i pożyczek o stałej stopie procentowej (w mln zł)	1 987	936
% całego portfela kredytów i pożyczek	4,55%	1,97%

W 2017 roku Getin Noble Bank S.A. dokonał sprzedaży wierzytelności na które składały się kredyty z utratą wartości i należności spisane z ksiąg Banku. Nominalna wartość kapitału portfela objętego umowami cesji wyniosła łącznie 347 mln zł.

W 2016 roku Getin Noble Bank S.A. dokonał sprzedaży wierzytelności, na które składały się zarówno kredyty z utratą wartości i należności spisane z ksiąg Banku, jak i portfel nie objęty utratą wartości. Nominalna wartość kapitału portfela objętego umowami cesji wyniosła łącznie 987 mln zł (wartość bilansowa portfela wynosiła 838 mln zł, z czego 755 mln zł stanowił portfel wierzytelności leasingowych nie będących w utracie wartości).

W dniu 14 lipca 2017 roku Bank zawarł znaczące umowy dotyczące transakcji sekurytyzacji portfela wierzytelności z kredytów samochodowych. Główną umową jest Umowa sekurytyzacji dotycząca sprzedaży przez Emitenta wierzytelności z kredytów samochodowych o wartości 700 mln zł do spółki GNB Auto Plan 2017 sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („SPV”) za cenę pozostającego do spłaty salda kapitałowego. Bank dokonał profesjonalnego osądu transakcji i zgodnie z zapisami MSR 39 nie usunął sekurytyzowanych aktywów z bilansu Banku.

Kredyty we frankach szwajcarskich

Poniżej przedstawiono strukturę oraz jakość kredytów hipotecznych denominowanych i indeksowanych we frankach szwajcarskich:

31.12.2017	Wartość brutto bez utraty wartości tys. zł	Wartość brutto z utratą wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki bez utraty wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki z utratą wartości tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
kredyty hipoteczne	9 039 963	1 247 923	(27 184)	(316 174)	9 944 528

31.12.2016	Wartość brutto bez utraty wartości tys. zł	Wartość brutto z utratą wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki bez utraty wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki z utratą wartości tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
kredyty hipoteczne	11 243 005	1 817 478	(31 066)	(317 504)	12 711 913

23. Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Dłużne instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży brutto	7 520 114	11 582 013
emitowane przez banki centralne	799 785	824 780
emitowane przez banki i inne podmioty finansowe	142 878	162 841
emitowane przez podmioty niefinansowe	6 075	6 107
obligacje rządowe	6 571 376	10 588 285
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(5 111)	(5 051)
emitowane przez podmioty niefinansowe	(5 111)	(5 051)
Razem dłużne instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży netto	7 515 003	11 576 962
Kapitałowe instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży brutto	143 660	131 318
emitowane przez banki i inne podmioty finansowe	138 444	76 447
emitowane przez podmioty niefinansowe	5 216	54 871
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(4 124)	(5 153)
emitowane przez podmioty niefinansowe	(4 124)	(5 153)
Razem kapitałowe instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży netto	139 536	126 165
Razem instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	7 654 539	11 703 127

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży na początek okresu	11 703 127	12 236 580
Zwiększenia	98 907 436	164 772 493
Zmniejszenia (sprzedaż i wykup)	(101 581 517)	(165 194 140)
Rozwiązania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	969	1 175
Przekwalifikowania do instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	(1 454 067)	-
Zmiany wartości godziwej	78 591	(112 981)
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży na koniec okresu	7 654 539	11 703 127

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży o terminie zapadalności:		
do 1 miesiąca	1 276 822	1 750 900
od 1 do 3 miesięcy	154 442	1 441
od 3 miesięcy do 1 roku	2 085 657	1 215 015
od 1 roku do 5 lat	3 901 724	7 901 033
powyżej 5 lat	101 469	713 624
Instrumenty kapitałowe o nieokreślonym terminie zapadalności	143 660	131 318
Razem instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży brutto	7 663 774	11 713 331
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(9 235)	(10 204)
Razem instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży netto	7 654 539	11 703 127

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności brutto	1 824 538	202 641
emitowane przez jednostki samorządowe	173 233	160 347
emitowane przez Skarb Państwa	1 461 148	-
emitowane przez banki i inne podmioty finansowe	150 949	-
emitowane przez podmioty niefinansowe	39 208	42 294
Utrata wartości instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	-	-
Razem instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności netto	1 824 538	202 641

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności o terminie:		
do 1 miesiąca	41	606
od 1 do 3 miesięcy	3 106	4 274
od 3 miesięcy do 1 roku	8 734	3 880
od 1 roku do 5 lat	1 196 378	60 366
powyżej 5 lat	616 279	133 515
Razem instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności brutto	1 824 538	202 641
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	-	-
Razem instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności netto	1 824 538	202 641

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności na początek okresu	202 641	154 322
Zwiększenia	165 649	49 003
Zmniejszenia	(6 250)	(1 400)
Przekwalifikowanie z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 454 067	-
Naliczone odsetki i korekty z tytułu rozliczenia według zamortyzowanego kosztu	8 431	716
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności na koniec okresu	1 824 538	202 641

W styczniu 2017 roku Getin Noble Bank S.A. na podstawie wewnętrznej analizy horyzontu utrzymywania inwestycji w portfelu dokonał przekwalifikowania obligacji skarbowych o wartości nominalnej 1,5 mld zł z portfela instrumentów dostępnych do sprzedaży do portfela instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Decyzja została podjęta w związku z następującymi okolicznościami: papiery zostały zakupione i były utrzymywane w celu zamknięcia otwartej luki stopy procentowej, na którą uprzednio był narażony Bank; w ocenie Banku nastąpiła zmiana perspektyw inflacji globalnej wynikającej przede wszystkim ze zmiany perspektyw kształtowania się inflacji w USA oraz Bank ma zamiar utrzymywać przekwalifikowane papiery do terminu zapadalności.

	dzień przekwalifikowania tys. zł	31.12.2017 tys. zł
Wartość bilansowa przekwalifikowanych papierów wartościowych	1 454 067	1 461 149
Wartość godziwa przekwalifikowanych papierów wartościowych	1 454 067	1 493 902

Efektywna stopa procentowa na dzień przekwalifikowania wynosiła od 2,24 pp. do 2,80 pp., natomiast przepływy pieniężne, które Bank spodziewał się odzyskać na dzień przekwalifikowania to kwota 1 754 161 tys. zł.

Na dzień przekwalifikowania wartość godziwa straty z wyceny przekwalifikowanych papierów wartościowych ujęta w pozostałych kapitałach wynosiła 46 193 tys. zł netto. Do dnia 31 grudnia 2017 roku w rachunku wyników rozliczona została kwota 6 203 tys. zł. Pozostała do rozliczenia kwota straty z wyceny przekwalifikowanych papierów wartościowych ujęta w pozostałych kapitałach wynosi 39 990 tys. zł na koniec 2017 roku. W przypadku, gdyby papiery nie zostały przekwalifikowane, Bank rozpoznałby mniejszą stratę w innych całkowitych dochodach o kwotę 26 530 tys. zł netto.

24. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

	Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie	
	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Z portfela instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży:		
Obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych BFG	318 818	317 975
Obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty składek do BFG	39 643	-
Obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie otrzymanych kredytów	1 342 390	2 418 574
Obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie kredytu otrzymanego przez spółkę zależną	409 862	406 500
Obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji repo	126 624	259 953
Obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie spłaty wierzytelności	119 273	92 601
Razem aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	2 356 610	3 495 603

Getin Noble Bank S.A. będzie utrzymywał portfel aktywów stanowiących zabezpieczenie kredytów do momentu spłaty tych zobowiązań. Zgodnie z art. 369 ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji Getin Noble Bank S.A. tworzy fundusz środków gwarantowanych w wysokości określonej uchwałą Rady BFG. Podstawą jest suma środków pieniężnych zgromadzonych w Banku na wszystkich rachunkach stanowiących podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

25. Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych

Getin Noble Bank S.A. posiada udziały w następujących podmiotach podporządkowanych:

31.12.2017	Procentowa wielkość udziałów/ praw do głosów posiadanych przez Bank	Wartość brutto tys. zł	Odpis aktualizujący z tyt. utraty wartości tys. zł	Wartość bilansowa tys. zł
Noble Concierge sp. z o. o.	100%	469	-	469
Noble Securities S.A.	100%	41 742	-	41 742
Sax Development sp. z o. o.	100%	105 005	-	105 005
BPI Bank Polskich Inwestycji S.A.	100%	57 084	-	57 084
Property Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	100%	374 996	(92 678)	282 318
Debtor Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	100%	425 652	(163 111)	262 541
ProEkspert sp. z o. o.	100%	13	-	13
Open Finance Wierzytelności Detalicznych Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	81,26%	159 566	(45 911)	113 655
Razem inwestycje w jednostkach zależnych		1 164 527	(301 700)	862 827
Open Finance S.A.	42,91%	348 120	(291 342)	56 778
Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	37,62%	167 268	-	167 268
Razem inwestycje w jednostkach stowarzyszonych		515 386	(291 342)	224 046
Razem inwestycje w jednostkach podporządkowanych		1 679 915	(593 042)	1 086 873

31.12.2016 przekształcone	Procentowa wielkość udziałów/ praw do głosów posiadanych przez Bank	Wartość brutto tys. zł	Odpis aktualizujący z tyt. utraty wartości tys. zł	Wartość bilansowa tys. zł
Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	70,03%	44 174	-	44 174
Noble Concierge sp. z o. o.	100%	469	-	469
Noble Securities S.A.	100%	41 742	-	41 742
Sax Development sp. z o. o.	100%	105 005	-	105 005
BPI Bank Polskich Inwestycji S.A.	100%	57 084	-	57 084
Property Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	100%	374 997	(19 700)	355 297
Debtor Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	100%	425 652	(21 600)	404 052
ProEkspert sp. z o. o.	100%	13	-	13
ProEkspert sp. z o. o. sp.k.	100%	13	-	13
Razem inwestycje w jednostkach zależnych		1 049 149	(41 300)	1 007 849
Open Finance S.A.	42,15%	337 012	(291 342)	45 670
Razem inwestycje w jednostkach stowarzyszonych		337 012	(291 342)	45 670
Razem inwestycje w jednostkach podporządkowanych		1 386 161	(332 642)	1 053 519

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Bank w podmiotach podporządkowanych jest równy udziałowi w kapitałach tych jednostek.

Wszystkie jednostki zależne są objęte konsolidacją metodą pełną, a jednostki stowarzyszone są wyceniane metodą praw własności w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Getin Noble Bank S.A.

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 (przekształcone) tys. zł
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	45 670	57 288
Wartość początkowa udziału w Noble Funds TFI S.A.	165 161	-
Nabycie udziałów w Open Finance S.A.	10 435	-
Udział w zysku/ (stracie) Open Finance S.A.*	673	(10 100)
Udział w zysku Noble Funds TFI S.A.	6 334	-
Otrzymane wypłaty z zysku	(4 227)	-
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(1 518)
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	224 046	45 670

* Udział w zysku jednostek stowarzyszonych ujęty w skonsolidowanym rachunku zysków i strat został skorygowany o eliminację udziału Banku w niezrealizowanych zyskach z tytułu transakcji pomiędzy Bankiem a spółkami Grupy Open Finance S.A.

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych jednostek stowarzyszonych. Wykazane poniżej informacje stanowią kwoty ze zaudytowanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Open Finance S.A. oraz niezaudytowanego sprawozdania finansowego Noble Funds TFI S.A. sporządzonych zgodnie z MSSF.

Grupa Kapitałowa Open Finance S.A.	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Aktywa trwałe	553 816	550 966
Aktywa obrotowe	66 754	80 581
Zobowiązania krótkoterminowe	124 560	121 636
Zobowiązania długoterminowe	126 805	122 296

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Grupa Kapitałowa Open Finance S.A.	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
	tys. zł	tys. zł
Przychody ze sprzedaży	351 655	317 831
Zysk/ (strata) netto *	(18 173)	(23 941)
Całkowite dochody razem *	(18 173)	(23 941)

* Przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej

Wartość inwestycji Getin Noble Banku S.A. w spółce Open Finance S.A., dla której istnieją opublikowane notowania rynkowe według kursu giełdowego na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 43,1 mln zł.

Noble Funds TFI S.A.	31.12.2017
	tys. zł
Aktywa trwałe	7 185
Aktywa obrotowe	65 405
Zobowiązania krótkoterminowe	5 435
Zobowiązania długoterminowe	117

Noble Funds TFI S.A.	01.06.2017- 31.12.2017
	tys. zł
Przychody ze sprzedaży	110 186
Zysk/ (strata) netto	17 041
Całkowite dochody razem	17 041

Nabycie certyfikatów inwestycyjnych Open Finance Wierzytelności Detalicznych NSFIZ

W 2017 roku Getin Noble Bank S.A. nabył 1 572 668 certyfikatów inwestycyjnych Open Finance Wierzytelności Detalicznych Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, dających prawo do 81,3% głosów na Zgromadzeniu Inwestorów Funduszu, za łączną cenę 159,6 mln zł.

Nabycie akcji Open Finance S.A.

W związku z faktem, że podwyższenie kapitału zakładowego Open Finance S. A. w drodze emisji akcji serii E, emitowanych na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia spółki z dnia 29 sierpnia 2016 roku nie doszło do skutku, w I półroczu 2017 roku spółka przeprowadziła ofertę publiczną Akcji Serii E oraz subskrypcję prywatną Akcji Serii F.

Na podstawie umowy objęcia akcji zawartej przez Getin Noble Bank S. A. z Open Finance S. A. oraz w wykonaniu umowy przedwstępnej, Bank przyjął ofertę objęcia 8 698 635 sztuk Akcji Serii F spółki na zasadach subskrypcji prywatnej. Łączna cena emisyjna Akcji Serii F zaoferowanych Bankowi przez spółkę wyniosła 10 090,4 tys. zł. i została zapłacona w dniu 28 kwietnia 2017 roku. Ponadto w ramach oferty publicznej Getin Noble Bank S.A. nabył 297 147 Akcji Serii E po cenie emisyjnej w wysokości 1,16 zł równej cenie emisyjnej Akcji Serii E 2016, które zostały opłacone w dniu 31 maja 2017 roku. Transakcje zostały zawarte poza rynkiem regulowanym.

W dniu 30 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego spółki Open Finance S.A. Obecnie po rejestracji akcji Bank posiada 42,91% udziału w kapitale zakładowym spółki po jego podwyższeniu oraz 42,91% udziału w ogólnej liczby głosów.

Utrata kontroli w Noble Funds TFI S.A.

W dniu 1 czerwca 2017 roku nastąpiła rejestracja przez sąd rejestrowy połączenia Open Finance Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (OF TFI, spółka przejmowana) z Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (NF TFI, spółka przejmująca). W wyniku transakcji połączenia oraz zmian korporacyjnych dokonanych w połączonym NF TFI nastąpiła utrata kontroli GNB nad NF TFI.

Utrata kontroli w Noble Funds TFI S.A. w sprawozdaniu finansowym Banku została ujęta w dacie rejestracji połączenia Open Finance TFI S.A. z Noble Funds TFI S.A., tj. 1 czerwca 2017 roku. W rezultacie transakcji połączenia udział Banku w kapitale zakładowym spółki spadł do 37,62% i ze względu na utrzymanie znaczącego wpływu w sprawozdaniu finansowym zostały rozpoznane udziały w jednostce stowarzyszonej ujmowanej według metody praw własności. Na dzień 1 czerwca 2017 roku w sprawozdaniu finansowym Getin Noble Banku S.A. została wyłączona inwestycja w Noble Funds TFI S.A. w wartości bilansowej, ujęto inwestycję utrzymaną w byłej jednostce zależnej w wartości godziwej, a powstała różnica została odniesiona jako zysk w rachunku zysków i strat. Wartość godziwa inwestycji stanowiącej 37,62% udziału w Noble Funds TFI S.A. została ustalona na podstawie niezależnej wyceny połączonej spółki dokonanej przez zewnętrzny podmiot na dzień połączenia. Przy wycenie posiadanego pakietu akcji nie zastosowano dyskonta z tytułu udziałów mniejszościowych ze względu na fakt, że Bank zachował znaczący wpływ na Noble Funds TFI S.A. pozwalający mu na uczestniczenie w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki finansowej i operacyjnej spółki. Wzięto tu pod uwagę także aktualną strukturę akcjonariatu spółki po fuzji i fakt, że żaden z akcjonariuszy samodzielnie nie kontroluje spółki.

Do końca maja 2017 roku inwestycja w Noble Funds TFI S.A. jako jednostce zależnej była ujmowana w cenie nabycia, od dnia 1 czerwca 2017 roku ujmowana jest według metody praw własności.

Rozliczenie wyniku Banku z tytułu rozliczenia utraty kontroli w Noble Funds TFI S.A. zaprezentowano w nocie II.12.

Badanie utraty wartości inwestycji w jednostkach zależnych

W celu weryfikacji, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji w jednostkę zależną zgodnie z MSR 36 porównywana jest wartość bilansowa inwestycji z jej wartością odzyskiwalną, czyli wyższą spośród wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Utrata wartości inwestycji w Property FIZAN

Na aktywa funduszu Property składają się udiały w spółkach celowych zajmujących się obrotem nieruchomościami inwestycyjnymi. Wartość użytkowa inwestycji w jednostkę zależną Property FIZAN została oszacowana w oparciu o planowane wyniki finansowe funduszu na podstawie biznes planu sporządzonego przez kierownictwo funduszu z uwzględnieniem negatywnych scenariuszy biorących pod uwagę pogorszenie tempa sprzedaży oraz spadek cen nieruchomości inwestycyjnych w stosunku do założeń przyjętych w biznes planie. Prognozy przepływów pieniężnych opracowano dla dziewięcioletniego okresu planistycznego uwzględniającego specyfikę jednostki, a następnie przyjęto wartość rezydualną w postaci zdyskontowanej wartości bilansowej nieruchomości niesprzedanych w okresie prognozy.

Prognozy finansowe dla każdego z przygotowanych zestawów przepływów pieniężnych zostały zdyskontowane średnim ważonym kosztem kapitału funduszu z uwzględnieniem dodatkowego narzutu z tytułu ryzyka niespełnienia się prognoz finansowych - stopa dyskontowa została wyznaczona na poziomie 8,36%.

Każdemu ze scenariuszy nadano równą wagę – tak wyznaczona średnia wartość przepływów pieniężnych zdyskontowanych według powyższych założeń została powiększona o saldo gotówki nieoperacyjnej na rachunkach spółek celowych i Property FIZAN. Wartość odzyskiwalna inwestycji w jednostkę zależną wyznaczona w opisany sposób została następnie porównywana z jej wartością bilansową. W wyniku testów na utratę wartości przeprowadzonych w 2017 roku stwierdzono

utrata wartości inwestycji w spółkę zależną Property i dotworzono odpis aktualizujący w wysokości 73 mln zł.

Obniżenie stopy dyskontowej o 1 punkt procentowy zwiększyłoby wyznaczoną wartość odzyskiwalną o 15 mln zł; podwyższenie stopy dyskontowej o 1 punkt procentowy obniżyłoby wyznaczoną wartość odzyskiwalną o 14 mln zł.

Utrata wartości inwestycji w Debtor NSFIZ

Wartość odzyskiwalna portfela wierzytelności przeznaczonego do sprzedaży została ustalona na poziomie jego wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. Do ustalenia wartości godziwej portfela wierzytelności zastosowano model odpisów aktualizujących MSR39 oparty o indywidualną ocenę szacowanych przepływów z każdej wierzytelności wykorzystując aktualne na dzień wyceny dane o wierzytelnościach i ich zabezpieczeniach (w stosunku do modelu stosowanego dotychczas odstąpiono od wyceny grupowej). W wyniku dokonania analizy dokumentacji każdej z wierzytelności znajdujących się w portfelu na dzień 31 grudnia 2017 roku stwierdzono nadwyżkę wartości bilansowej nad wartością godziwą i dotworzono odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w wysokości 163,1 mln zł.

Utrata wartości inwestycji w Open Finance Wierzytelności Detalicznych NSFIZ

Wartość odzyskiwalna inwestycji w OFWD NSFIZ została ustalona jako wartość godziwa certyfikatów inwestycyjnych funduszu odpowiadająca wartości aktywów netto funduszu na certyfikat inwestycyjny (WANCI) z ostatniego dnia wyceny przed dniem bilansowym. Na dzień 31 grudnia 2017 roku stwierdzono nadwyżkę wartości bilansowej nad wartością godziwą i dotworzono odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w wysokości 45,9 mln zł.

26. Wartości niematerialne

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 przekształcone tys. zł
Patenty i licencje	177 020	146 245
Inne wartości niematerialne	27 764	34 551
Nakłady na wartości niematerialne	30 390	50 586
Razem wartości niematerialne	235 174	231 382

Getin Noble Bank S.A. ujmuje na dzień 31 grudnia 2017 roku wartości niematerialne w postaci relacji z klientami depozytowymi (ang. *Core Deposit Intangible*) w kwocie 27 764 tys. zł, które zostały zidentyfikowane i wycenione w transakcji nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa DnB Nord Polska S.A. oraz DZ Bank Polska S.A. w wartości początkowej 58 807 tys. zł. Relacje z klientami odzwierciedlają korzyści w postaci uzyskania tańszego źródła finansowania działalności Banku i są wycenione według bieżącej wartości przyszłych korzyści w postaci różnicy pomiędzy kosztem finansowania działalności Banku ze źródeł zewnętrznych a kosztem oprocentowania przejętych rachunków bieżących z uwzględnieniem oszacowanych zachowań klientów.

Relacje z klientami depozytowymi podlegają amortyzacji liniowej przez okres 104 miesięcy, tj. okres w jakim zgodnie z założeniami spodziewana jest realizacja większości korzyści ze składników wartości niematerialnych. Pozostały okres amortyzacji od końca 2017 roku to odpowiednio 49 miesięcy dla relacji zidentyfikowanych w transakcji nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa DnB Nord Polska S.A. i 52 miesiące dla relacji zidentyfikowanych w transakcji nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa DZ Bank Polska S.A.

2017	Patenty i licencje	Wartość firmy	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość brutto na dzień 01.01.2017	307 213	51 307	58 951	50 586	468 057
Zwiększenia, w tym:	60 075	-	-	18 130	78 205
nabycie	22 044	-	-	18 130	40 174
przeniesienie z inwestycji	38 031	-	-	-	38 031
Zmniejszenia, w tym:	(17 903)	-	(144)	(38 326)	(56 373)
likwidacja i sprzedaż	(17 903)	-	(144)	-	(18 047)
przeniesienie z inwestycji	-	-	-	(38 031)	(38 031)
inne zmniejszenia	-	-	-	(295)	(295)
Wartość brutto na dzień 31.12.2017	349 385	51 307	58 807	30 390	489 889
Umorzenie na dzień 01.01.2017	144 287	-	24 400	-	168 687
Zwiększenia, w tym:	29 301	-	6 787	-	36 088
odpis amortyzacyjny za okres	29 301	-	6 787	-	36 088
Zmniejszenia, w tym:	(14 827)	-	(144)	-	(14 971)
likwidacja i sprzedaż	(14 827)	-	(144)	-	(14 971)
Umorzenie na dzień 31.12.2017	158 761	-	31 043	-	189 804
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017	16 681	51 307	-	-	67 988
Zmniejszenia	(3 077)	-	-	-	(3 077)
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	13 604	51 307	-	-	64 911
Wartość netto na dzień 01.01.2017	146 245	-	34 551	50 586	231 382
Wartość netto na dzień 31.12.2017	177 020	-	27 764	30 390	235 174

2016	Patenty i licencje	Wartość firmy	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość brutto na dzień 01.01.2016	260 701	51 307	58 951	46 642	417 601
Zwiększenia, w tym:	46 512	-	-	31 090	77 602
nabycie	20 476	-	-	31 090	51 566
przeniesienie z inwestycji	26 036	-	-	-	26 036
Zmniejszenia, w tym:	-	-	-	(27 146)	(27 146)
przeniesienie z inwestycji	-	-	-	(26 036)	(26 036)
inne zmniejszenia	-	-	-	(1 110)	(1 110)
Wartość brutto na dzień 31.12.2016	307 213	51 307	58 951	50 586	468 057
Umorzenie na dzień 01.01.2016	119 251	-	17 614	-	136 865
Zwiększenia, w tym:	25 036	-	6 786	-	31 822
odpis amortyzacyjny za okres	25 036	-	6 786	-	31 822
Umorzenie na dzień 31.12.2016	144 287	-	24 400	-	168 687
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2016	16 681	51 307	-	-	67 988
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2016	16 681	51 307	-	-	67 988
Wartość netto na dzień 01.01.2016	124 769	-	41 337	46 642	212 748
Wartość netto na dzień 31.12.2016	146 245	-	34 551	50 586	231 382

27. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Grunty i budynki	61 663	68 961
Maszyny i urządzenia	112 620	99 801
Środki transportu	8 206	328
Pozostałe środki trwałe, w tym wyposażenie	8 784	10 192
Środki trwałe w budowie	195	928
Razem rzeczowe aktywa trwałe	191 468	180 210

2017	Grunty i budynki tys. zł	Maszyny i urządzenia tys. zł	Środki transportu tys. zł	Pozostałe środki trwałe tys. zł	Środki trwałe w budowie tys. zł	Razem tys. zł
Wartość brutto na dzień 01.01.2017	206 326	257 903	1 552	38 175	928	504 884
Zwiększenia, w tym:	6 045	47 090	8 682	2 727	195	64 739
nabycie	5 510	46 162	8 682	2 727	195	63 276
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	535	-	-	-	-	535
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	928	-	-	-	928
Zmniejszenia, w tym:	(27 164)	(35 212)	(1 319)	(9 084)	(928)	(73 707)
likwidacja i sprzedaż	(25 459)	(26 706)	(1 193)	(9 084)	-	(62 442)
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(1 705)	-	-	-	-	(1 705)
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(928)	(928)
inne zmniejszenia	-	(8 506)	(126)	-	-	(8 632)
Wartość brutto na dzień 31.12.2017	185 207	269 781	8 915	31 818	195	495 916
Umorzenie na dzień 01.01.2017	126 962	155 989	1 224	27 821	-	311 996
Zwiększenia, w tym:	11 058	28 194	429	4 041	-	43 722
odpis amortyzacyjny za okres	11 058	28 194	429	4 041	-	43 722
Zmniejszenia, w tym:	(24 350)	(28 340)	(944)	(8 837)	-	(62 471)
likwidacja i sprzedaż	(24 296)	(25 832)	(820)	(8 837)	-	(59 785)
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(54)	-	-	-	-	(54)
inne zmniejszenia	-	(2 508)	(124)	-	-	(2 632)
Umorzenie na dzień 31.12.2017	113 670	155 843	709	23 025	-	293 247
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017	10 403	2 113	-	162	-	12 678
Zwiększenia	90	-	-	-	-	90
Zmniejszenia	(619)	(795)	-	(153)	-	(1 567)
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	9 874	1 318	-	9	-	11 201
Wartość netto na dzień 01.01.2017	68 961	99 801	328	10 192	928	180 210
Wartość netto na dzień 31.12.2017	61 663	112 620	8 206	8 784	195	191 468

2016	Grunty i budynki tys. zł	Maszyny i urządzenia tys. zł	Środki transportu tys. zł	Pozostałe środki trwałe tys. zł	Środki trwałe w budowie tys. zł	Razem tys. zł
Wartość brutto na dzień 01.01.2016	216 210	242 871	5 823	38 304	2 399	505 607
Zwiększenia, w tym:	5 083	19 515	259	131	4	24 992
nabycie	406	19 072	259	131	4	19 872
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	4 677	-	-	-	-	4 677
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	443	-	-	-	443
Zmniejszenia, w tym:	(14 967)	(4 483)	(4 530)	(260)	(1 475)	(25 715)
likwidacja i sprzedaż	(13 970)	(2 701)	(2 784)	(251)	(1 032)	(20 738)
przeniesienie do nieruchomości inwestycyjnych	(538)	-	-	-	-	(538)
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(459)	-	-	-	-	(459)
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(443)	(443)
inne zmniejszenia	-	(1 782)	(1 746)	(9)	-	(3 537)
Wartość brutto na dzień 31.12.2016	206 326	257 903	1 552	38 175	928	504 884
Umorzenie na dzień 01.01.2016	130 215	133 328	4 606	21 260	-	289 409
Zwiększenia, w tym:	10 475	25 705	213	6 789	-	43 182
odpis amortyzacyjny za okres	10 475	25 705	213	6 789	-	43 182
Zmniejszenia, w tym:	(13 728)	(3 044)	(3 595)	(228)	-	(20 595)
likwidacja i sprzedaż	(13 723)	(2 409)	(1 911)	(219)	-	(18 262)
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(5)	-	-	-	-	(5)
inne zmniejszenia	-	(635)	(1 684)	(9)	-	(2 328)
Umorzenie na dzień 31.12.2016	126 962	155 989	1 224	27 821	-	311 996
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2016	10 403	2 231	-	162	1 031	13 827
Zmniejszenia	-	(118)	-	-	(1 031)	(1 149)
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2016	10 403	2 113	-	162	-	12 678
Wartość netto na dzień 01.01.2016	75 592	107 312	1 217	16 882	1 368	202 371
Wartość netto na dzień 31.12.2016	68 961	99 801	328	10 192	928	180 210

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość netto środków trwałych użytkowanych na podstawie umów leasingu finansowego wynosiła 19 553 tys. zł (18 030 tys. zł na dzień 31 grudnia 2016 roku).

W roku 2017 i 2016 nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Banku do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Kwota otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku wyników w roku 2017 wyniosła 61 tys. zł (103 tys. zł w roku 2016).

28. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne to grunty niezabudowane, zabudowane oraz lokale stanowiące odrębną własność, które Grupa nabyła lub przejęła w zamian za częściową lub całkowitą redukcję wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu/ pożyczki i które traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost ich wartości. Nie występują ograniczenia realizacji korzyści z nieruchomości inwestycyjnych lub przekazania przychodu i zysku z tego tytułu.

Do wyceny nieruchomości inwestycyjnych Grupa stosuje model wartości godziwej, zgodnie z którym po początkowej wycenie nieruchomości jest wyceniana w wartości godziwej, a zmiany wartości godziwej wykazywane są w wyniku.

Straty netto z korekt wyceny za 2017 rok zostały ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat.

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku została obliczona na podstawie wyceny przeprowadzonej na ten dzień przez niezależnych rzeczoznawców oraz Zespół Wycen Nieruchomości w Getin Noble Banku S.A., którzy posiadają kwalifikacje odpowiednie do przeprowadzania wycen nieruchomości, a także aktualne doświadczenie w takich wycenach dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się aktywa Grupy. Wyceny nieruchomości inwestycyjnych przeprowadzono poprzez odniesienie do rynkowych cen transakcyjnych dotyczących podobnych nieruchomości z zastosowaniem metody korygowania ceny średniej lub porównywania parami w podejściu porównawczym. W przypadku braku odnotowanych transakcji obiektami podobnymi wartość nieruchomości określono w podejściu dochodowym metodą inwestycyjną, techniką kapitalizacji prostej. W szacowaniu wartości godziwej nieruchomości zastosowano podejście najkorzystniejszego i najlepszego zastosowania nieruchomości (co stanowi aktualne zastosowanie tych nieruchomości).

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została sklasyfikowana na poziomie 3 w hierarchii wartości godziwej.

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na początek okresu	421 262	478 585
Zwiększenia, w tym:	71 869	84 009
nabycie nieruchomości	51 998	81 042
przeniesienie z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	19 871	2 429
przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych	-	538
Zmniejszenia, w tym:	(73 430)	(121 410)
zbycie nieruchomości	(8 679)	(44 339)
przeniesienie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(64 016)	(66 635)
przeniesienie do rzeczowych aktywów trwałych	(535)	(4 677)
inne zmniejszenia	(200)	(5 759)
Zyski/ (straty) netto z korekt wyceny wartości godziwej	(33 591)	(19 922)
Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na koniec okresu	386 110	421 262

W 2017 i 2016 roku w rachunku zysków i strat ujęto następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi:

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Przychody z czynszów dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	2 709	4 683
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych, które w danym okresie przyniosły przychody z czynszów	456	568
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych, które nie przyniosły w danym okresie przychodów z czynszów	2 588	2 388

29. Leasing finansowy i operacyjny

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Bank użytkuje samochody, sprzęt komputerowy, urządzenia techniczne oraz pozostałe wyposażenie w ramach leasingu finansowego. Zgodnie z zawartymi umowami przedmiot leasingu przez cały okres trwania umowy pozostaje w używaniu Banku. W zamian za uzyskane prawa do używania przedmiotu leasingu Bank zobowiązany jest do wniesienia opłat leasingowych w wysokościach i terminach określonych w umowach leasingu. Po zakończeniu umowy leasingu Bankowi przysługuje prawo do nabycia przedmiotu leasingu pod warunkiem wcześniejszego wywiązania się ze wszystkich zobowiązań wobec leasingodawcy. W przypadku, gdy Bank nie skorzysta z opcji zakupu przedmiotu leasingu, zobowiązany

jest do jego zwrotu leasingodawcy. Niektóre umowy leasingu przewidują możliwość przedłużenia okresu leasingu. Nie występują żadne inne restrykcje. Nie występują warunkowe opłaty leasingowe.

	Minimalne opłaty leasingowe		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania leasingowe:	15 137	12 044	14 651	11 825
do 1 roku	258	4 705	257	4 677
od 1 roku do 5 lat	14 879	7 339	14 394	7 148
Przyszłe obciążenia finansowe	(486)	(219)		
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	14 651	11 825		

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość bilansowa netto środków trwałych użytkowanych na podstawie umów leasingu finansowego wynosiła 19 553 tys. zł (18 030 tys. zł na dzień 31 grudnia 2016 roku).

Umowy leasingu operacyjnego – Bank jako leasingodawca

Bank uzyskuje przychody z tytułu najmu budynków oraz lokali użytkowych i mieszkalnych w posiadanych nieruchomościach inwestycyjnych. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. Umowy zawierane są głównie na czas określony 2-5 lat, z możliwością przedłużenia umowy.

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Opłaty o pozostałym od dnia bilansowego terminie spłaty:		
do 1 roku	2 656	3 261
powyżej 1 roku do 5 lat	2 782	5 169
Razem przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływanego leasingu operacyjnego	5 438	8 430

Umowy leasingu operacyjnego – Bank jako leasingobiorca

Umowy leasingu operacyjnego, w których Bank występuje jako leasingobiorca, dotyczą najmu samochodów oraz nieruchomości użytkowanych przez Bank w ramach zwykłej działalności operacyjnej. Zgodnie z zawartymi umowami przez cały okres trwania umowy przedmiot leasingu pozostaje w użytkowaniu Banku. W zamian za uzyskane prawa do używania przedmiotu leasingu Bank zobowiązany jest do wniesienia opłat leasingowych w wysokościach i terminach określonych w umowach leasingu. Niektóre umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy.

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu. Wartość minimalnych opłat leasingowych z tytułu leasingu operacyjnego ujętych jako koszt 2017 roku wyniosła 95 538 tys. zł (104 091 tys. zł w 2016 roku).

W 2017 i 2016 roku nie wystąpiły istotne warunkowe opłaty leasingowe ani nieodwołalne umowy subleasingowe.

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Opłaty o pozostałym od dnia bilansowego terminie spłaty:		
do 1 roku	53 274	42 917
powyżej 1 roku do 5 lat	108 787	91 586
powyżej 5 lat	2 079	6 252
Razem przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływanego leasingu operacyjnego	164 140	140 755

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ustalono tylko dla umów najmu zawartych na czas określony.

30. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2017 roku i 2016 roku zaklasyfikowano nieruchomości nieużytkowane przez Bank, których oczekiwany termin zbycia wynosi jeden rok.

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży na początek okresu	21 604	19 432
Zwiększenia, w tym:	65 577	67 089
przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych	1 561	454
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	64 016	66 635
Zmniejszenia, w tym:	(71 513)	(64 917)
przeniesienie do nieruchomości inwestycyjnych	(19 871)	(2 429)
korekta z tyt. wyceny do wartości godziwej	(1 014)	-
zbycie/likwidacja	(50 628)	(62 488)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży na koniec okresu	15 668	21 604

31. Inne aktywa

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Należności od dłużników różnych, w tym:	479 074	546 837
należności z tytułu podatków, dotacji i ubezpieczeń społecznych	320	1 186
rozliczenia kart płatniczych	22 071	15 999
pozostałe należności	456 683	529 652
Koszty do rozliczenia w czasie	20 572	25 668
Regresy i kaucje	4 517	3 691
Pozostałe aktywa	502	4 678
Razem inne aktywa	504 665	580 874
Odpisy aktualizujące	(99 762)	(23 793)
Razem inne aktywa netto	404 903	557 081

* W pozycji „pozostałe należności” na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazano należności z tytułu odroczonej płatności m. in. za sprzedaż portfeli wierzytelności (78 mln zł; 125 mln zł na koniec 2016 roku) i sprzedaż akcji i udziałów (168 mln zł; 188 mln zł na koniec 2016 roku).

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości innych aktywów na początek okresu	23 793	19 890
Zwiększenia ujęte w rachunku zysków i strat	75 497	1 993
Zmniejszenia ujęte w rachunku zysków i strat	(527)	(185)
Inne zwiększenia	1 000	2 095
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości innych aktywów na koniec okresu	99 763	23 793

32. Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Rachunki bieżące	85 416	65 884
Depozyty innych banków i instytucji finansowych	295 816	79 215
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 176 916	2 107 337
Pozostałe zobowiązania wobec innych banków	1 624	1 712
Razem zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	1 559 772	2 254 148

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania oprocentowane stopą zmienną	1 414 635	2 176 791
Zobowiązania oprocentowane stopą stałą	145 137	77 357
Razem zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	1 559 772	2 254 148

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania bieżące	237 720	69 455
Zobowiązania terminowe o okresie spłaty:	1 322 052	2 184 693
do 1 miesiąca	140 983	33 385
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	463 756	69 825
od 3 miesięcy do 1 roku	524 040	881 628
od 1 roku do 5 lat	107 060	1 102 146
powyżej 5 lat	86 213	97 709
Razem zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	1 559 772	2 254 148

33. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania wobec klientów firmowych	7 026 913	8 153 801
środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	2 636 775	2 022 771
depozyty terminowe	4 390 138	6 131 030
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	2 304 468	2 424 947
środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	1 347 073	1 455 464
depozyty terminowe	957 395	969 483
Zobowiązania wobec osób fizycznych	39 379 450	42 527 188
środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	9 421 844	6 958 360
depozyty terminowe	29 957 606	35 568 828
Razem zobowiązania wobec klientów	48 710 831	53 105 936

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania oprocentowane stopą zmienną	13 682 445	11 059 533
Zobowiązania oprocentowane stopą stałą	35 028 386	42 046 403
Razem zobowiązania wobec klientów	48 710 831	53 105 936

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Rachunki bieżące i depozyty O/N	13 405 692	10 436 595
Zobowiązania terminowe o okresie spłaty:	35 305 139	42 669 341
do 1 miesiąca	8 090 030	8 537 184
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	11 840 293	13 809 356
od 3 miesięcy do 6 miesięcy	7 533 723	9 613 761
powyżej 6 miesięcy do 1 roku	4 803 320	5 623 194
od 1 roku do 5 lat	2 845 719	4 067 497
powyżej 5 lat	192 054	1 018 349
Razem zobowiązania wobec klientów	48 710 831	53 105 936

34. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania z tytułu emisji, w tym:	2 637 029	2 573 020
obligacji podporządkowanych	2 621 823	2 397 693
pozostałych obligacji	15 206	167 311
bankowych papierów wartościowych	-	8 016
Odsetki, w tym:	34 466	31 916
od obligacji podporządkowanych	33 981	31 184
od pozostałych obligacji	485	701
od bankowych papierów wartościowych	-	31
Razem zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 671 495	2 604 936

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	7 118	5 126
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	420 945	21 049
od 3 miesięcy do 1 roku	374 662	274 319
od 1 roku do 5 lat	1 205 414	1 939 392
powyżej 5 lat	663 356	365 050
Razem zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 671 495	2 604 936

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji obligacji	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Stan netto na początek okresu	2 596 889	2 821 050
- emisja obligacji banku	334 000	340 000
- naliczenie odsetek/ rozliczenie prowizji	148 760	135 955
- wykup obligacji banku	(263 225)	(567 020)
- wypłata odsetek	(144 929)	(133 096)
Stan netto na koniec okresu	2 671 495	2 596 889

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Zobowiązania oprocentowane stopą zmienną	2 655 805	2 586 002
Zobowiązania oprocentowane stopą stałą	15 690	18 934
Razem zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 671 495	2 604 936

W 2017 roku miały miejsce następujące emisje i wykupy obligacji przez Getin Noble Bank S.A.:

Rodzaje wyemitowanych papierów	Data emisji	Data zapadalności	Liczba papierów	Wartość nominalna tys. zł
Obligacje Getin Noble Bank serii PP6-IV	2017-01-31	2024-01-31	42 000	42 000
Obligacje Getin Noble Bank PP6-V	2017-04-04	2024-04-04	55 000	55 000
Obligacje Getin Noble Bank PP6-VI	2017-04-27	2024-04-29	62 000	62 000
Obligacje Getin Noble Bank PP6-VII	2017-05-31	2024-05-31	40 000	40 000
Obligacje Getin Noble Bank PP6-VIII	2017-06-28	2024-06-28	40 000	40 000
Obligacje Getin Noble Bank serii PP6-IX	2017-07-26	2024-07-26	30 000	30 000
Obligacje Getin Noble Bank serii PP6-X	2017-08-30	2024-08-30	40 000	40 000
Obligacje Getin Noble Bank serii PP6-XI	2017-10-10	2024-10-10	25 000	25 000
Razem			334 000	334 000

Rodzaje wykupionych papierów	Data emisji	Data wykupu	Liczba papierów	Wartość nominalna tys. zł
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-03-03	28	28
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-04-20	356	356
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-05-02	42	42
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-06-12	257	257
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-06-23	229	229
Obligacje Getin Noble Bank GNB14001	2014-06-30	2017-06-30	6 089	60 890
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-07-05	95	95
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-07-19	92	92
Obligacje Getin Noble Bank serii B	2011-08-10	2017-08-10	350	35 000
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-08-18	285	285
Obligacje Getin Noble Bank serii C	2011-09-01	2017-09-01	50 000	50 000
Obligacje Getin Noble Bank serii D	2011-09-20	2017-09-20	20 000	20 000
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-10-03	652	652
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-10-04	17	17
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-10-10	71	71
Obligacje Getin Noble Bank 17/10/2017	2011-10-17	2017-10-17	45 000	45 000
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-10-24	164	164
Obligacje Getin Noble Bank serii SP-I	2015-03-23	2017-12-08	47	47
Obligacje Getin Noble Bank GNB14018	2014-12-19	2017-12-19	5 000	50 000
Razem			128 774	263 225

W dniu 21 marca 2016 roku Bank złożył do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o *zatwierdzenie Planu trwałej poprawy rentowności Getin Noble Bank S.A. na lata 2016-2019*, będącego programem postępowania naprawczego w rozumieniu art. 142 Prawa bankowego. Zdarzenie to, zgodnie z Warunkami Emisji Obligacji Kuponowych uprawnia obligatariuszy do pisemnego żądania wcześniejszego wykupu obligacji po cenie nominalnej określonej w Warunkach Emisji, powiększonej o odsetki narosłe do dnia wcześniejszego wykupu. W związku z powyższym, w 2017 roku i do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Bank dokonał wcześniejszego wykupu obligacji na kwotę 3,0 mln zł (wartość nominalna). Pozostała kwota, która może być jeszcze przedstawiona do wcześniejszego wykupu wynosi maksymalnie 14,9 mln zł (wartości nominalnej).

Opublikowana przez KNF w dniu 24 października 2017 rekomendacja w zakresie wprowadzenia minimalnej wartości nominalnej pojedynczej emitowanej obligacji podporządkowanej w wysokości 400 tys. złotych może ograniczyć zdolność Banku do dalszego skutecznego przeprowadzania kolejnych emisji długu podporządkowanego.

W raportowanym okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowego wywiązywania się przez Bank z tytułu spłaty kapitału, wypłaty odsetek i wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

35. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Rozrachunki międzybankowe	72 906	58 745
Wierzyciele różni, w tym:	94 842	79 632
zobowiązania wobec budżetu	22 206	24 697
z tytułu kart płatniczych	1 599	128
pozostałe	71 037	54 807
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	14 651	11 825
Zobowiązania wobec BFG	35 188	-
Rozliczenia międzyokresowe bierne	36 924	30 478
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze – rezerwa urlopową	11 869	-
Przychody przyszłych okresów	14 510	13 129
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji	2 411 070	1 892 127
Pozostałe zobowiązania	16 317	17 504
Razem pozostałe zobowiązania	2 708 277	2 103 440

Wzrost zobowiązań z tytułu sekurytyzacji w 2017 roku wynika z zawarcia przez Bank umowy dotyczącej transakcji sekurytyzacji portfela wierzytelności z kredytów samochodowych, zgodnie z którą Bank sprzedał wierzytelności z kredytów samochodowych do spółki GNB Auto Plan 2017 sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

36. Rezerwy

	Rezerwa na restrukturyzację tys. zł	Rezerwa na sprawy sporne tys. zł	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne tys. zł	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje tys. zł	Razem tys. zł
Rezerwy na 01.01.2017	103	4 170	12 172	3 477	19 922
Utworzenie/ aktualizacja	-	15 003	261	1 326	17 689
Wykorzystanie	(87)	(1 716)	(86)	-	(1 890)
Rozwiązanie	(16)	(1 613)	-	(2 449)	(4 078)
Inne zmniejszenia	-	-	(10 771)*	-	-
Rezerwy na 31.12.2017	-	15 844	1 576	2 354	31 643

* W 2017 roku Bank zmienił prezentację rezerw na urlopy. Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa urlopową została zaprezentowana jako krótkoterminowe świadczenia pracownicze w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

	Rezerwa na restrukturyzację tys. zł	Rezerwa na sprawy sporne tys. zł	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne tys. zł	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje tys. zł	Razem tys. zł
Rezerwy na 01.01.2016	-	4 477	14 361	2 883	21 721
Utworzenie/ aktualizacja	3 248	1 293	872	6 158	11 571
Wykorzystanie	(3 145)	(1 600)	(730)	-	(5 475)
Rozwiązanie	-	-	(2 331)	(5 564)	(7 895)
Rezerwy na 31.12.2016	103	4 170	12 172	3 477	19 922

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	1 576	1 401
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	-	10 771
Razem rezerwa na świadczenia pracownicze	1 576	12 172

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawą do wyznaczania wartości rezerw jest przewidywana kwota odprawy emerytalnej lub rentowej, jaką Bank zobowiązuje się wypłacić na podstawie regulaminu wynagradzania pracowników. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Poniżej zaprezentowano zmiany w stanie zobowiązań z tytułu przyszłych świadczeń pracowniczych:

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	1 401	1 334
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, w tym:	209	292
koszty bieżącego zatrudnienia	168	160
koszty odsetek	41	35
Zyski przeszłego zatrudnienia (wpływ zmian zasad wypłacania świadczeń)	-	(330)
Koszty przeszłego zatrudnienia (wpływ zmiany wieku emerytalnego)	-	427
Zyski ujęte w innych całkowitych dochodach, w tym:	42	(160)
(zyski)/ straty aktuarialne powstałe na skutek korekt założeń ex post	(18)	(86)
(zyski)/ straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	4	21
(zyski)/ straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń finansowych	56	(95)
Wypłacone świadczenia	(76)	(65)
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	1 576	1 401
Wartość bilansowa zobowiązań krótkoterminowych	250	273
Wartość bilansowa zobowiązań długoterminowych	1 326	1 128

Do dyskontowania przyszłych wypłat świadczeń przyjęto stopę dyskontową w wysokości 3,3%, tj. na poziomie rentowności najbezpieczniejszych długoterminowych papierów wartościowych notowanych na polskim rynku kapitałowym według stanu na dzień wyceny. Wpływ zwiększenia/ zmniejszenia stopy dyskonta na zmianę wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2017		31.12.2016	
	+0,25 pp.	-0,25 pp.	+0,25 pp.	-0,25 pp.
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	1 529	1 626	1 361	1 443

Rezerwę na niewykorzystane urlopy tworzy się indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie liczby dni niewykorzystanego urlopu przypadającego na pracownika.

Sprawy sądowe

W 2017 i 2016 roku Getin Noble Bank S.A. nie był stroną w żadnym postępowaniu dotyczącym zobowiązań lub wierzytelności, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Banku. Ponadto, łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2017 roku postępowaniach dotyczących zobowiązań Banku również nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Łączna wartość przedmiotu sporu w postępowaniach sądowych dotyczących umów kredytowych indeksowanych w CHF na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 193 mln zł.

W 2017 roku w dalszym ciągu toczyły się przeciwko Getin Noble Bankowi S.A. trzy postępowania grupowe: pozew o odszkodowanie z tytułu zwrotu utraconych przez klientów środków złożony w 2011 roku (sprawa została zawieszona przez Sąd Apelacyjny) i dwa pozwy z 2014 roku w sprawie kredytów indeksowanych do waluty CHF (na dzień 31 grudnia 2017 roku nie zapadło prawomocne postanowienie o dopuszczeniu sprawy do rozpoznania w postępowaniu grupowym). Na koniec 2017 roku Grupa nie tworzyła rezerw na sprawy sądowe dotyczące pozwów grupowych. Na podstawie przeprowadzonej oceny ryzyka związanego z poszczególnymi sprawami, Grupa stwierdziła, że brak istnienia obecnego obowiązku na dzień 31 grudnia 2017 roku jest bardziej prawdopodobny niż jego istnienie.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank utworzył rezerwy na sprawy sporne prowadzone przeciwko Bankowi, które w opinii Banku wiążą się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku. Wartość rezerw utworzonych na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 15 844 tys. zł (4 170 tys. zł na dzień 31 grudnia 2016 roku).

W 2017 roku Bank dokonał dokładnego przeglądu spraw spornych i sądowych w wyniku czego utworzono 15 mln rezerw. W tym Bank utworzył 5 mln zł rezerwy w związku z toczącym się postępowaniem o uchylenie decyzji Prezesa UOKiK pod sygn. RKT-61-35/12/SB w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w zakresie oferowania ochrony ubezpieczeniowej w ramach grupowych ubezpieczeń na życie. Postanowieniem Sądu II instancji z dnia 23 stycznia 2018 roku Bank został zobowiązany do zapłaty kwoty 5 mln zł.

37. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy Banku wynosi 2 461 630 tys. zł i dzieli się na 883 381 106 akcji serii A oraz 18 315 019 akcji serii B o wartości nominalnej 2,73 zł każda. Akcje Banku są akcjami zwykłymi na okaziciela, każdej akcji przysługuje prawo 1 głosu podczas Walnego Zgromadzenia Banku. Wszystkie akcje Banku są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i są notowane pod nazwą skróconą GETINOBLE, oznaczone kodem PLGETBK00012.

W dniu 5 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy KRS dokonał wpisu w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, poprzez przeprowadzenie emisji prywatnej akcji zwykłych na okaziciela serii B na kwotę 50 000 001,87 zł. Akcje nowej emisji zostały objęte przez LC Corp B.V.

38. Pozostałe kapitały

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Kapitał zapasowy	2 387 571	2 278 568
Kapitał z aktualizacji wyceny, w tym:	(96 249)	(185 832)
wycena portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(31 345)	(91 171)
wycena zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(64 820)	(94 611)
zyski/ (straty) aktuarialne	(84)	(50)
Pozostałe kapitały rezerwowe	279 084	279 084
Razem pozostałe kapitały	2 570 406	2 371 820

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży na początek okresu	(91 171)	(14 840)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) wynikające z przeszacowania	56 415	(68 831)
Skumulowany (zysk)/ strata przeniesiony do rachunku zysków i strat z tyt. sprzedaży/ wykupu	3 411	(7 500)
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży na koniec okresu	(31 345)	(91 171)

39. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

W okresie sprawozdawczym Bank nie wypłacił ani nie zaproponował do wypłaty dywidendy.

W dniu 9 maja 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Getin Noble Banku S.A. podjęło decyzję o przeznaczeniu całego zysku Banku za 2015 rok na podwyższenie kapitału zapasowego.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków

W dniu 24 listopada 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków w 2018 roku. W celu zapewnienia dalszego stabilnego rozwoju sektora, KNF zaleca, aby dywidendę mogły wypłacić jedynie banki, które nie realizują programu naprawczego, posiadają pozytywną ocenę BION, posiadają odpowiedni poziom dźwigni finansowej i spełniają odpowiednie wymogi kapitałowe uwzględniając kryterium statusu innej instytucji istotnej systemowo oraz kryterium istotnego zaangażowania w walutowe kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych.

40. Zobowiązania warunkowe

Bank posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone a nie uruchomione w pełni kredyty, niewykorzystane limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym. Bank wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Bank pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Na zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania obarczone ryzykiem wystąpienia straty z tytułu utraty wartości aktywów tworzone są rezerwy. Jeśli na dzień bilansowy w odniesieniu do zobowiązań warunkowych istnieją obiektywne dowody utraty wartości aktywów, Bank tworzy rezerwę równą różnicy pomiędzy statystycznie oszacowaną częścią zaangażowania pozabilansowego (ekwiwalent bilansowy bieżących pozycji pozabilansowych) i wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wobec pozabilansowej formy zobowiązania warunkowego wartość wyliczonej rezerwy nie obniża wartości bilansowej aktywów i jest ujmowana w bilansie Banku w pozycji „Rezerwy” oraz w rachunku zysków i strat.

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Udzielone zobowiązania finansowe	1 954 096	2 131 104
na rzecz podmiotów finansowych	160 733	346 403
na rzecz podmiotów niefinansowych	1 717 478	1 724 598
na rzecz budżetu	75 885	60 103
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	169 036	174 556
na rzecz podmiotów finansowych	4 095	15 143
na rzecz podmiotów niefinansowych	160 477	152 921
na rzecz budżetu	4 464	6 492
Razem zobowiązania warunkowe udzielone	2 123 132	2 305 660

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Razem zobowiązania warunkowe otrzymane - gwarancyjne	281 680	523 664

41. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny. Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe zostały oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych.

W przypadku pewnych grup aktywów i zobowiązań finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikających z charakterystyki tych grup przyjęto, że wartość bilansowa jest zbliżona do ich wartości godziwej.

41.1. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Główne metody i założenia wykorzystywane podczas szacowania wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej są następujące:

Kasa, środki w Banku Centralnym

Z uwagi na krótkoterminowy charakter tych aktywów przyjęto, że wartość bilansowa jest zbliżona do wartości godziwej.

Należności od banków i instytucji finansowych

Na należności od banków składają się przede wszystkim lokaty zawarte na rynku międzybankowym oraz zabezpieczenia transakcji na instrumentach pochodnych (CIRS). Lokaty złożone na rynku międzybankowym o stałym oprocentowaniu stanowią lokaty krótkoterminowe. Z tego powodu przyjęto, że wartość godziwa należności od banków jest zbliżona do ich wartości księgowej.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa została wyliczona dla kredytów z ustalonym harmonogramem płatności. Dla umów, gdzie takie płatności nie zostały określone (np. kredyty w rachunku bieżącym) przyjmuje się, że wartość godziwa jest równa wartości bilansowej. Analogiczne założenie przyjęto dla płatności już zapadłych oraz umów z utratą wartości.

W celu wyliczenia wartości godziwej, na podstawie informacji zapisanych w systemach transakcyjnych, dla każdej umowy identyfikowany jest harmonogram przepływów kapitałowo-odsetkowych, które są grupowane według rodzaju oprocentowania, terminu uruchomienia, rodzaju produktu oraz waluty, w jakiej jest prowadzona umowa. Tak ustalone przepływy pieniężne zostały zdyskontowane za pomocą stóp uwzględniających bieżące marże dla danego typu produktu. W przypadku kredytów walutowych, dla których nie ma odpowiedniej próby uruchomień w rozpatrywanym okresie, marże ustalono jak dla kredytów w złotych skorygowane o historyczne różnice między marżami dla kredytów w złotych i w walutach obcych. Porównanie sumy zdyskontowanych w/w stopą przepływów pieniężnych przypisanych do danej umowy z jej wartością księgową pozwala określić różnicę pomiędzy wartością godziwą a wartością bilansową. Identyfikacja właściwej do dyskontowania danego przepływu stopy odbywa się na podstawie waluty umowy, produktu oraz daty przepływu.

Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych

Przyjmuje się, że wartością godziwą depozytów innych banków i kredytów zaciągniętych na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu jest ich wartość bilansowa.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa została wyliczona dla depozytów o stałej stopie z ustalonym terminem płatności. Dla depozytów bieżących przyjmuje się, że ich wartość godziwa jest równa wartości księgowej. W celu wyliczenia wartości godziwej na podstawie danych pochodzących z systemów transakcyjnych wyznaczane są przyszłe przepływy kapitałowe i odsetkowe, które pogrupowane zostają według waluty, okresu pierwotnego depozytu, rodzaju produktu i daty przepływu. Tak wyliczone przepływy są dyskontowane stopą procentową zbudowaną jako suma stopy rynkowej z krzywej rentowności dla danej waluty i terminu zakończenia lokaty oraz marży uzyskiwanej na depozytach uruchamianych w ostatnim miesiącu okresu rozliczeniowego. Wyliczenie marży odbywa się poprzez porównanie oprocentowania depozytów udzielonych w ostatnim miesiącu z oprocentowaniem rynkowym. Okres dyskontowania jest wyznaczony jako różnica pomiędzy datą zakończenia depozytu (z przyjętą dokładnością do miesiąca kalendarzowego) oraz datą, na którą prezentowane jest sprawozdanie. Wyliczona w ten sposób wartość zdyskontowana porównywana jest z wartością bilansową, w efekcie czego otrzymujemy różnicę pomiędzy wartością bilansową a godziwą dla przyjętego do wyliczeń portfela umów.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych notowanych na rynku obligacji Catalyst oszacowano na podstawie kwotowań rynkowych.

Z uwagi na fakt, iż dla większości aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu (innych niż opisane szczegółowo powyżej) z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej okres najbliższego przeszacowania nie przekracza 3 miesięcy, wartość bilansowa tych pozycji nie różni się istotnie od ich wartości godziwej.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla aktywów i zobowiązań finansowych:

	31.12.2017		31.12.2016 (przekształcone)	
	Wartość księgowa tys. zł	Wartość godziwa tys. zł	Wartość księgowa tys. zł	Wartość godziwa tys. zł
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	3 341 591	3 341 591	3 152 193	3 152 193
Należności od banków i instytucji finansowych	288 019	288 019	996 550	996 550
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	43 643 399	42 623 087	47 410 127	44 599 635
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 824 538	1 861 674	202 641	207 193
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	1 559 772	1 559 772	2 254 148	2 254 148
Zobowiązania wobec klientów	48 710 831	49 701 360	53 105 936	53 945 910
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 671 495	2 518 177	2 604 936	2 441 743

Wartości godziwe aktywów i zobowiązań spełniają warunki klasyfikacji do poziomu 3 za wyjątkiem zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych notowanych na aktywnym rynku i zaliczanych do poziomu 1 oraz tych, dla których wartość godziwa jest zbliżona do ich wartości bilansowej w związku z czym nie zostały wycenione.

41.2. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

Bank dokonuje klasyfikacji poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przy zastosowaniu następującej hierarchii:

Poziom 1

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane na podstawie kwotowań rynkowych dostępnych na aktywnych rynkach dla identycznych instrumentów. Do tej kategorii Bank klasyfikuje instrumenty dłużne i kapitałowe dostępne do sprzedaży, dla których istnieje aktywny rynek.

Poziom 2

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane przy zastosowaniu technik wyceny opartych o bezpośrednio zaobserwowane kwotowania rynkowe lub inne informacje bazujące na kwotowaniach rynkowych. Do tej kategorii Bank klasyfikuje bony pieniężne NBP oraz instrumenty pochodne.

Poziom 3

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane przy zastosowaniu technik wyceny na podstawie kwotowań rynkowych, które nie mogą być bezpośrednio zaobserwowane. Do tej kategorii Bank klasyfikuje akcje nienotowane na Giełdzie Papierów Wartościowych, które wycenia się w cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości oraz portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, wycenianych według wewnętrznych modeli wyceny.

Poniżej przedstawiono wartość bilansową instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej w podziale na 3 poziomy hierarchii:

31.12.2017	Poziom 1 tys. zł	Poziom 2 tys. zł	Poziom 3 tys. zł	Razem tys. zł
AKTYWA				
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	158 491	158 491
Pochodne instrumenty finansowe	-	563 220	13 183	576 403
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	6 684 700	799 785	170 054	7 654 539
ZOBOWIĄZANIA				
Pochodne instrumenty finansowe	-	244 892	-	244 892

31.12.2016	Poziom 1 tys. zł	Poziom 2 tys. zł	Poziom 3 tys. zł	Razem tys. zł
AKTYWA				
Aktywa przeznaczone do obrotu	-	-	2 411	2 411
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	171 972	171 972
Pochodne instrumenty finansowe	-	51 193	39 393	90 586
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	10 708 358	824 780	169 989	11 703 127
ZOBOWIĄZANIA				
Pochodne instrumenty finansowe	-	1 660 662	-	1 660 662

W 2017 ani 2016 roku nie miały miejsca przesunięcia między poziomem 1 a poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty z poziomu 1 lub poziomu 2 do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

Przeniesienia między poziomami hierarchii wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w sposób powtarzalny według wartości godziwej mają miejsce w następujących sytuacjach:

- przeniesienie z poziomu 1 do 2 – w przypadku, gdy na dany dzień bilansowy brak kwotowań rynkowych dostępnych na aktywnych rynkach dla identycznych instrumentów,

- przeniesienie z poziomu 2 do 3 – w przypadku, gdy na dany dzień bilansowy uwzględniany w stosowanych technikach wyceny element nierynkowy stał się istotny.

Techniki wyceny i dane wejściowe w przypadku pomiarów wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych sklasyfikowanych w poziomie 2 i 3 hierarchii wartości godziwej są następujące:

Instrumenty pochodne

Transakcje opcyjne, charakteryzujące się nieliniowym profilem wartości, wyceniane są na podstawie uznanych modeli wyceny (Black 76, model replikacyjny, model Bachelier, symulacja Monte Carlo) wraz z parametrami odpowiednimi dla wycenianych instrumentów. Danymi wejściowymi z rynku są w tym przypadku kursy walutowe, poziomy indeksów, powierzchnie zmienności strategii opcyjnych oraz dane umożliwiające konstrukcję krzywych dyskontowych.

Pozostałe instrumenty pochodne o liniowym charakterze wyceniane są na podstawie modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych, przy zastosowaniu krzywych dyskontowych oraz krzywych projekcyjnych, generowanych na podstawie rynkowych kwotowań instrumentów finansowych. Krzywe dyskontowe konstruowane są według koncepcji dyskontowania na bazie kosztu zabezpieczenia, przy użyciu stawek OIS, kwotowań punktów SWAP, transakcji FRA, IRS, tenor basis swap oraz punktów CCBS. Dodatkowo na potrzeby instrumentów, opartych o zmienną stopę procentową, konstruowana jest krzywa projekcyjna, oparta o kwotowania transakcji FRA, IRS oraz odpowiednie indeksy referencyjne.

Wycena opcji sprzedaży posiadanego pakietu akcji, sklasyfikowanej na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej, dokonywana jest przy zastosowaniu modelu Blacka-Scholesa, do którego przyjmowane są aktualne parametry rynkowe oraz wartość godziwa akcji pochodząca z wyceny spółki. Tak obliczona wycena pomniejszana jest o zdyskontowaną estymację potencjalnego przyszłego zobowiązania, którego wysokość zależy od wyników współpracy pomiędzy spółkami z Grupy Kapitałowej TU Europa S.A. a spółkami powiązanymi z Panem dr. Leszkiem Czarneckim w okresie 2012-2021. Wartość godziwa opcji wynosi 13 183 tys. zł. W przypadku wzrostu wartości akcji o 1% wartość godziwa opcji spada o 652 tys. zł, a w przypadku spadku wartości akcji o 1% – wartość opcji wzrasta o 662 tys. zł.

Bony pieniężne NBP

Wycena odbywa się na podstawie krzywej referencyjnej, konstruowanej na podstawie krótkoterminowych depozytów rynku międzybankowego.

Akcje i udziały w spółkach nienotowanych

Wartość akcji zakwalifikowanych do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy szacowana jest na podstawie wyceny sporządzanej przez niezależny podmiot specjalizujący się w tego typu usługach. Wycena przeprowadzona jest przy wykorzystaniu metody dochodowej oraz wskaźnikowej bazującej na wskaźnikach rynkowych (P/E oraz BV) z grup porównywalnych podmiotów. Każdej z tych metod przyznaje się równą wagę.

Obligacje korporacyjne

Wycena dłużnych papierów wartościowych z portfela papierów dostępnych do sprzedaży, sklasyfikowanych na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej, oparta jest na modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych, przy czym stopa dyskonta dla niezrealizowanych przepływów pieniężnych oparta jest na rynkowej stopie dyskontowej wyznaczonej z krzywej zerokuponowej powiększonej o marżę ryzyka, właściwą dla danego papieru wartościowego. Marża ryzyka, jako czynnik nieobserwowalny na rynku, kalkulowana jest przez podmiot świadczący usługi plasowania emisji obligacji korporacyjnych. W zależności od typu papieru i emitenta, marża kalkulowana jest jako:

- marża emisji, dla papierów emitowanych w ostatnim półroczu, jeśli emitent nie jest powiązany z Bankiem,
- skorygowana marża innego papieru wartościowego danego emitenta,
- skorygowana marża papieru lub papierów dla emitenta (grupy emitentów) zbliżonego w swej charakterystyce do emitenta, którego papier jest wyceniany.

Wartość godziwa papierów wartościowych wycenianych zgodnie z opisanym powyżej modelem wyceny (przy zastosowaniu marż w przedziale od 2,44% do 5,58%) wynosi 143 925 tys. zł. W przypadku jednostronnego przesunięcia marż ryzyka papierów wartościowych o 25 punktów bazowych wartość godziwa wzrasta o 902 tys. zł dla spadku marż oraz maleje o 897 tys. zł dla wzrostu marż.

Zasady wyceny papierów korporacyjnych reguluje procedura wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku. Wycena dokonywana jest w systemie transakcyjnym Banku na podstawie cen skalkulowanych przez Biuro Ryzyk Rynkowych i Wycen – komórkę odpowiedzialną w Banku za wycenę instrumentów finansowych. Cena jednostkowa papieru szacowana jest okresowo na podstawie opisanego powyżej modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Zmiana stanu aktywów / zobowiązań finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny:

2017	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	Pochodne instrumenty finansowe	Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Stan na początek okresu	2 411	171 972	39 393	169 989
Zyski lub straty, w tym:	-	(3 391)	(26 210)	13 856
ujęte w rachunku zysków i strat	-	(3 391)	(26 210)	7 036
ujęte w innych całkowitych dochodach	-	-	-	6 820
Nabycia	-	-	-	12 974
Sprzedaże/ wykupy/ rozliczenia	(2 411)	(10 090)	-	(26 764)
Inne zmiany/ przekwalifikowania/ przeniesienia	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	-	158 491	13 183	170 055

2016	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	Pochodne instrumenty finansowe	Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Stan na początek okresu	-	166 817	39 836	202 737
Zyski lub straty, w tym:	-	(4 935)	(443)	(5 972)
ujęte w rachunku zysków i strat	-	(4 935)	(443)	7 763
ujęte w innych całkowitych dochodach	-	-	-	(13 735)
Nabycia	2 411	10 090	-	107 537
Sprzedaże/ wykupy/ rozliczenia	-	-	-	(120 521)
Inne zmiany/ przekwalifikowania/ przeniesienia	-	-	-	(13 792)
Stan na koniec okresu	2 411	171 972	39 393	169 989

41.3. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016
	tys. zł	tys. zł
Nieruchomości inwestycyjne	387 860	421 262

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została sklasyfikowana na poziomie 3 w hierarchii wartości godziwej. Zmiana stanu i pozostałe informacje na temat wyceny nieruchomości inwestycyjnych zaprezentowane są w niniejszym sprawozdaniu w notcie II.28.

42. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający według stanu na dzień 1 stycznia danego roku co najmniej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Bank tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Bank skompensował aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Banku. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2017 roku i 2016 roku wynosiło 0 zł.

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	2 964	2 759

43. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Na potrzeby sprawozdania z przepływów pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

- działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez Bank, obejmujący działania mające na celu wygospodarowanie zysku, a nie będące działalnością inwestycyjną lub finansową. Bank sporządza sprawozdanie dotyczące przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej metodą pośrednią, za pomocą której wynik netto danego okresu sprawozdawczego koryguje się o skutki transakcji, mające charakter bezgotówkowy, o czynne i bierne rozliczenia międzyokresowe dotyczące przyszłych lub przeszłych wpływów lub płatności środków pieniężnych dotyczących działalności operacyjnej, oraz pozostałe przychodowe i kosztowe związane z przepływami pieniężnymi z działalności inwestycyjnej.
- działalność inwestycyjna - polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach podporządkowanych jak również wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach. Zmiany stanu instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży wykazywane są w działalności operacyjnej.
- działalność finansowa – obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań, jak również obsługę źródeł finansowania.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat krótkoterminowych.

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Gotówka i środki w Banku Centralnym	3 341 591	3 152 193
Bieżące należności od banków	35 416	23 170
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 377 007	3 175 363

Wyjaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu aktywów i pasywów oraz zmianami stanu wykazanymi w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

2017	Bilansowa zmiana stanu tys. zł	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych tys. zł	Różnica tys. zł	
Zmiana stanu należności od banków i instytucji finansowych	708 531	720 777	(12 246)	1)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)	(485 817)	(501 796)	15 979	2)
Zmiana stanu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 048 588	4 108 414	(59 826)	3)
Zmiana stanu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	(1 621 897)	(1 461 998)	(159 899)	4)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków i instytucji finansowych	(694 376)	219 944	(914 320)	5)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)	(1 415 770)	(1 370 000)	(45 770)	6)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	66 559	(4 216)	70 775	7)
Zmiana stanu rezerw	299	265	34	8)

2016	Bilansowa zmiana stanu tys. zł	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych tys. zł	Różnica tys. zł	
Zmiana stanu należności od banków i instytucji finansowych	1 011 916	1 002 300	9 616	1)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)	68 488	68 879	(391)	2)
Zmiana stanu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	533 453	457 122	76 331	3)
Zmiana stanu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	(48 319)	(12 486)	(35 833)	4)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków i instytucji finansowych	(1 203 509)	(553 165)	(650 344)	5)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)	141 383	152 935	(11 552)	6)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(224 884)	2 136	(227 020)	7)
Zmiana stanu rezerw	(1 799)	(1 669)	(130)	8)

- 1) Ze „Zmiany stanu należności od banków i instytucji finansowych” wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji „Zwiększenie/ zmniejszenie środków pieniężnych netto”.
- 2) „Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)” nie uwzględnia wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych odniesionych na kapitał z aktualizacji wyceny.
- 3) „Zmiana stanu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży” nie uwzględnia wyceny aktywów finansowych odniesionych na kapitał z aktualizacji wyceny.
- 4) Ze „Zmiany stanu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności” wyłączono zmianę stanu z tytułu nabycia i zbycia instrumentów finansowych zaprezentowaną w działalności inwestycyjnej.
- 5) Ze „Zmiany stanu zobowiązań wobec banków i instytucji finansowych” wyłączono zmianę stanu z tytułu spłaconych kredytów długoterminowych zaprezentowaną w działalności finansowej.
- 6) „Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)” nie uwzględnia wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych odniesionych na kapitał z aktualizacji wyceny.
- 7) Ze „Zmiany stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych” wyłączono zmianę z tytułu emisji i wykupu długoterminowych papierów wartościowych zaprezentowaną w działalności finansowej.
- 8) „Zmiana stanu rezerw” nie uwzględnia zysków/ strat aktuarialnych odniesionych na kapitał z aktualizacji wyceny.

44. Informacje dotyczące segmentów działalności

Bank prowadzi działalność biznesową w ramach następujących głównych produktów/ usług:

- hipotecznym – finansowanie rynku nieruchomości,
- samochodowym – finansowanie zakupu samochodów,
- detalicznym – obsługa klientów detalicznych w zakresie produktów depozytowych oraz inwestycyjnych, a także finansowanie potrzeb konsumpcyjnych klientów poprzez kredyty detaliczne (głównie gotówkowe, w kartach kredytowych),
- korporacyjnym – obsługa firm oraz jednostek budżetowych.

W ramach sprawozdawczości zarządczej prezentowane są wybrane elementy rachunku zysków i strat oraz pozycji bilansowych w podziale na główne grupy produktów. Podstawą kwalifikacji poszczególnych rodzajów przychodów, kosztów i pozycji bilansowych do konkretnej grupy jest:

- w ramach produktów kredytowych – kryterium celu udzielonych kredytów i pożyczek oraz rodzaj podmiotu,
- depozytowych – kryterium podmiotowe, z uwzględnieniem zarządczej kwalifikacji środków pozyskanych od osób fizycznych za pośrednictwem podmiotów finansowych w zakresie umów ramowych.

Wybrane elementy rachunku zysków i strat		01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
		tys. zł	tys. zł
Przychody z tytułu odsetek	Kredyty hipoteczne	898 648	986 000
	Kredyty samochodowe	118 080	169 618
	Kredyty detaliczne	534 716	626 628
	Kredyty korporacyjne	482 677	486 626
	Pozostałe należności od klientów	14 504	19 587
	Pozostała działalność Banku	540 819	570 662
	Razem	2 589 444	2 859 121
Koszty z tytułu odsetek	Depozyty detaliczne	(861 399)	(1 104 308)
	Depozyty korporacyjne	(242 702)	(272 601)
	Pozostała działalność Banku	(211 820)	(202 565)
	Razem	(1 315 921)	(1 579 474)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	Kredyty hipoteczne	1 318	4 409
	Kredyty samochodowe	5 944	5 304
	Kredyty detaliczne	(3 756)	402
	Kredyty korporacyjne	5 192	8 525
	Pozostała działalność Banku	88 048	40 337
	Razem	96 746	58 977
Przychody z tytułu dywidend		42 834	84 945
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	Kredyty hipoteczne	30 567	15 774
	Kredyty samochodowe	281	513
	Pozostała działalność Banku	(11 845)	6 674
	Razem	19 003	22 961
Wynik na pozostałych instrumentach finansowych		7 325	84 736
Wynik na inwestycjach w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach		120 987	209 604
Pozostałe przychody operacyjne		39 637	36 744
Pozostałe koszty operacyjne		(132 434)	(101 150)
Koszty działania		(840 844)	(807 900)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania	Kredyty hipoteczne	(563 991)	(254 103)
	Kredyty samochodowe	(43 774)	(31 117)

pozabilansowe	Kredyty detaliczne	(342 743)	(261 063)
	Kredyty korporacyjne	(67 879)	(119 567)
	Pozostała działalność Banku	(332 038)	(41 761)
	Razem	(1 350 425)	(707 611)

Udział w zyskach/ (stratach) jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności		14 614	(3 388)

Podatek od instytucji finansowych		-	(38 273)
Zysk brutto		(709 034)	119 292

Podatek dochodowy		142 302	(26 496)
Zysk netto		(566 732)	92 796

Wybrane elementy bilansu		31.12.2017	31.12.2016
		tys. zł	tys. zł
Aktywa	Kredyty hipoteczne	26 579 069	30 618 593
	Kredyty samochodowe	1 663 042	1 955 736
	Kredyty detaliczne	4 207 642	4 261 142
	Kredyty korporacyjne	11 193 646	10 574 656
	Pozostałe pozycje aktywów	16 616 047	19 110 894
	Razem	60 259 446	66 521 021

Pasywa	Depozyty detaliczne *	41 419 635	45 465 940
	Depozyty korporacyjne *	7 237 360	7 605 507
	Pozostałe pozycje zobowiązań i kapitał własny	11 602 451	13 449 574
	Razem	60 259 446	66 521 021

*wartość przyjętych depozytów bez uwzględnienia odsetek memoriałowych oraz korekt wartości, które ujęto w pozycji Pozostałe.

45. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Przez podmioty powiązane Getin Noble Bank S.A. rozumie jednostki zależne i stowarzyszone Banku oraz ich jednostki podporządkowane, a także jednostki powiązane przez podmiot dominujący najwyższego szczebla – dr. Leszka Czarneckiego.

Jednostki powiązane w ramach wykonywanej działalności posiadają rachunki bieżące w Getin Noble Banku, na których dokonują standardowych operacji rozliczeniowych oraz deponują swoje środki pieniężne na lokatach terminowych.

W ramach działalności kredytowej dla podmiotów powiązanych Bank stosuje standardowe warunki kredytowania:

- transakcje zawierane są wg zaakceptowanych przez Bank zasad i warunków,
- ocena wiarygodności spółek powiązanych, oparta jest na zasadach obowiązujących przy ocenie zdolności kredytowej pozostałych klientów banku,
- zasady zabezpieczenia finansowania transakcji są zgodne z instrukcją prawnych zabezpieczeń obowiązujących w Banku
- stosowane przez Bank ogólne zasady monitorowania płatności oraz zasady wypowiedzania umów i windykacji należności.

Ponadto Bank skupuje wierzytelności od spółek powiązanych oraz oferuje ubezpieczenia i produkty inwestycyjne we współpracy z podmiotami powiązanymi, a także korzysta z usług pośrednictwa przy sprzedaży własnych produktów.

31.12.2017	Sprawozdanie z sytuacji finansowej						Pozabilans
	Aktywa – kredyty i skupione wierzitel. tys. zł	Aktywa - instrumenty finansowe tys. zł	Aktywa - pozostałe należności tys. zł	Pasywa - depozyty tys. zł	Pasywa - pozostałe zobow. tys. zł	Utworzone odpisy tys. zł	Udzielone zobow. finansowe i gwarancyjne tys. zł
Jednostki zależne	956 737	1 013 778	9 812	664 441	2 428 634	226	12 758
Jednostki stowarzyszone	-	499 192	17 799	29 457	-	-	162
Podmioty powiązane przez podmiot dominujący:	5 789 283	197 903	288 261	2 532 126	11 118	80	18 673
Spółki z Grupy Getin Leasing S.A.	5 658 179	63 156	252	89 333	11 060	8	14 538
Spółki z Grupy Getin Holding S.A.	25 024	-	118 530	15 757	-	9	637
Spółki z Grupy Idea Bank S.A.	99 556	121 773	19	19 922	-	38	3 000
Spółki z Grupy LC Corp B.V.	6 524	12 974	169 460	2 405 361	-	25	486
Pozostałe spółki	-	-	-	1 753	58	-	12
Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Getin Noble Banku S.A.	1 495	-	-	13 399	-	2	1 601

31.12.2016	Sprawozdanie z sytuacji finansowej						Pozabilans
	Aktywa – kredyty i skupione wierzitel. tys. zł	Aktywa - instrumenty finansowe tys. zł	Aktywa - pozostałe należności tys. zł	Pasywa - depozyty tys. zł	Pasywa - pozostałe zobow. tys. zł	Utworzone odpisy tys. zł	Udzielone zobow. finansowe i gwarancyjne tys. zł
Jednostki zależne	835 827	-	14 319	471 381	1 894 674	19	20 202
Jednostki stowarzyszone	-	79 981	28 428	17 037	350	9	-
Podmioty powiązane przez podmiot dominujący:	5 589 724	89 991	293 953	3 579 190	169	105	38 079
Spółki z Grupy Getin Leasing S.A.	5 354 817	75 357	855	37 857	168	10	7 125
Spółki z Grupy Getin Holding S.A.	24 868	8 559	142 500	30 631	1	10	4 625
Spółki z Grupy LC Corp B.V. oraz LC Corp S.A.	210 036	6 075	150 596	3 506 275	-	85	26 320
Pozostałe spółki	3	-	2	4 427	-	-	9
Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Getin Noble Banku S.A.	1 661	-	-	7 276	-	2	1 602

01.01.2017- 31.12.2017	Rachunek zysków i strat				
	Przychody z tyt. odsetek i prowizji tys. zł	Koszty z tyt. odsetek i prowizji tys. zł	Pozostałe zakupy tys. zł	Pozostała sprzedaż tys. zł	Przychody z tyt. dywidend tys. zł
Jednostki zależne	81 269	113 981	11 743	862	38 576
Jednostki stowarzyszone	17 733	24 694	1 282	295	4 227
Podmioty powiązane przez podmiot dominujący	329 402	408 922	33 634	7 720	1 225
Spółki z Grupy Getin Leasing S.A.	223 679	37 865	7 652	3 264	-
Spółki z Grupy Getin Holding S.A.	6 149	269	112	8	-
Spółki z Grupy Idea Bank S.A.	1 647	210	-	4 299	-
Spółki z Grupy LC Corp B.V. oraz LC Corp S.A.*	97 909	370 559	22 236	145	1 225
Pozostałe spółki	18	19	3 634	4	-
Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Getin Noble Banku S.A.	27	198	-	-	-

*We wrześniu 2017 r. w związku ze zbyciem wszystkich LC Corp S.A. będących w posiadaniu spółek powiązanych z Bankiem przez głównego akcjonariusza, spółki należące do Grupy LC Corp S.A. przestały być podmiotami powiązanymi a GNB SA; w zestawieniach powyżej zaprezentowano tylko transakcje ujęte w rachunku zysków i strat Banku do dnia transakcji sprzedaży.

01.01.2016- 31.12.2016	Rachunek zysków i strat				
	Przychody z tyt. odsetek i prowizji tys. zł	Koszty z tyt. odsetek i prowizji tys. zł	Pozostałe zakupy tys. zł	Pozostała sprzedaż tys. zł	Przychody z tyt. dywidend tys. zł
Jednostki zależne	79 977	113 626	12 142	68 703	35 511
Jednostki stowarzyszone – Grupa Open Finance S.A.	5 522	33 956	1 351	21 402	-
Podmioty powiązane przez podmiot dominujący	238 649	170 704	28 240	235 564	38 040
Spółki z Grupy Getin Leasing S.A.	219 082	34 275	5 822	4 452	38 040
Spółki z Grupy Getin Holding S.A.	9 202	536	127	87	-
Spółki z Grupy LC Corp B.V. oraz LC Corp S.A.	10 344	135 873	18 821	210 038	-
Pozostałe spółki	21	20	3 470	20 987	-
Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Getin Noble Banku S.A.	32	182	-	-	-

Wybrane transakcje z podmiotami powiązanymi

W dniu 14 lipca 2017 roku Bank zawarł znaczące umowy dotyczące transakcji sekurytyzacji portfela wierzytelności z kredytów samochodowych. Główną umową jest Umowa sekurytyzacji dotycząca sprzedaży przez Emitenta wierzytelności z kredytów samochodowych o wartości 700 mln zł do spółki GNB Auto Plan 2017 sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („SPV”) za cenę pozostającego do spłaty salda kapitałowego. W wyniku podjętych działań spółka specjalnego przeznaczenia wyemitowała obligacje uprzywilejowane o wartości 500 mln zł. Emisja została objęta przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI). Kwota ta zostanie wykorzystana na prowadzenie dalszej akcji kredytowej m.in. w segmencie SME. Emisja posiada ratingi nadane przez dwie agencje ratingowe: Moody’s (Aa3 sf) oraz Scope Ratings (AAA sf). W obu przypadkach jest to rating na maksymalnym poziomie przewidzianym dla polskich instrumentów strukturyzowanych przez każdą z agencji.

Wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Zarząd Banku	12 140	10 435
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	11 008	9 392
Płatności w formie akcji	1 132	1 043
Rady Nadzorcza Banku	2 848	1 243
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2 848	1 243
Razem wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku	14 988	11 678

Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się wynagrodzenia zasadnicze, premie i inne świadczenia, w tym rezerwy na świadczenia, stanowiące koszty wynagrodzeń w danym roku, których rozliczenie w całości nastąpi w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, a także kwoty z tytułu zmiennych składników wynagrodzeń wynikające z opisanej poniżej polityki wynagradzania kadry kierowniczej Banku, których wypłata w formie gotówkowej nastąpi w roku kolejnym.

Płatności w formie akcji obejmują wycenę przyznanych praw do akcji oraz kwoty z tytułu odroczonego składnika wynagrodzeń przyznanego w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych, zgodnie z zasadami opisanymi poniżej. Wykazane kwoty zawierają narzuty na wynagrodzenia z tytułu ubezpieczeń społecznych itp.

W 2017 i 2016 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia ani świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

Świadczenia dla kierownictwa Banku wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń

Wynagrodzenie zmienne członków Zarządu Getin Noble Banku S.A. jest rozliczane w sposób przejrzysty, zapewniający efektywną realizację Polityki Zmiennych Składników Wynagrodzeń. Podstawą do określenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze objętych Polityką oraz danej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem 3-letniego horyzontu i wyników finansowych Banku. Do oceny efektów pracy stosuje się kryteria finansowe i niefinansowe, określane w postaci celów rocznych o charakterze ilościowym i jakościowym – wyznaczanych każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze objęte Polityką.

Wyniki Banku przyjmowane w celu określenia zmiennych składników wynagrodzenia uwzględniają koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Maksymalny stosunek wynagrodzenia zmiennego do wynagrodzenia stałego nie może przekraczać 100% łącznego wynagrodzenia stałego otrzymywanego w Banku i w spółkach zależnych.

Wysokość przyznanej i wypłaconej premii uwzględnia kondycję finansową Banku i odpowiedni poziom kosztu ryzyka Banku, kosztu kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej i może podlegać korektom z tego tytułu. Zasadą jest, iż w przypadku, gdy stopień realizacji założonych celów różnić się będzie od 100%, wysokość zmiennych składników wynagrodzeń ulega proporcjonalnemu obniżeniu. Dodatkowo wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze objęte Polityką ma charakter warunkowy. Warunkowane jest m.in.: brakiem istotnego pogorszenia sytuacji Banku w wyniku działań leżących w obszarze obowiązków danego Menedżera, przekroczenia wskaźników dotyczących kosztów ryzyka, kapitału, płynności, które naraziło Bank na istotne straty.

Przyznane za dany rok wynagrodzenie zmienne wypłacane jest zgodnie z następującymi zasadami:

- płatność nie przekraczająca 30% przyznanego w danym okresie rocznego wynagrodzenia zasadniczego i nie więcej niż 100 tys. zł jest wypłacana w gotówce;
- od nadwyżki wynagrodzenia zmiennego ponad wartość określoną w punkcie powyżej, co najmniej 50% każdego składnika wynagrodzenia zmiennego składa się z instrumentu finansowego, którym są akcje fantomowe Getin Noble Banku S.A., a co najmniej 40% wynagrodzenia zmiennego podlega odroczeniu zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami dotyczącymi sposobu i terminu wypłaty, z uwzględnieniem 3-letniego okresu oceny;
- płatność 40% wynagrodzenia zmiennego przyznanego za dany rok rozłożona jest w równych ratach płatnych z dołu w formie gotówkowej i instrumencie finansowym, w równej proporcji po 50% na kolejne 3 bądź 5 lat, z uwzględnieniem 3-letniego okresu oceny.

Wynagrodzenie zmienne płatne w formie instrumentów finansowych realizowane jest w postaci akcji fantomowych tj. w postaci wypłaty gotówkowej, której wysokość uzależniona jest od ceny akcji Banku, tj. średniej wartości kursu zamknięcia notowań akcji Banku na GPW w Warszawie z 90 dni kalendarzowych przypadających przed dniem realizacji konkretnej transzy.

46. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 oraz wynagrodzenie Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku w podziale na rodzaje usług w wartościach netto:

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego	658	386
Inne usługi poświadczające, w tym przegląd sprawozdania finansowego	282	360
Razem wynagrodzenie biegłego rewidenta	940	746

47. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Banku na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku kształtowało się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Liczba zatrudnionych w osobach	5 126	4 916
Liczba zatrudnionych w etatach	5 092,2	4 890,5

48. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 26 stycznia 2018 roku Zarząd Getin Noble Banku S.A. podjął uchwałę w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego w drodze subskrypcji prywatnej akcji serii C. Na mocy Uchwały Zarządu Banku postanowił o podwyższeniu kapitału zakładowego z kwoty 2 461 630 421,25 zł do kwoty 2 651 630 416,89 zł, to jest o kwotę 189 999 995,64 zł, w drodze emisji 69 597 068 akcji zwykłych na okaziciela serii C o wartości nominalnej 2,73 zł każda akcja.

W dniu 23 lutego 2018 roku Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę ws. wyłączenia prawa poboru Akcji serii C.

Subskrypcja Akcji serii C miała charakter subskrypcji prywatnej, a objęcie Akcji serii C nastąpiło do dnia 31 marca 2018 roku w drodze zawarcia stosownych umów objęcia Akcji serii C (złożenie ofert przez Bank i ich przyjęcie przez oznaczonych adresatów powiązanych kapitałowo lub osobowo z Panem dr. Leszkiem Czarneckim).

W dniu 11 kwietnia 2018 roku Bank otrzymał od Komisji Nadzoru Finansowego decyzję dotyczącą wyrażenia zgody na zmianę Statutu Banku, która wejdzie w życie z dniem wpisania jej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, zgodnie z art. 430 §1 Kodeksu spółek handlowych.

W dniu 22 marca 2018 roku Zarząd Getin Noble Banku S.A. podjął uchwałę o rozpoczęciu działań zmierzających do przygotowania i przeprowadzenia procesu połączenia BPI Banku Polskich Inwestycji S.A. z GNB w drodze przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej (BPI) na spółkę przejmującą (GNB) zgodnie z art. 492 §1 pkt 1) Kodeksu spółek handlowych. Z uwagi na fakt, że Bank posiada 100% akcji BPI to przedmiotowe przejęcie odbędzie się w trybie uproszczonym, o którym mowa w art. 516 § 6 KSH. Według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Bank rozpoczął i prowadzi wstępne prace w zakresie identyfikacji obszarów, w ramach których konieczne będzie podjęcie działań integrujących. Powyższe ma pozwolić na identyfikację ryzyk i problemów, które mogłyby wpłynąć na przebieg procesu połączenia, a także ma umożliwić ustalenie ram czasowych na wykonanie niezbędnych czynności operacyjnych.

Po dniu 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły inne zdarzenia nieuwjęte w niniejszym sprawozdaniu, a mogące w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe Getin Noble Banku S.A.

III. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM W BANKU

Zarządzanie ryzykiem stanowi jeden z kluczowych elementów zarządzania bankiem. Getin Noble Bank S.A. jest wyeksponowany na charakterystyczne dla działalności banków uniwersalnych rodzaje ryzyka. Stąd też kluczowe znaczenie w działaniu Banku ma zarządzanie ryzykiem kredytowym, utraty płynności, rynkowym oraz operacyjnym. Coraz większego znaczenia nabiera również zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

Celem zarządzania ryzykiem jest w długim okresie stabilizacja wyniku finansowego Banku, a w krótkiej perspektywie utrzymanie zakładanych wielkości parametrów jakości aktywów oraz pożądanej struktury bilansu i pozycji pozabilansowych, a także jakości procesów operacyjnych w celu uzyskania założonej relacji dochodu do ponoszonego ryzyka.

Historycznie, szczególnie w wyniku stosowanej przed 2010 rokiem polityki kredytowej oraz liberalnych zasad rządzących procesem kredytowym relacja ta ukształtowała się niekorzystnie co znalazło odzwierciedlenie przede wszystkim w podwyższonym profilu ryzyka kredytowego i kumulacji odpisów z tytułu utraty wartości portfeli kredytowych. Od tego czasu sposób zarządzania ryzykiem w Banku podlegał stopniowym zmianom i udoskonaleniu. Niemniej jednak tempo tych zmian nie było dostosowane do tempa deterioracji starego portfela kredytowego, ani też do potrzeb wynikających z przebudowy sposobu działania Banku w kierunku modelu relacyjnego. W konsekwencji tego stanu rzeczy przywołana wcześniej relacja dochodowości do poziomu ryzyka ukształtowała się w roku 2016, a szczególnie w roku 2017 na nieakceptowalnym poziomie. W związku z tym podjęto szereg działań mających na celu zmianę sposobu zarządzania Bankiem, w tym decyzję o wprowadzeniu w zarządzaniu ryzykiem niezbędnych zmian modernizujących ten obszar zarządzania. Czwarty kwartał 2017 został poświęcony na:

- przygotowanie zmian organizacyjnych pionu zarządzania ryzykiem, których zadaniem było wzmocnienie roli pionu w zarządzaniu Bankiem, usprawnienie procesów zarządzania ryzykiem oraz dostosowanie ich do zmian działalności po stronie sprzedażowej (część zmian organizacyjnych już została zrealizowana),
- przegląd portfela kredytowego w oparciu o bardziej konserwatywne podejście do oceny prawdopodobieństwa odzysku zaangażowań niepracujących,
- dokończenie niezbędnych zmian w zakresie metodologii wyceny portfela kredytowego w ramach reżimu nowego standardu MSSF 9.

Działaniom tym towarzyszyła intencja zbudowania solidnej bazy do stopniowego odzyskania przez Bank zakładanego poziomu dochodowości oraz wskaźników adekwatności kapitałowej oraz ich ustabilizowania w długim okresie na oczekiwanym poziomie.

Zgodnie ze zobowiązaniami kodeksowymi, wymaganiami nadzorczymi oraz dobrą praktyką rynkową za zarządzanie ryzykiem na poziomie strategicznym odpowiedzialny jest Zarząd Banku. Założenia w tym zakresie są zawarte w „Strategii i polityce zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych Getin Noble Bank S.A.”. Na poziomie operacyjnym do zarządzania ryzykiem powołane zostały komitety odpowiedzialne za rekomendacje i decyzje oraz monitorowanie poszczególnych rodzajów ryzyka. Są to:

- Komitet Kredytowy,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami
- Komitet Ryzyka Operacyjnego.

Poza wspomnianym wcześniej zadaniami związanymi z monitorowaniem poziomu ryzyka komitety podejmują decyzje wytyczające na bieżąco zmiany polityk zarządzania ryzykiem, wewnętrzne limity ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Zadania te są realizowane w ramach przyjętych przez zarząd banku strategii, z uwzględnieniem wymagań regulacyjnych, w tym limitów nadzorczych.

Nadzór właścicielski w zakresie polityki zarządzania ryzykiem sprawuje Rada Nadzorcza Banku.

1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe wynika z potencjalnego niewywiązania się bądź nieterminowego wykonania przez klienta zobowiązań finansowych wynikających z zawartych transakcji, w tym szczególnie kredytów oraz instrumentów finansowych.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Getin Noble Banku S.A. ma na celu zbudowanie i utrzymanie portfeli kredytowych o oczekiwanym przez Bank poziomie ryzyka wyrażonym uśrednionymi dla poszczególnych portfeli kosztach ryzyka rozumianych jako relacja tworzonych w danym okresie analitycznym odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych do średniego salda ekspozycji kredytowych. W tym celu Bank zarządza ryzykiem kredytowym na wszystkich etapach życia portfeli / transakcji kredytowych, to jest:

- akwizycji klientów i udzielania kredytów;
- monitorowania zaangażowań kredytowych oraz sytuacji finansowej klientów;
- monitorowania parametrów ryzyka poszczególnych portfeli kredytowych;
- restrukturyzacji i windykacji zaangażowań kredytowych.

Narzędziami do zarządzania ryzykiem w tym zakresie są polityki kredytowe, w tym o charakterze branżowym, reguły akceptacyjne, modele scoringowe i ratingowe na użytek selekcji transakcji i oceny zdolności kredytowej, modele scoringowe na użytek wyboru ścieżek odzyskiwania należności, organizacja procesu kredytowego, w tym zasady i kompetencje decyzyjne zawarte w procedurach operacyjnych etc. Jak już wspomniano wcześniej, w roku 2017 dokonane zostały istotne zmiany w polityce kredytowej i akceptacyjnej, a począwszy od czwartego kwartału rozpoczęła się restrukturyzacja funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym, która będzie kontynuowana i zakończona w roku 2018. Dotychczasowa struktura organizacyjna charakteryzowała się dominacją podejścia produktowego, a podział organizacyjny podążał za podziałem funkcji w ramach procesu kredytowego. Wdrażane zmiany organizacyjne oparte są, z jednej strony na dążeniu do odzwierciedlenia dokonującej się po stronie funkcji sprzedaży transformacji modelu produktowego Banku na model relacyjny, oparty na podejściu klientowskim, a z drugiej strony trwałej modyfikacji jakości zarządzania ryzykiem kredytowym, która powinna zapewnić przede wszystkim:

- poprawę zdolności do bieżącego zarządzania portfelami kredytowymi poprzez umożliwienie szybszej reakcji na zmiany jakości portfeli kredytowych oraz zdarzeń w otoczeniu Banku w tym sytuacji ekonomicznej,
- umożliwienie wczesnej identyfikacji ekspozycji zagrożonych,
- zwiększenie efektywności odzysku należności w ramach prowadzonych działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych.

Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym

Do podstawowych uczestników systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Banku należą:

Rada Nadzorcza Banku

Rolą Rady Nadzorczej jest akceptacja strategii zarządzania ryzykiem kredytowym oraz polityki kredytowej, okresowa ocena realizacji przez Zarząd założeń strategii i polityki kredytowej, nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ocena jej adekwatności i skuteczności.

Zarząd Banku

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację strategii oraz procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz polityki kredytowej, okresowe raportowanie do Rady Nadzorczej o realizacji polityki kredytowej oraz funkcjonowaniu systemu zarządzania ryzykiem kredytowym, utrzymywanie komunikacji z instytucją nadzoru i raportowanie do niej oraz udostępnianie jej wszelkich wymaganych aktami prawnymi informacji w zakresie ryzyka

kredytowego. Zarząd Banku jest również odpowiedzialny za rozwój systemu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz sprawowanie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem kredytowym we wszystkich obszarach działalności Banku. Na mocy decyzji zarządu w banku funkcjonują Komitet Kredytowy Banku oraz Komitet Ryzyka Kredytowego i Ryzyka Koncentracji. Zarząd Banku podejmuje decyzje kredytowe odnośnie zaangażowań zgodnie z przyjętymi (wyrażonymi kwotą zaangażowania) poziomami decyzyjnymi.

Komitet Kredytowy Banku

W Banku funkcjonuje Komitet Kredytowy Banku, którego rolą jest wsparcie działalności Zarządu poprzez realizację funkcji opiniodawczo-doradczych w procesie podejmowania decyzji kredytowych oraz samodzielne podejmowanie decyzji w ramach przyznanych uprawnień. Jest odpowiedzialny również za rekomendowanie Zarządowi Banku systemowych rozwiązań w zakresie ustalania wewnętrznych limitów zaangażowania wobec emitentów papierów wartościowych oraz innych banków. Komitet Kredytowy Banku podejmuje większość decyzji kredytowych oraz przyjmuje rekomendacje w odniesieniu do zaangażowań kredytowych zarezerwowanych przez swoją wielkość do decyzji Zarządu Banku.

Komitet Ryzyka Kredytowego i Ryzyka Koncentracji

Komitet Ryzyka Kredytowego i Ryzyka Koncentracji spełnia rolę organu opiniodawczo-doradczego w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku oraz w procesie zarządzania ryzykiem koncentracji. Do zakresu zadań należy m.in.: dokonywanie oceny występującego w Banku poziomu ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji, kontrahentów, produktów oraz ryzyka kredytowego występującego w spółkach zależnych Banku, rekomendowanie poziomu „apetytu na ryzyko” na dany rok kalendarzowy oraz przyjmowanie sprawozdań z jego realizacji w ciągu roku, ocena wyników przeprowadzanych testów warunków skrajnych oraz ewentualna rekomendacja podjęcia określonych działań, rozpatrywanie raportów, symulacji, informacji dotyczących ryzyka kredytowego i/lub procesów windykacyjnych oraz sprawowanie nadzoru nad kompleksowym ujęciem ryzyka koncentracji, rekomendowanie określonego postępowania w zakresie rozpatrywanych spraw związanych z ryzykiem koncentracji, analizowanie i opiniowanie okresowych raportów związanych z ryzykiem koncentracji.

Na koniec roku 2017 struktura pionu zarządzania ryzykiem była jeszcze w trakcie transformacji. Wprowadzane zmiany miały na celu stworzenie dwóch czytelnych centrów zarządzania ryzykiem kredytowym odpowiednio dla klientów detalicznych i niedetalicznych integrujących cały proces zarządzania ryzykiem tych dwóch grup klientów, to jest politykę kredytową, politykę akceptacyjną, decyzje kredytowe, monitorowanie portfeli i poszczególnych ekspozycji. Jedynie windykacja będzie osobnym obszarem, łączącym w zakresie swoich zadań odzyskiwanie należności od wszystkich grup klientów. Docelowa struktura pionu zarządzania ryzykiem w zakresie ryzyka kredytowego będzie obejmowała trzy obszary:

- ryzyka kredytowego klientów detalicznych,
- ryzyka kredytowego przedsiębiorstw,
- windykacji,

Na zakończenie roku obejmowała jeszcze dodatkowo obszar decyzji kredytowych, którego zadania zostaną rozdzielone od maja 2018 do obszarów ryzyka kredytowego, odpowiednio klientów detalicznych i przedsiębiorstw. Również od maja 2018 zadania związane z wyceną portfeli kredytowych zostaną przeniesione do nowoutworzonego Departamentu Ryzyka Finansowego.

Obszar Ryzyka Kredytowego Klientów Detalicznych

W ramach wyodrębnionego Obszaru Ryzyka Kredytowego Klientów Detalicznych funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Detalu, który odpowiedzialny jest za zarządzanie ryzykiem kredytowym na każdym etapie procesu kredytowego w Banku.
- Departament Analiz Systemowych Ryzyka Kredytowego, który realizuje zadania związane ze sprawozdawaniem o ryzyku kredytowym w działalności Banku. Do zadań Departamentu należy również wyznaczanie poziomu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz wyliczanie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.
- Departament Analiz Statystycznych, którego kluczowym zadaniem jest rozwój modeli ryzyka kredytowego ze szczególnym naciskiem na modele akceptacyjne (scoring, rating). Docelowo w tej jednostce organizacyjnej będą scentralizowane wszystkie funkcje związane z budową i rozwojem modeli statystycznych dla wszystkich rodzajów ryzyka kredytowego.
- Departament Zarządzania Ryzykiem Nadużyć, którego zadaniem jest definiowanie zasad polityki przeciwdziałania wyłudzeniom zarówno w obszarze produktów kredytowych, jak i aspektów transakcyjnych, rozwój i utrzymanie narzędzi wspierających proces przeciwdziałania nadużyciom.

Obszar Ryzyka Kredytowego Przedsiębiorstw

W strukturze organizacyjnej Banku utworzono nowy Obszar Ryzyka Kredytowego Przedsiębiorstw, w którym funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Przedsiębiorstw – odpowiedzialny za określanie polityki kredytowej w tym polityk branżowych, optymalizację procesu kredytowego oraz regulacje kredytowe. Do zadań Departamentu należy również wyznaczanie limitów koncentracji w obszarze przedsiębiorstw.
- Biuro Zarządzania Nieruchomościami, które realizuje zadania w zakresie zarządzania nieruchomościami, administrowania i utrzymywanie prawidłowego stanu technicznego oraz sprzedaży nieruchomości własnych Banku przejętych w drodze odzyskiwania należności.

Obszar Windykacji

W strukturze organizacyjnej Banku wyodrębniony jest Obszar Windykacji, w którym znajdują się następujące jednostki organizacyjne:

- Departament Kredytów Trudnych odpowiedzialny za zindywidualizowane procesy monitorujące i restrukturyzacyjne wobec klientów o jednostkowym zaangażowaniu z pojedynczej umowy ≥ 400 tys. zł,
- Departament Windykacji Telefonicznej – którego głównym zadaniem są masowe procesy monitorujące i windykacyjne wobec klientów o jednostkowym zaangażowaniu z pojedynczej umowy poniżej 400 tys. zł,
- Departament Windykacji Terenowej, który realizuje procesy monitorujące windykacyjne poprzez bezpośrednie kontakty z klientami w zakresie portfela nieregularnego Banku,
- Departament Postępowań Sądowych i Egzekucyjnych- odpowiedzialny za działania sądowo-egzekucyjne celem odzyskania wierzytelności na Banku na drodze przymusowej.
- Departament Windykacji Zewnętrznej- odpowiedzialny za współpracę z podmiotami zewnętrznymi (outsourcing) i sprzedaż portfeli Banku,
- Biuro Wsparcia Procesów Windykacyjnych – jednostka odpowiedzialna za procesy wspomagające dla działań monitorowania i windykacji (procesy windykacji pisemnej, archiwizacji, projektów i inicjatyw) oraz wycenę transakcji indywidulanie znaczących,
- Biuro Analiz i Projektów Statystycznych – głównym zadaniem jednostki jest zapewnienie raportowania, ustalania celów dla pracowników poszczególnych jednostek obszaru windykacji oraz sporządzanie wewnętrznych analiz,
- Zespół Radców Prawnych – odpowiedzialny za obsługę prawną spraw prowadzonych przez obszar windykacji.

Funkcję kontrolną nad działaniami pionu ryzyka w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym sprawuje komórka audytu wewnętrznego.

Komórka audytu wewnętrznego

Do zadań komórki audytu wewnętrznego należy kontrola i ocena jakości systemu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz okresowy przegląd procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku. Celem funkcjonowania komórki audytu wewnętrznego jest identyfikacja nieprawidłowości w wykonywaniu przez uczestników systemu zarządzania ryzykiem kredytowym przydzielonych im funkcji i zadań.

Strategia i procesy zarządzania ryzykiem kredytowym

Działalność kredytowa Banku realizowana jest w pięciu obszarach:

- bankowość hipoteczna,
- private banking,
- finansowanie zakupu samochodów,
- niezabezpieczone kredyty detaliczne (kredyty gotówkowe, karty kredytowe, limity w rachunkach bieżących),
- obsługa małych i średnich przedsiębiorstw oraz jednostek budżetowych.

Strategia kredytowa dla wszystkich obszarów zawarta jest ujęta w dokumentach, przede wszystkim w „Strategii i polityce zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych Getin Noble Bank S.A.”, w których określono zasady, wskazówki, wytyczne i zalecenia dotyczące zagadnień związanych z działalnością kredytową.

Polityka ryzyka kredytowego podlega przeglądom i dostosowaniu zarówno do uregulowań zewnętrznych (uchwały KNF), jak i do czynników makroekonomicznych mogących mieć, w ocenie Banku, wpływ na wzrost ryzyka kredytowego.

W 2017 roku Bank uregulował zagadnienia związane z ryzykiem koncentracji wynikające ze znowelizowanej Rekomendacji C. Bank podjął istotne działania ograniczające ryzyko kredytowe kredytów detalicznych, których efekt widoczny jest w obniżeniu poziomu ryzyka niezabezpieczonych kredytów detalicznych udzielonych w 2017 roku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku realizowane jest na podstawie wewnętrznych procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka. Stosowane modele identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego są dostosowane do profilu, skali i złożoności podejmowanego ryzyka, niemniej bank zamierza przyspieszyć zmiany w zakresie stosowanych modeli konsekwentnie wdrażając w zarządzaniu ryzykiem podejście oparte na szacowaniu empirycznej straty oczekiwanej (EL).

W ramach wymienionych obszarów biznesowych funkcjonują procedury dla poszczególnych produktów kredytowych. W celu zapewnienia obiektywności oceny ryzyka kredytowego, w strukturach obszarów handlowych oddzielono proces sprzedaży (pozyskiwania klientów) od procesu oceny i akceptacji ryzyka kredytowego klientów. Za ocenę i akceptację poszczególnych wniosków kredytowych oraz przygotowanie rekomendacji dla ciał decyzyjnych wyższego szczebla odpowiadają wyspecjalizowani do tego zadania pracownicy pionu zarządzania ryzykiem.

Tryb podejmowania decyzji kredytowych zatwierdzany jest przez Zarząd Banku. Kompetencje kredytowe nadawane są pracownikom Banku w sposób indywidualny, w zależności od ich umiejętności, doświadczenia i pełnionych funkcji. Decyzje kredytowe powyżej uprawnień przyznanych indywidualnie pracownikom są podejmowane przez Komitety Kredytowe, funkcjonujące w centrach akceptacyjnych. W Centrali Banku funkcjonuje Komitet Kredytowy Banku, który podejmuje decyzje powyżej uprawnień przyznanych centrom akceptacyjnym. Decyzje kredytowe na najwyższym szczeblu uprawnień podejmuje Zarząd Banku. Zmiany obowiązującego trybu decyzyjnego akceptowane są przez Zarząd Banku.

Zgodnie z utrwalaniem modelu banku relacyjnego stopniowym dalszym zmianom będą ulegać metody stosowane w zakresie akceptacji kredytów zmierzając do konsekwentnych modeli opartych na zarządzaniu profilem kredytowym klienta w miejsce podejścia produktowego.

Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

Bank monitoruje i ocenia jakość portfela kredytowego na podstawie wewnętrznej procedury, która obejmuje monitorowanie portfela zarówno przez wyodrębnione komórki w obszarach handlowych, jak również przez komórki pionu zarządzania ryzykiem. Wyniki przeprowadzonych przez wymienione obszary analiz przedstawiane są w okresowych raportach (miesięcznych, kwartalnych i półrocznych). Wnioski z tych analiz wykorzystywane są do bieżącego zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

Stosowany system monitorowania ryzyka obejmuje monitoring ryzyka indywidualnego (związanego z danym klientem) oraz całościowy monitoring portfela kredytowego Banku.

W ramach monitoringu ryzyka indywidualnego okresowej ocenie podlega sytuacja ekonomiczno-finansowa kredytobiorcy, terminowość regulowania zobowiązań wobec Banku oraz stan i wartość przyjętych zabezpieczeń prawnych. Zarówno zakres, jak i częstotliwość dokonywanych przeglądów zgodny jest z wymogami regulacji zewnętrznych i zależy w szczególności od rodzaju kredytowanego podmiotu, kwoty zaangażowania kredytowego oraz formy przyjętych zabezpieczeń prawnych.

Stosowany system monitorowania ryzyka obejmuje monitoring ryzyka pojedynczych zaangażowań oraz jakości portfela kredytowego jako całości.

W ramach monitoringu ryzyka ryzyka pojedynczych zaangażowań okresowej ocenie podlega sytuacja ekonomiczno-finansowa kredytobiorcy, terminowość regulowania zobowiązań wobec Banku oraz stan i wartość przyjętych zabezpieczeń. Zarówno zakres, jak i częstotliwość dokonywanych przeglądów zgodny jest z wymogami regulacji zewnętrznych i zależy w szczególności od rodzaju kredytowanego podmiotu, kwoty zaangażowania kredytowego oraz formy przyjętych zabezpieczeń.

W ramach całościowego monitoringu portfela kredytowego komórki obszaru ryzyka kredytowego przeprowadzają szereg analiz i działań, między innymi:

- monitorują jakość portfela kredytowego Banku, w tym duże zaangażowania,
- prowadzą okresową ocenę ryzyka koncentracji zaangażowań, w tym m.in.: ryzyka branżowego (wyznaczają maksymalne limity zaangażowania w poszczególne branże gospodarki), ryzyka koncentracji zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów oraz grup podmiotów powiązanych (monitorują tzw. duże zaangażowania),
- oceniają sytuację finansową banków kontrahentów, wyznaczają maksymalne limity zaangażowania wobec poszczególnych banków,
- przeprowadzają testy warunków skrajnych dla wybranych grup produktowych,
- przekazują dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej informację zarządczą w formie raportów okresowych.

W procedurach i regulacjach wewnętrznych Banku, w ramach zasad zarządzania ryzykiem koncentracji, określone zostały limity koncentracji. Bank dąży do ograniczania koncentracji ekspozycji wobec pojedynczych klientów lub grup powiązanych klientów. Zarząd Banku ustalił graniczną wielkość dużej ekspozycji na poziomie bardziej restrykcyjnym niż wynika z uregulowań Rozporządzenia CRR, tj. 5% uznanego kapitału Banku, przy czym suma wszystkich dużych ekspozycji nie może być wyższa niż 400% uznanego kapitału Banku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku (poza ekspozycją wobec Rządów i Banku Centralnego) tylko ekspozycja wobec grupy podmiotów powiązanych z Bankiem przez podmiot dominujący oraz ekspozycja wobec spółki GNB Leasing Plan Ltd. (własna ekspozycja sekurytyzacyjna) przekracza 10% uznanego kapitału Banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytów walutowych i indeksowanych

Getin Noble Bank S.A. systematycznie analizuje wpływ zmian kursów walut oraz stóp procentowych na ponoszone ryzyko kredytowe w kredytach na zakup pojazdów, hipotecznych i detalicznych. Badany jest wpływ ryzyka kursowego na jakość portfela ekspozycji kredytowych walutowych lub indeksowanych, a w przypadku ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, Bank analizuje również wpływ zmian kursów na poziom zabezpieczenia ekspozycji.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dwa razy w roku dla kredytów hipotecznych oraz raz w roku dla kredytów na zakup pojazdów i kredytów detalicznych. W zakresie wpływu ryzyka kursowego dłużnika na ryzyko kredytowe ponoszone przez Bank, testy przeprowadzane są w oparciu o scenariusz spadku kursu złotego w stosunku do poszczególnych walut obcych o 50% lub scenariusz maksymalnej rocznej zmiany kursu z ostatnich 5 lat (o ile jest większa niż 50%), przy czym przyjmuje się, że spadek kursu walutowego będzie utrzymywał się przez okres 12 miesięcy.

Bank analizuje wpływ zmian stopy procentowej na ryzyko kredytowe ponoszone przez Bank. Testy warunków skrajnych w zakresie wpływu zmiany stóp procentowych na jakość portfela kredytowego przeprowadzane są przy założeniu wzrostu stóp procentowych o 1 000 punktów bazowych, przy założeniu, że wzrost poziomu stóp procentowych będzie utrzymywał się przez okres 12 miesięcy. Bank analizuje również wpływ zmiany stopy bezrobocia i spadku dochodu na poziom ryzyka kredytowego w w/w portfelach.

Obecnie Bank udziela kredytów detalicznych oraz hipotecznych wyłącznie w walucie polskiej. W przypadku kredytów dla podmiotów gospodarczych, przeznaczonych na finansowanie działalności, kredyty w walutach wymienialnych udzielane są wyłącznie klientom, którzy uzyskują przychody z działalności gospodarczej w danej walucie lub zabezpieczają się przed ryzykiem zmian kursowych. Kredyty walutowe, przede wszystkim występują również w przypadku finansowania nieruchomości przychodowych co wynika ze specyfiki tego rynku, na którym walutą odniesienia jest wciąż EUR.

Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Bank stosuje szeroką gamę zabezpieczeń prawnie dozwolonych, dobranych stosownie do charakterystyki produktu i obszaru działania. Szczegółowe zasady doboru, stosowania i ustanawiania zabezpieczeń zawarte są w regulacjach wewnętrznych i procedurach produktowych poszczególnych obszarów handlowych. Przyjęte zabezpieczenie prawne powinno zapewnić zaspokojenie się Banku w przypadku niewywiązania się kredytobiorcy z umowy kredytowej. Przy wyborze zabezpieczeń Bank kieruje się rodzajem i wielkością kredytu, okresem kredytowania, statusem prawnym i kondycją finansową kredytobiorcy, jak również ryzykiem Banku i innymi zagrożeniami. Preferowane są zabezpieczenia w formach gwarantujących pełne i szybkie odzyskanie należności w drodze windykacji. Typowe rodzaje zabezpieczeń wymaganych przez Bank są następujące:

Dla kredytów hipotecznych podstawowym zabezpieczeniem jest hipoteka ustanowiona na nieruchomości z pierwszeństwem zaspokojenia, a także cesja praw z polisy ubezpieczeniowej na wypadek pożaru i innych zdarzeń losowych.

Przy udzielaniu kredytów na zakup pojazdu Bank wymaga zastawu rejestrowego na pojeździe, częściowego lub całkowitego przeniesienia prawa własności pojazdu, a także zabezpieczeń osobistych (weksel własny in blanco, gwarancja osoby trzeciej w formie weksla własnego lub poręczenia cywilnego) oraz zawarcia umów ubezpieczenia (m.in. na wypadek śmierci lub całkowitej niepełnosprawności kredytobiorcy oraz cesji praw polisy ubezpieczeniowej lub wskazanie Banku jako beneficjenta polisy).

Zabezpieczeniem kredytów konsumpcyjnych są: polisa ubezpieczeniowa oraz zabezpieczenia osobiste (np. gwarancja osoby trzeciej w formie weksla własnego lub poręczenia cywilnego).

Zabezpieczenia rzeczowe, takie jak: hipoteka ustanowiona na nieruchomości z pierwszeństwem zaspokojenia, zastaw rejestrowy (na majątku przedsiębiorstwa lub całkowite przeniesienie prawa własności do przedsiębiorstwa kredytobiorcy lub na majątku osobistym kredytobiorcy lub kierownictwa firmy) czy kaucja pieniężna lub zastaw na środkach pieniężnych na rachunku powierniczym są jednymi ze stosowanych zabezpieczeń kredytów korporacyjnych. Nie mniej ważne są zabezpieczenia osobiste (gwarancja osoby trzeciej w formie weksla własnego lub poręczenia cywilnego, weksel własny in blanco) i cesja wierzytelności.

Restrukturyzacja (forbearance)

Celem działalności restrukturyzacyjnej Banku jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi tj. uzyskanie najwyższych odzysków przy jednoczesnym ograniczeniu ponoszonych kosztów, związanych z odzyskaniem wierzytelności, obciążających docelowo dłużnika.

Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty zobowiązania, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Ekspozycje restrukturyzowane to ekspozycje, którym przyznano udogodnienia w formie ugody z dłużnikiem, który doświadcza lub wkrótce zacznie doświadczać trudności z wywiązaniem się ze swoich zobowiązań finansowych.

Restrukturyzacja ekspozycji kredytowej to renegocjacja lub zmiana warunków umowy kredytu, należności lub inwestycji utrzymanej do terminu wymagalności, wynikająca z trudności finansowych dłużnika lub emitenta.

Restrukturyzacja ekspozycji kredytowej obejmuje działania takie jak:

- kapitalizacja wymagalnych wierzytelności oraz ustalenie nowego harmonogramu spłaty rat,
- prolongata terminów spłat wierzytelności zarówno w odniesieniu do należności głównej, jak i odsetek (karencja w zakresie kapitału i/lub odsetek),
- odstąpienie od naliczania odsetek w określonym czasie od całości lub części wierzytelności,
- rozłożenie (wydłużenie) w czasie spłat kapitału i odsetek odmiennie w stosunku do obowiązującego harmonogramu spłaty (indywidualny harmonogram spłat),
- okresowe kumulowanie odsetek,
- zmiana warunków finansowych transakcji (w tym w szczególności zmiana wysokości oprocentowania, wydłużenie okresu kredytowania),
- umorzenie części należności głównej niespłaconej wierzytelności,
- umorzenie/ odstąpienie od dochodzenia części lub całości niespłaconych odsetek, należnych do dnia podpisania ugody,
- rezygnacja z naliczania i pobrania części lub całości należnych odsetek od wierzytelności, poczynwszy od dnia podpisania porozumienia (umowy), jeśli spłata tej wierzytelności nastąpi w terminie określonym w umowie,
- zmiana kolejności zarachowania spłat przewidzianej umową,
- udzielenie dłużnikowi w szczególnych przypadkach nowych produktów bankowych wspierających realizację programu restrukturyzacyjnego pod warunkiem udokumentowania zasadności ich udzielenia,
- zamiana części lub całości wierzytelności na akcje lub udziały w majątku dłużnika przejęcie majątku dłużnika w zamian za zwolnienie z części lub całości długu,
- zwolnienie/ sprzedaż zabezpieczenia,
- refinansowanie zadłużenia (oznaczające korzystanie z umów dłużnych w celu zapewnienia całkowitej lub częściowej spłaty innych umów dłużnych, z których dłużnik nie jest w stanie się wywiązać na dotychczasowych warunkach).

Bank renegocjuje umowy z dłużnikami, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej i nie są w stanie wywiązać się z pierwotnych warunków umowy kredytowej. Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków określanych aneksem restrukturyzacyjnym (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Bank

udzielając udogodnienia klientowi (restrukturyzacji) dokonuje stosownych zapisów w systemach, co umożliwia identyfikację portfela należności restrukturyzowanych. Ekspozycje restrukturyzowane objęte są procesem monitorowania. Wierzytelność po co najmniej dwuletnim okresie kwarantanny, w którym przez co najmniej połowę okresu była regularnie obsługiwana, traci status ekspozycji w stanie restrukturyzacji i jest zaliczana do ekspozycji uzdrowionych/ terminowo regulowanych.

Na potrzeby kalkulacji odpisów aktualizujących zgodnie z MSR 39 i MSR 37 dodatkowo wprowadzono definicję ekspozycji restrukturyzowanej jako ekspozycji, dla której nastąpiła restrukturyzacja i która znajduje się w okresie uprawdopodobnienia się restrukturyzacji. Ekspozycja jest traktowana jako restrukturyzowana do momentu uprawdopodobnienia się restrukturyzacji, czyli przez minimum 12 miesięcy od daty restrukturyzacji. W przypadku gdy ekspozycja nie jest spłacana w sposób terminowy, okres uprawdopodobnienia się restrukturyzacji ulega wydłużeniu. Każdorazowo przeprowadzając proces restrukturyzacji Bank przeprowadza test na utratę wartości w celu oszacowania, czy nastąpiła utrata przepływów pieniężnych powiązana z restrukturyzacją. Jeśli test ten wskazuje na istotną utratę wartości, ekspozycja ta jest traktowana jako ekspozycja z rozpoznaną utratą wartości.

Każda ekspozycja restrukturyzowana badana jest pod kątem utraty wartości wynikającej z przeprowadzonej restrukturyzacji, a także pod kątem zaistnienia innych zdefiniowanych przesłanek utraty wartości. W przypadku ekspozycji indywidualnie znaczących badanie to przeprowadzane jest w ramach oceny indywidualnej i w przypadku rozpoznania utraty wartości naliczany jest odpis z tytułu utraty wartości przy zastosowaniu metod szacowania przepływów pieniężnych dla ekspozycji indywidualnie znaczących. Ekspozycje indywidualnie nieznaczące poddawane są grupowej ocenie utraty wartości i w przypadku rozpoznania utraty wartości naliczany jest odpis z tytułu utraty wartości przy wykorzystaniu metod statystycznych. W przypadku, gdy dla danej umowy indywidualnie znaczącej lub indywidualnie nieznaczącej nie rozpoznano przesłanek utraty wartości, naliczany jest odpis na straty poniesione, ale nie zaraportowane (IBNR), przy czym ekspozycje w okresie uprawdopodobnienia się restrukturyzacji traktowane są jako ekspozycje o podwyższonym ryzyku i naliczany jest dla nich wyższy poziom odpisu niż dla innych umów, dla których naliczany jest odpis IBNR.

Poniżej przedstawiono dane liczbowe dotyczące ekspozycji restrukturyzowanych ujmowanych w kalkulacji odpisów aktualizujących zgodnie z MSR 39:

Ekspozycje restrukturyzowane 31.12.2017	Wartość brutto bez utraty wartości tys. zł	Wartość brutto z utratą wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki bez utraty wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki z utratą wartości tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
Kredyty i pożyczki:					
oceniane indywidualnie	186 996	905 447	(266)	(444 705)	647 472
oceniane grupowo	422 993	1 966 169	(14 692)	(824 392)	1 550 078
Razem	609 989	2 871 616	(14 958)	(1 269 097)	2 197 550

Ekspozycje restrukturyzowane 31.12.2016	Wartość brutto bez utraty wartości tys. zł	Wartość brutto z utratą wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki bez utraty wartości tys. zł	Odpisy na kredyty i pożyczki z utratą wartości tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
Kredyty i pożyczki:					
oceniane indywidualnie	175 450	1 113 383	(156)	(335 625)	953 052
oceniane grupowo	415 157	2 077 323	(14 831)	(760 622)	1 717 027
Razem	590 607	3 190 706	(14 987)	(1 096 247)	2 670 079

Ekspozycje restrukturyzowane – struktura geograficzna	31.12.2017			31.12.2016		
	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
Polska	3 412 915	(1 266 013)	2 146 902	3 721 331	(1 093 697)	2 627 634
Irlandia	15 914	(4 707)	11 207	19 173	(6 463)	12 710
Wielka Brytania	29 806	(8 414)	21 392	19 080	(7 214)	11 866
Pozostałe kraje	22 970	(4 921)	18 049	21 729	(3 860)	17 869
Razem	3 481 605	(1 284 055)	2 197 550	3 781 313	(1 111 234)	2 670 079

Ekspozycje restrukturyzowane – struktura podmiotowa	31.12.2017			31.12.2016		
	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone:						
podmiotom finansowym innym niż banki	10 400	(6 027)	4 373	12 085	(5 064)	7 021
podmiotom niefinansowym innym niż osoby fizyczne	555 443	(252 565)	302 878	600 387	(217 360)	383 027
osobom fizycznym	2 915 762	(1 025 463)	1 890 299	3 168 841	(888 810)	2 280 031
Razem	3 481 605	(1 284 055)	2 197 550	3 781 313	(1 111 234)	2 670 079

Ekspozycje restrukturyzowane – struktura rodzajowa	31.12.2017			31.12.2016		
	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
kredyty korporacyjne	282 279	(131 454)	150 825	269 756	(76 264)	193 492
kredyty samochodowe	117 172	(80 538)	36 634	133 340	(79 419)	53 921
kredyty hipoteczne	2 764 350	(944 780)	1 819 570	3 029 507	(801 836)	2 227 671
kredyty detaliczne	317 804	(127 283)	190 521	348 710	(153 715)	194 995
Razem	3 481 605	(1 284 055)	2 197 550	3 781 313	(1 111 234)	2 670 079

Ekspozycje restrukturyzowane – według okresów przeterminowania	31.12.2017			31.12.2016		
	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł	Wartość brutto tys. zł	Odpisy, w tym IBNR tys. zł	Razem wartość netto tys. zł
nieprzeterminowane i przeterminowane do 30 dni	1 179 872	(113 358)	1 066 514	1 502 824	(117 096)	1 385 728
przeterminowane powyżej 30 dni do 90 dni	307 214	(77 251)	229 963	338 594	(53 292)	285 302
przeterminowane powyżej 90 dni	1 994 519	(1 093 446)	901 073	1 939 895	(940 846)	999 049
Razem	3 481 605	(1 284 055)	2 197 550	3 781 313	(1 111 234)	2 670 079

Ekspozycje restrukturyzowane – zmiana stanu	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Stan netto na początek okresu	2 670 079	3 044 451
Wartość ekspozycji ujętych w okresie	733 840	817 113
Wartość ekspozycji wyłączonych w okresie	(826 230)	(1 015 991)
Splaty /inne zmiany	(207 317)	(104 511)
Aktualizacja odpisów z tytułu utraty wartości	(172 822)	(70 983)

Stan netto na koniec okresu	2 197 550	2 670 079
-----------------------------	-----------	-----------

Ekspozycje restrukturyzowane	31.12.2017	31.12.2016
	tys. zł	tys. zł
Wartość zabezpieczeń	2 162 141	2 603 444

Struktura portfela kredytowego

Strukturę portfela kredytowego Banku według rodzaju kredytów, segmentów geograficznych rynku i branż gospodarki na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku prezentują poniższe tabele. Zaprezentowany udział procentowy w portfelu kredytowym liczony jest od wartości nominalnych.

	Udział % w portfelu	
	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty dla osób fizycznych:	72,32	74,35
samochodowe	2,34	1,85
ratalne	0,30	0,41
mieszkaniowe, budowlane, hipoteczne	58,87	62,14
pozostałe	10,81	9,95
Kredyty dla podmiotów gospodarczych	27,68	25,65
Razem	100,00	100,00

Kwota koncentracji wg branż	Udział % w portfelu	
	31.12.2017	31.12.2016
Rolnictwo i łowiectwo	0,31	0,30
Górnictwo i kopalnictwo	0,05	0,05
Działalność produkcyjna	1,87	1,85
Zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz	0,04	0,05
Budownictwo	3,41	2,88
Handel hurtowy i detaliczny	5,01	4,73
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3,50	3,58
Pośrednictwo finansowe	3,31	2,32
Obsługa nieruchomości	3,24	3,36
Administracja publiczna	1,57	1,46
Pozostałe sekcje	5,37	5,07
Osoby fizyczne	72,32	74,35
Razem	100,00	100,00

Kwota koncentracji wg segmentów geograficznych	Udział % w portfelu	
	31.12.2017	31.12.2016
Według podziału administracyjnego Polski:		
Dolnośląskie	10,77	10,60
Kujawsko-Pomorskie	3,97	3,95
Lubelskie	2,85	2,83
Lubuskie	2,38	2,38
Łódzkie	4,95	5,07
Małopolskie	6,66	6,61
Mazowieckie	24,64	24,69
Opolskie	1,80	1,83
Podkarpackie	2,32	2,31
Podlaskie	1,41	1,33
Pomorskie	7,79	7,93
Śląskie	10,69	10,78
Świętokrzyskie	1,32	1,33
Warmińsko-Mazurskie	3,11	3,09
Wielkopolskie	7,94	7,83
Zachodniopomorskie	4,71	4,75
Siedziba poza obszarem Polski	2,69	2,69
Razem	100,00	100,00

Poniżej przedstawione jest maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2017 roku i 2016 roku bez uwzględnienia posiadanych zabezpieczeń ani innych elementów powodujących poprawę warunków kredytowania:

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe	31.12.2017	31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł
Aktywa finansowe:		
Kasa, środki w Banku Centralnym (z wyjątkiem gotówki)	3 131 201	2 972 730
Należności od banków i instytucji finansowych	288 019	996 550
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	2 411
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	158 491	171 972
Pochodne instrumenty finansowe	576 403	90 586
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	43 643 399	47 410 127
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	7 654 539	11 703 127
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 824 538	202 641
Inne aktywa	431 487	507 496
Razem aktywa finansowe	57 708 077	64 057 640
Zobowiązania gwarancyjne	169 036	174 556
Zobowiązania finansowe warunkowe	1 954 096	2 131 104
Razem zobowiązania pozabilansowe	2 123 132	2 305 660
Całkowite narażenie na ryzyko kredytowe	59 831 209	66 363 300

Do celów adekwatności kapitałowej, w ramach polityki dotyczącej stosowania i wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami, Bank stosuje zabezpieczenia o najwyższym stopniu płynności, takie jak środki finansowe zdeponowane w banku oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez NBP i rząd RP. W ramach technik redukcji ryzyka Bank stosuje zabezpieczenia finansowe o najwyższej płynności, wyceniane co miesiąc metodą efektywnej stopy procentowej, a w ramach ochrony nieruchomości gwarancje udzielane przez wybrane instytucje i Bank Gospodarstwa Krajowego; w związku ze stosowaniem instrumentów ochrony nieruchomości Bank analizuje ryzyko koncentracji wobec dostawców tych zabezpieczeń.

Kwota zabezpieczeń przyjęta przy wyliczaniu odpisów na indywidualnie znaczące kredyty na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 0,78 mld zł (0,83 mld zł na dzień 31 grudnia 2016 roku).

Wartość aktywów przejętych za długi w 2017 roku wyniosła 49,9 mln zł (80,3 mln zł w 2016 roku).

Poniżej przedstawiono informację o jakości kredytowej aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku:

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Jakość kredytowa aktywów finansowych na dzień 31.12.2017	Niezaległe bez utraty wartości tys. zł	Bez utraty wartości			Zaległe z utratą wartości tys. zł	Odsetki tys. zł	Odpisy (w tym IBNR) tys. zł	Razem tys. zł
		do 1 m-ca tys. zł	powyżej 1 m-ca do 2 m-cy tys. zł	powyżej 2 m-cy tys. zł				
Należności od banków i instytucji finansowych	282 498	-	-	-	-	5 682	(161)	288 019
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	158 491	-	-	-	-	-	-	158 491
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	36 296 883	2 390 292	588 131	211 657	7 222 207	130 445	(3 196 216)	43 643 399
kredyty korporacyjne	8 653 658	1 688 723	318 200	62 615	815 658	33 165	(378 373)	11 193 646
kredyty samochodowe	1 424 576	83 649	12 294	4 663	340 497	4 381	(207 018)	1 663 042
kredyty hipoteczne	22 892 198	458 736	220 822	125 806	4 672 705	70 431	(1 861 629)	26 579 069
kredyty detaliczne	3 326 451	159 184	36 815	18 573	1 393 347	22 468	(749 196)	4 207 642
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	7 653 575	-	-	-	10 199	-	(9 235)	7 654 539
emitowane przez bank centralny	799 785	-	-	-	-	-	-	799 785
emitowane przez banki i inne podmioty finansowe	281 322	-	-	-	-	-	-	281 322
emitowane przez Skarb Państwa	6 571 376	-	-	-	-	-	-	6 571 376
emitowane przez podmioty niefinansowe	1 092	-	-	-	10 199	-	(9 235)	2 075
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, w tym:	1 824 538	-	-	-	-	-	-	1 824 538
emitowane przez podmioty finansowe	150 949	-	-	-	-	-	-	150 949
emitowane przez Skarb Państwa	1 461 148	-	-	-	-	-	-	1 461 148
emitowane przez jednostki samorządowe	173 233	-	-	-	-	-	-	173 233
emitowane przez podmioty niefinansowe	39 208	-	-	-	-	-	-	39 208
Razem aktywa finansowe	46 215 985	2 390 292	588 131	211 657	7 232 406	136 127	(3 205 612)	53 568 986

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Jakość kredytowa aktywów finansowych na dzień 31.12.2016 przekształcone	Niezależne bez utraty wartości tys. zł	Bez utraty wartości			Zaległe z utratą wartości tys. zł	Odsetki tys. zł	Odpisy (w tym IBNR) tys. zł	Razem tys. zł
		do 1 m-ca tys. zł	powyżej 1 m-ca do 2 m-cy tys. zł	powyżej 2 m-cy tys. zł				
Należności od banków i instytucji finansowych	991 383	-	-	-	-	5 792	(625)	996 550
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 411	-	-	-	-	-	-	2 411
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	171 972	-	-	-	-	-	-	171 972
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	39 843 466	2 043 226	464 856	284 941	7 222 557	246 269	(2 695 188)	47 410 127
kredyty korporacyjne	8 523 550	1 261 329	173 362	101 225	822 535	33 527	(340 872)	10 574 656
kredyty samochodowe	1 669 968	108 095	17 235	6 992	334 939	5 809	(187 302)	1 955 736
kredyty hipoteczne	26 233 816	535 746	235 005	156 066	4 759 052	183 651	(1 484 743)	30 618 593
kredyty detaliczne	3 416 132	138 056	39 254	20 658	1 306 031	23 282	(682 271)	4 261 142
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	11 702 286	-	-	-	11 045	-	(10 204)	11 703 127
emitowane przez bank centralny	824 780	-	-	-	-	-	-	824 780
emitowane przez banki i inne podmioty finansowe	239 288	-	-	-	-	-	-	239 288
emitowane przez Skarb Państwa	10 588 285	-	-	-	-	-	-	10 588 285
emitowane przez podmioty niefinansowe	49 933	-	-	-	11 045	-	(10 204)	50 774
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, w tym:	202 641	-	-	-	-	-	-	202 641
emitowane przez jednostki samorządowe	160 347	-	-	-	-	-	-	160 347
emitowane przez podmioty niefinansowe	42 294	-	-	-	-	-	-	42 294
Razem aktywa finansowe	52 914 159	2 043 226	464 856	284 941	7 233 602	252 061	(2 706 017)	60 486 828

2. Ryzyko operacyjne

Definicja i cel zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest to ryzyko straty wynikające z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne. Kategoria ryzyka operacyjnego nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka reputacji.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja wewnętrznych procesów biznesowych i pozabiznesowych, pozwalająca na ograniczenie kosztów i strat oraz zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania i ograniczanie ryzyka reputacji. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest ukierunkowane na zapobieganie zagrożeniom, efektywne podejmowanie decyzji, ustalanie priorytetów i alokację zasobów, zapewniające lepsze zrozumienie potencjalnego ryzyka i ewentualnych niepożądanych jego skutków.

Podstawowym celem operacyjnym zarządzania ryzykiem operacyjnym jest dążenie do identyfikacji ryzyka operacyjnego oraz możliwie najbardziej precyzyjnego pomiaru wielkości i oceny jego profilu. W tym celu doskonalone są rozwiązania w zakresie modelu pomiaru i zarządzania ryzykiem operacyjnym, umożliwiające stosowanie w przyszłości zaawansowanych metod pomiaru, wrażliwych na ryzyko operacyjne, uwzględniających czynniki i parametry ryzyka operacyjnego specyficzne dla Banku, tzn. ściśle związane z jego profilem działalności.

Struktura i organizacja jednostki zarządzania ryzykiem operacyjnym

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym aktywnie uczestniczą następujące jednostki organizacyjne:

- wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Centrali, jednostki operacyjne (stanowiące terenowe jednostki organizacyjne Banku);
- podmioty powiązane – spółki zależne od Banku;
- podmioty zewnętrzne – jednostki franczyzowe i jednostki pośredników.

Funkcjonalnie wyodrębnia się następujące dwie grupy jednostek organizacyjnych uczestniczących w procesie:

- jednostki systemowe – odpowiedzialne za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym, projektujące regulacje wewnętrzne i tworzące rozwiązania do bieżącego zarządzania ryzykiem operacyjnym, wykonujące również zadania bieżącego zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- jednostki operacyjne – zajmujące się bieżącym zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w swojej codziennej działalności.

We wszystkich pionach i na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej Banku wyróżnia się następujące grupy jednostek, osób i funkcji odpowiedzialnych za czynności związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym, wykonywane na trzech, następujących poziomach:

- poziom podstawowy – jednostki i osoby zajmujące się zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w swojej codziennej działalności;
- poziom nadzoru (kierowniczy) – osoby zajmujące stanowiska kierownicze, pełniące kontrolę funkcjonalną;
- poziom nadrzędny, funkcjonujący w formie scentralizowanej – którego główną funkcją jest zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Funkcja ta realizowana jest przez osoby wykonujące zadania wydzielonej komórki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym, funkcjonującej w ramach działalności Biura Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym oraz Komitetu Ryzyka Operacyjnego.

W zarządzaniu ryzykiem operacyjnym wiodące role spełniają organy Getin Noble Bank SA – Rada Nadzorcza i Zarząd Banku.

Działania zarządu banku, na poziomie operacyjnym realizuje Komitet Ryzyka Operacyjnego – jego zadaniem jest monitorowanie ryzyka operacyjnego, opiniowanie regulacji odnoszących się do zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz rekomendowaniu miar i norm ekspozycji na ryzyko.

Główną, nadrzędną funkcję zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, spełniają wyznaczeni pracownicy, wydzielonej, niezależnej komórki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym – Biura Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym stanowiącej element w pionie zarządzania ryzykiem.

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym stanowi proces obejmujący działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitorowania i raportowania ryzyka. Objęte są nim wszystkie procesy i systemy, ze szczególnym naciskiem na te związane z wykonywaniem czynności bankowych, zapewniających klientom usługi finansowe.

Bank zarządza ryzykiem operacyjnym zgodnie z ustaloną przez Zarząd Banku i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku „Strategią zarządzania ryzykiem operacyjnym”:

- uwzględniając regulacje ostrożnościowe wynikające z Prawa Bankowego oraz odpowiednich uchwał i rekomendacji nadzoru bankowego;
- zawierającą charakterystykę zasad już stosowanych w Banku oraz znajdujących się w fazie rozwoju i planowanych w przyszłości.

Funkcjonujący system raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego wspomagany jest systemem informatycznym, pozwalającym na rejestrację zdarzeń ryzyka operacyjnego, ewidencję skutków ich powstawania. Stanowi on jednocześnie bazę i środowisko do przekrojowych analiz z zakresu ryzyka operacyjnego stanowiąc podstawę do pomiaru ryzyka oraz dla systemu raportowania o ryzyku operacyjnym, który obejmuje raporty dla celów wewnętrznych – zarządczych, jak i zewnętrznych – nadzorczych.

Raportowanie zarządcze i nadzorcze jest oparte na założeniach wynikających z:

- wytycznych Rekomendacji M;
- regulacji nadzorczych dotyczących zasad i sposobu ogłaszania przez Banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej.

Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje między innymi kalkulację:

- wymaganego kapitału własnego na pokrycie ryzyka operacyjnego;
- wskaźników określających stopień narażenia Banku na ryzyko operacyjne, zwany również wrażliwością Banku na ryzyko operacyjne lub narażeniem Banku na ryzyko operacyjne;
- zagregowanego wolumenu strat rzeczywistych.

Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka operacyjnego

W zależności od wielkości i profilu ryzyka operacyjnego stosuje się odpowiednie działania korygujące i zapobiegawcze, adekwatne do zdiagnozowanego ryzyka i zapewniające wybór oraz wdrożenie środków modyfikujących ryzyko.

W szczególności stosuje się następujące sposoby zabezpieczania ryzyka operacyjnego:

- opracowywanie i wdrażanie planów utrzymania ciągłości działania (w tym planów awaryjnych), zapewniających nieprzerwane działanie Banku na określonym poziomie;
- ubezpieczanie przed skutkami trudnych do przewidzenia błędów lub zdarzeń operacyjnych o znaczących skutkach finansowych;
- zlecanie czynności na zewnątrz (outsourcing).

Ponadto, w celu zabezpieczenia wszelkich procesów wymagających transferu środków, ryzyko operacyjne jest eliminowane głównie przez wprowadzenie zasady kontroli „na drugą rękę”.

Kluczowe procesy biznesu zostały opisane w odpowiednich dokumentach - Politykach i Procedurach. Poprawność operacji biznesowych podlega ciągłemu monitoringowi, a raporty są przekazywane bezpośrednio do Zarządu Banku.

Skuteczność stosowanych w Banku zabezpieczeń oraz metod ograniczania ryzyka operacyjnego monitoruje się poprzez ciągłe śledzenie, gromadzenie i analizowanie zdarzeń operacyjnych oraz obserwację profilu ryzyka operacyjnego, a także kontrolowanie ilościowych i jakościowych zmian ryzyka operacyjnego.

3. Ryzyko utraty płynności

Ryzyko utraty płynności jest definiowane jako potencjalna niezdolność do niewywiązania się banku z bieżących i przyszłych zobowiązań finansowych zgodnie z terminami kontraktowymi. Zarządzanie płynnością stanowi oczywisty, kluczowy element zarządzania ryzykiem banku. Celem zarządzania ryzykiem płynności w Banku jest zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań w horyzoncie dziennym, zdolności do utrzymania płynności w krótkim, średnim i długim okresie zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych.

W celu skutecznego zarządzania płynnością bank odpowiednio kształtuje strukturę aktywów i pasywów poprzez politykę depozytową oraz kredytową, strukturą cen produktów etc. W działaniu tym bank kieruje się z jednej strony, bieżącymi, krótkoterminowymi potrzebami płynnościowymi, jak również długoterminową strategią zmierzającą do budowy profilu płynnościowego banku opartego o rosnące stabilne źródła finansowania. Znalazło to wyraz w strategii przebudowy banku, której ważnym elementem jest wdrożenie modelu relacyjnego, który między innymi zapewni wzrost trwałych źródeł finansowania w formie osadów na rachunkach bieżących i oszczędnościowych klientów detalicznych oraz z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw zmniejszając znaczenie depozytów terminowych w finansowaniu banku.

Strategia zarządzania ryzykiem płynności określona została w „Strategii Banku”, natomiast podejście Banku do zarządzania ryzykiem określone jest w „Polityce zarządzania ryzykiem płynności”. Przywołane dokumenty definiują poziom apetytu na ryzyko rozumiany jako oczekiwany poziom ekspozycji na ryzyko oraz zakres tolerancji czyli maksymalnych, nieprzekraczalnych poziomów ryzyka.

Działania banku w zakresie zarządzania ryzykiem utraty płynności są zgodne z rekomendacjami i regulacjami ostrożnościowymi Komisji Nadzoru Finansowego i Narodowego Banku Polskiego ale również z rozporządzeniami Unii Europejskiej. Proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku, zarówno za poziomie strategicznym, jak i operacyjnym jest dostosowany do wymagań Rekomendacji P KNF.

Zachowanie płynności bieżącej, krótko-, średnio- i długoterminowej polega na realizacji przez Bank następujących celów:

- utrzymanie pożądanej struktury bilansu,
- finansowanie udzielonych przez Bank kredytów funduszami własnymi i środkami stabilnymi,
- wykorzystywanie niestabilnych pasywów jako źródła finansowania aktywów łatwo zbywalnych,
- zapewnienie szybkiego i łatwego dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania.

Zarządzanie płynnością średnio- i długoterminową należy do kompetencji Zarządu Banku, natomiast za zarządzanie płynnością bieżącą i krótkoterminową odpowiedzialny jest Departament Skarbu. Rolę opiniodawczo-doradczą w procesie zarządzania płynnością sprawuje Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który monitoruje poziom ryzyka płynności na podstawie informacji sporządzanej przez Biuro Ryzyk Rynkowych i Wycen.

Regulacje Banku obejmują również aspekty zarządzania płynnością bieżącą w trakcie dnia.

Do oceny ryzyka płynności monitorowane są:

- nadzorcze normy płynności, w tym wskaźniki LCR (z ang. „liquidity coverage ratio” - wskaźnik pokrycia wypływów netto) oraz NSFR (z ang. „net stable funding ratio” – wskaźnik stabilnego finansowania),

- ustalone wewnętrznie miary niedopasowania zapadalności aktywów i wymagalności, wskaźniki struktury bilansu oraz miary stabilności źródeł finansowania
- wyniki stress testów uwzględniających scenariusze o charakterze kryzysowym odnoszące się do czynników wewnątrzbankowych jak i czynników leżących w sytuacji na rynkach finansowych,

Podstawowe miary, kluczowe miary płynności oraz stopień wykorzystania limitów płynnościowych (w tym przestrzeganie nadzorczych norm płynności oraz wskaźnika LCR) są poddawane codziennemu monitorowaniu i raportowane Zarządowi Banku.

Dla zapewnienia pożądanego poziomu płynności Bank kształtuje strukturę aktywów i pasywów w sposób zgodny z przyjętymi wewnętrznymi limitami oraz zgodnie z rekomendacjami KNF i NBP, w tym celu:

- utrzymuje rezerwy płynności w bezpiecznych, łatwo zbywalnych aktywach rynku finansowego,
- posiada możliwości korzystania z dodatkowych źródeł finansowych w postaci kredytu lombardowego, kredytu technicznego w NBP,
- akcję kredytową finansuje głównie funduszami własnymi oraz stabilną bazą depozytową,
- jest przygotowany operacyjnie do wystąpienia do NBP o udzielenie kredytu refinansowego (okresowo weryfikowana jest kwota dostępnego kredytu)

Skuteczność zarządzania ryzykiem płynności (w tym jego zabezpieczania) oceniana jest na podstawie poziomu wykorzystania przyjętych limitów ograniczających ekspozycję na ryzyko, w tym limitów nadzorczych.

Bank przeprowadza symulacje wytrzymałości Banku na wzmożone wpływy środków (testy warunków skrajnych). Analizy są istotnym elementem w procesie zarządzania aktywami i pasywami. Bank posiada procedurę postępowania w sytuacji zagrażającej istotnym wzrostem ryzyka płynności, tzw. „Procedurę dotyczącą planu awaryjnego utrzymania płynności w Getin Noble Bank S.A. w sytuacjach kryzysowych”.

W ramach Procedury określono m.in. symptomy pogarszania się sytuacji płynnościowej Banku tzw. stany ostrzegawcze i kryzysowe, które mają za zadanie wskazywać z wyprzedzeniem potencjalne zagrożenia. Ich monitoring odbywa się w trybie dziennym. W przypadku wystąpienia sytuacji zagrażającej płynności Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami są informowani o wystąpieniu zagrożenia.

W 2017 roku Bank wskaźnik LCR był utrzymywany na adekwatnym poziomie.

W ciągu okresu sprawozdawczego Bank utrzymywał nadzorcze miary płynności na poziomie wymaganym przez Komisję Nadzoru Finansowego. W tabeli poniżej przedstawiono nadzorcze miary płynności Getin Noble Banku S.A.:

Nadzorcze miary płynności		Wartość minimalna	Wartość na dzień	
			31.12.2017	31.12.2016
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w mln zł)	0,00	4 573	5 647
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	1,68	1,96
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1,00	2,10	2,56
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,21	1,24

Poniżej przedstawiono analizę zobowiązań Banku według umownych terminów wymagalności przed dyskontowaniem:

31.12.2017	Do 1 m-ca tys. zł	Powyżej 1 m-ca do 3 m-cy tys. zł	Powyżej 3 m-cy do 1 roku tys. zł	Powyżej 1 roku do 5 lat tys. zł	Powyżej 5 lat tys. zł	Razem tys. zł
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	381 657	468 785	527 692	109 028	86 214	1 573 376
Pochodne instrumenty finansowe	22 732	35 313	733	184 163	1 951	244 892
Zobowiązania wobec klientów	21 513 009	11 875 606	12 450 473	3 261 672	289 004	49 389 764
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	7 921	431 780	456 422	1 493 864	717 019	3 107 006
Razem zobowiązania finansowe	21 925 319	12 811 484	13 435 320	5 048 727	1 094 188	54 315 038

31.12.2016	Do 1 m-ca tys. zł	Powyżej 1 m-ca do 3 m-cy tys. zł	Powyżej 3 m-cy do 1 roku tys. zł	Powyżej 1 roku do 5 lat tys. zł	Powyżej 5 lat tys. zł	Razem tys. zł
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	103 149	75 230	903 015	1 112 682	100 837	2 294 913
Pochodne instrumenty finansowe	12 591	76 436	271 154	1 298 039	2 441	1 660 661
Zobowiązania wobec klientów	18 989 621	13 855 958	15 379 323	4 389 505	1 434 261	54 048 668
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	5 613	31 900	370 755	2 222 896	409 122	3 040 286
Razem zobowiązania finansowe	19 110 974	14 039 524	16 924 247	9 023 122	1 946 661	61 044 528

Depozyty klientów stanowią podstawowe źródło finansowania działalności kredytowej Banku; wskaźnik relacji kredytów netto do zobowiązań wobec klientów nie przekracza 90%. W ramach stabilnych źródeł finansowania przeważają depozyty klientów detalicznych, natomiast stabilne środki depozytów podmiotów korporacyjnych stanowią uzupełnienie ogólnej bazy stabilnych źródeł finansowania.

4. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe polega na możliwości poniesienia przez bank strat w wyniku zmienności czynników rynkowych, przede wszystkim stóp procentowych, kursów walut oraz cen papierów wartościowych oraz innych, w tym pochodnych instrumentów finansowych. Poprzez stosowaną politykę zarządzania aktywami i pasywami oraz system limitów ryzyka rynkowego bank zmierza do optymalizacji relacji dochodu do ponoszonego ryzyka.

Za zarządzanie ryzykiem rynkowym w skali całego banku odpowiedzialny jest Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Jego rolą jest kreowanie polityki zarządzania aktywami i pasywami, ustanawianie limitów ryzyka oraz monitorowanie ich wykorzystania. Za operacyjne zarządzanie ryzykiem rynkowym odpowiada Departament Skarbu dokonując bieżącego monitorowania pozycji ryzyka i kształtując ich wielkość poprzez zawieranie transakcji na rynku międzybankowym oraz poprzez określanie walutowych kursów wymiany oraz stóp transferowych dla zawieranych transakcji z klientami. Za kontrolę zarządzania ryzykiem rynkowym odpowiada Biuro Ryzyk Rynkowych i Wycen zlokalizowane w pionie zarządzania ryzykiem. Do jego kluczowych zadań należy monitorowanie kluczowych miar ryzyka rynkowego, rozwój metod pomiaru ryzyka oraz rekomendowanie wewnętrznych limitów i norm ostrożnościowych w tym zakresie. Biuro Ryzyk Rynkowych i Wycen przedkłada Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w okresach miesięcznych informację o zarządzaniu ryzykiem rynkowym.

4.1. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe banku wynika z negatywnych dla wyników finansowych banku skutków zmienności kursów walutowych. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest kształtowanie struktury pozycji walutowej banku w celu zminimalizowania wrażliwości na zmienność kursów. Narzędziem do tego celu jest system monitorowania limitów wewnętrznych oraz wynikających z przepisów nadzorczych norm ostrożnościowych. Pozycja walutowa banku wynika z transakcji zawieranych z klientami banku. Bank nie prowadzi pozycji handlowych związanych z ryzykiem walutowym.

Departament Skarbu na bieżąco monitoruje poziom wielkości otwartej pozycji walutowej i reguluje jej wielkość poprzez zawierane na rynku międzybankowym transakcje walutowe. Są to w przeważającej mierze transakcje o charakterze kasowym. Poza nimi bank dokonuje, w ograniczonym wewnętrznych limitami stopniu, transakcji na instrumentach pochodnych. Osobnym zagadnieniem jest zarządzanie ryzykiem walutowym wynikającym z istniejącego portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF i EUR. W tym zakresie zmienność przepływów pieniężnych tych portfeli jest zabezpieczana poprzez portfel transakcji CIRS. Efekt tego zabezpieczenia jest odzwierciedlana w księgach banku z zastosowaniem rachunkowości zabezpieczeń z zachowaniem, niezbędnego w tym zakresie reżimu dopasowania przepływów pieniężnych i ich wyceny.

Analiza ekspozycji Banku na ryzyko walutowe odbywa się w oparciu o stanowiące standard na rynku metody oparte na szacowaniu wpływu zmienności na wynik finansowy oraz na wykorzystanie funduszy własnych banku. Do podstawowych metod w tym zakresie należą:

- pomiar wartości zagrożonej (VaR),
- testy warunków skrajnych (stress testy)
- analiza wielkości pozycji walutowej w stosunku do funduszy własnych i kalkulacja wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka walutowego.

Wielkość ekspozycji banku na ryzyko walutowe oraz obliczanie wymogu kapitałowego niezbędnego do pokrycia ryzyka walutowego jest realizowane codziennie i stanowi element codziennego zestawu informacji zarządczej przekazywanej do kierownictwa banku, w tym do zarządu. Biuro Ryzyka Rynkowego i Wycen przekazuje komplet informacji o kształtowaniu się ryzyka walutowego do Komitetu Zarządzania Aktywami Pasywami. Raport zawiera między innymi informację o wielkości pozycji walutowych Banku w poszczególnych walutach, wielkości miar ryzyka oraz stopnia wykorzystania limitów otwartych pozycji walutowych.

Proces zarządzania i pomiaru ryzyka walutowego jego kontroli i monitorowania jest wsparty szeregiem narzędzi informatycznych, którego kluczowym elementem jest System Analizy Ryzyka Rynkowego i Płynności (SARRP).

Analiza wrażliwości dla ryzyka walutowego

Getin Noble Bank przygotowuje codziennie analizę wrażliwości dla ryzyka walutowego:

VAR (1D, 99,9%)	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Ryzyko walutowe	877	384

Metoda ta oparta jest na modelu wartości zagrożonej (VaR) i polega na badaniu, z 99,9% prawdopodobieństwem, wielkości maksymalnej straty jaką Bank może ponieść jednego dnia z tytułu wyceny pozycji walutowej (w wyniku zmiany kursów walutowych), przy założeniu normalnych warunków rynkowych. Zmienność wykorzystywana w modelu obliczona jest przy zastosowaniu wykładniczo ważonej średniej ruchomej (tzw. EWMA) dziennych względnych zmian kursów walutowych w okresie ostatnich 251 dni roboczych. Szereg czasowy o tej samej długości został zastosowany do wyznaczenia macierzy korelacji pomiędzy poszczególnymi kursami walutowymi. Oczywiście miara VaR nie wyraża absolutnej straty maksymalnej,

na jaką narażony jest Bank. VaR jest miarą określającą poziom ryzyka na dany moment w czasie, odzwierciedlającą pozycję na konkretny moment, które nie muszą odzwierciedlać ryzyka pozycji Banku w innym momencie i jest narzędziem bieżącego zarządzania pozycją walutową.

W 2017 roku średni udział pozycji całkowitej walutowej (suma długich lub suma krótkich pozycji netto na poszczególnych walutach- w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa) w funduszach własnych regulacyjnych Banku wyniósł 0,07% funduszy, natomiast maksymalny udział w 2017 roku wyniósł 0,90% funduszy. W konsekwencji tego stanu rzeczy w ciągu całego roku poziom ryzyka walutowego kształtował się na poziomie niewymagającym utrzymywania kapitału na jego pokrycie.

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych:

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Zaangażowanie walutowe w podziale na rodzaje aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych na dzień 31.12.2017	WALUTA							Razem
	PLN tys. zł	EUR tys. zł	CHF tys. zł	USD tys. zł	GBP tys. zł	JPY tys. zł	Inne tys. zł	
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 990 580	1 308 952	8 222	28 171	5 666	-	-	3 341 591
Należności od banków i instytucji finansowych	8 970	244 764	5 704	3 642	6 933	14 760	3 246	288 019
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	32 623 533	739 933	10 007 787	43 069	4	229 072	1	43 643 399
Pozostałe aktywa	11 728 524	1 086 757	8 702	162 434	10	10	-	12 986 437
Suma aktywów	46 351 607	3 380 406	10 030 415	237 316	12 613	243 842	3 247	60 259 446
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	1 199 232	360 470	56	14	-	-	-	1 559 772
Zobowiązania wobec klientów	45 863 400	1 745 976	177 390	876 610	45 324	651	1 480	48 710 831
Pozostałe zobowiązania	5 639 740	5 074	71	-	-	-	-	5 644 885
Suma zobowiązań	52 702 372	2 111 520	177 517	876 624	45 324	651	1 480	55 915 488
Kapitał własny	4 343 958	-	-	-	-	-	-	4 343 958
Suma zobowiązań i kapitału własnego	57 046 330	2 111 520	177 517	876 624	45 324	651	1 480	60 259 446
ZAANGAŻOWANIE NETTO	10 694 723	(1 268 886)	(9 852 898)	639 308	32 711	(243 191)	(1 767)	-
POZYCJE POZABILANSOWE								
Aktywa	15 123 553	398 125	1 449 406	1 490 501	34 672	61 826	255	18 558 338
Pasywa	4 076 865	1 667 918	11 348 058	851 941	2 209	309 131	465	18 256 587
LUKA	351 965	(907)	(45 754)	(748)	(248)	(4 114)	1 557	301 751

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Zaangażowanie walutowe w podziale na rodzaje aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych na dzień 31.12.2016 (przekształcone)	WALUTA							Razem
	PLN tys. zł	EUR tys. zł	CHF tys. zł	USD tys. zł	GBP tys. zł	JPY tys. zł	Inne tys. zł	
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 142 648	970 423	8 329	25 853	4 940	-	-	3 152 193
Należności od banków i instytucji finansowych	38 601	935 680	5 276	4 643	3 935	3 628	4 787	996 550
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	33 249 864	975 042	12 801 731	64 729	2	318 758	1	47 410 127
Pozostałe aktywa	13 548 519	1 210 542	10 323	192 761	3	3	-	14 962 151
Suma aktywów	48 979 632	4 091 687	12 825 659	287 986	8 880	322 389	4 788	66 521 021
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	2 250 334	3 733	64	17	-	-	-	2 254 148
Zobowiązania wobec klientów	49 925 193	1 865 460	246 778	1 030 410	34 244	310	3 541	53 105 936
Pozostałe zobowiązania	6 384 936	3 570	204	1 053	25	-	42	6 389 830
Suma zobowiązań	58 560 463	1 872 763	247 046	1 031 480	34 269	310	3 583	61 749 914
Kapitał własny	4 771 107	-	-	-	-	-	-	4 771 107
Suma zobowiązań i kapitału własnego	63 331 570	1 872 763	247 046	1 031 480	34 269	310	3 583	66 521 021
ZAANGAŻOWANIE NETTO	14 351 938	(2 218 924)	(12 578 613)	743 494	25 389	(322 079)	(1 205)	-
POZYCJE POZABILANSOWE								
Aktywa	17 618 687	950 067	2 222 868	1 189 453	26 332	71 496	-	22 078 903
Pasywa	4 848 203	3 172 706	14 790 399	446 546	912	386 972	-	23 645 738
LUKA	(1 581 454)	(3 715)	11 082	(587)	31	6 603	1 205	(1 566 835)

4.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko odsetkowe banku wynika z negatywnych dla wyników finansowych banku skutków zmiany rynkowych stóp procentowych. O jego wielkości poza przesądza wielkość otwartych pozycji bilansowych i pozabilansowych wrażliwych na zmiany rynkowych stóp procentowych. Departament Skarbu na bieżąco monitoruje strukturę terminową aktywów i pasywów dokonując jej korekt zgodnie z ustaloną polityką zarządzania ryzykiem stopy procentowej, utrzymując a w ramach ustalonych wewnętrznie norm ostrożnościowych. Podstawowymi narzędziami w tym zakresie są transakcje na papierach wartościowych oraz instrumentach pochodnych.

Bank stosuje stanowiące standard rynkowy metody pomiaru ryzyka stopy procentowej. Podstawowe metody pomiaru tego ryzyka to:

- analiza niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów oraz pozycji w podziale na waluty,
- analiza ryzyka bazowego, ryzyka wrażliwości na zmianę krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta,
- analiza dochodu odsetkowego narażonego na ryzyko (metoda Earnings-at-Risk),
- analizę wartości zagrożonej portfela banku, związanej z wyceną rynkową (metoda VaR)
- testy warunków skrajnych, przedstawiające podatność banku na poniesienie strat w wyniku niekorzystnych zmian warunków rynkowych oraz załamania się kluczowych założeń strategicznych Banku,

Bank stosuje się do wytycznych EBA w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikającym z działalności zaliczonej do portfela niehandlowego opublikowanych w dniu 5 października 2015 roku.

Biuro Ryzyka Rynkowego i Wycen monitoruje parametry ryzyka stopy procentowej i przekazuje komplet informacji o kształtowaniu się ryzyka stopy procentowej do Komitetu Zarządzania Aktywami Pasywami. Raport zawiera między innymi informację o wielkości miar ryzyka oraz stopnia wykorzystania poszczególnych limitów wewnętrznych.

Proces zarządzania i pomiaru ryzyka stopy procentowej jego kontroli i monitorowania jest wsparty szeregiem narzędzi informatycznych, którego kluczowym elementem jest System Analizy Ryzyka Rynkowego i Płynności (SARRP).

Analiza wrażliwości dla ryzyka stopy procentowej

Getin Noble Bank S.A. przygotowuje codziennie analizę wrażliwości dla ryzyka stopy procentowej:

	31.12.2017		31.12.2016	
	EaR (+/- 25 pb) tys. zł	VAR (1D, 99,9%) tys. zł	EaR (+/- 25 pb) tys. zł	VAR (1D, 99,9%) tys. zł
Ryzyko stopy procentowej	5 717	5 493	12 635	20 579

Metoda analizy dochodu odsetkowego narażonego na ryzyko (EaR) polega na szacowaniu potencjalnej zmiany wyniku odsetkowego Banku (wrażliwość wyniku finansowego) w perspektywie najbliższych 12 miesięcy w przypadku zmiany stóp procentowych o 25 punktów bazowych (równoległe przesunięcie krzywej dochodowości). Metoda opiera się na teoretycznym założeniu stałości portfela w całym okresie analitycznym czyli braku ze strony banku jakichkolwiek działań dostosowujących. Jest to więc obraz portfela na dany moment w czasie.

Metoda wartości zagrożonej (VaR) polega na szacowaniu z 99,9% prawdopodobieństwem, wielkości maksymalnej straty jaką Bank może ponieść jednego dnia z tytułu wyceny portfela (pod wpływem zmian stóp procentowych), przy założeniu normalnych warunków rynkowych. Miara ta nie wyraża absolutnej straty maksymalnej, na jaką narażony jest Bank. VaR jest miarą określającą poziom ryzyka na dany moment w czasie i stanowi narzędzie do bieżącego zarządzania ryzykiem odsetkowym. W celu uzupełnienia informacji o możliwej stracie Banku z tytułu niekorzystnych zmian stóp procentowych kwartalnie przeprowadzane są również testy warunków skrajnych dotyczące symulacji wpływu zasadniczych zmian

w rynkowych stopach procentowych oraz strukturze i saldach aktywów i pasywów oraz pozycji pozabilansowych, na poziom ponoszonego przez Bank ryzyka stopy procentowej w zakresie wyniku odsetkowego i wyceny portfela należności/ zobowiązań wrażliwych na ryzyko stopy procentowej.

Bank testuje zmiany struktury należności i zobowiązań Banku poprzez uwzględnienie ryzyka opcji klienta oraz potencjalne zmiany dochodu Banku oraz zmiany wartości ekonomicznej portfela przy założeniu „szokowych” zmian stóp procentowych, przy zmienionej strukturze portfela. W ramach założeń dotyczących zmian stóp procentowych, przyjmuje się następujące warianty:

- przesunięcie równoległe krzywych stóp procentowych o +/- 200 punktów bazowych (tzw. standardowy szok nadzorczy),
- równoległe przesunięcia krzywej dochodowości w oparciu o inne wartości (scenariusze wewnętrzne),
- zmiany kształtu krzywej dochodowości (scenariusze wewnętrzne)

Poniżej zaprezentowano podział aktywów i zobowiązań oraz pozycji pozabilansowych Banku sklasyfikowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku i 2016 roku według kryterium ryzyka stopy procentowej. Wartości bilansowe instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu przedstawiono w podziale na grupy instrumentów utrzymywanych do terminów zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Wartości bilansowe instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu przedstawiono w podziale na grupy instrumentów wg umownych dat przeszacowania oprocentowania.

Bank przy mierzeniu swojej ekspozycji na ryzyko stopy procentowej bierze pod uwagę wpływ założeń dotyczących depozytów o nieokreślonym terminie wymagalności, tj. depozytów bieżących poprzez szacowanie utrzymywanego na tych rachunkach osadu. Szacowanie to odbywa się w oparciu o specyficzne dla tych pozycji bilansu modele.

Pozostałe aktywa i pasywa (w tym m.in. naliczone odsetki, inne aktywa i pasywa nieoprocentowane) zaprezentowano w pozycji aktywów/pasywów nieoprocentowanych.

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Podział aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych wg kryterium ryzyka stopy procentowej na dzień 31.12.2017	do 1 miesiąca tys. zł	powyżej 1 m-ca do 3 m-cy tys. zł	powyżej 3 m-cy do 1 roku tys. zł	powyżej 1 roku do 5 lat tys. zł	powyżej 5 lat tys. zł	aktywa/ pasywa nieoprocent. tys. zł	Razem tys. zł
POZYCJE BILANSOWE							
Kasa, środki w Banku Centralnym	3 131 202					210 389	3 341 591
Należności od banków i instytucji finansowych	288 019						288 019
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22 885 196	18 188 903	1 481 283	826 810	261 207	-	43 643 399
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu i wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	-	-	-	158 491	158 491
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży i utrzymywane do terminu zapadalności	3 371 208	298 183	2 382 579	2 481 925	806 020	139 162	9 479 077
Pozostałe aktywa	-	-	-	-	-	3 348 869	3 348 869
Suma aktywów	29 675 625	18 487 086	3 863 862	3 308 735	1 067 227	3 856 911	60 259 446
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	428 163	1 127 104	4 505				1 559 772
Zobowiązania wobec klientów	21 858 204	11 057 682	10 769 812	4 834 675	190 458		48 710 831
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	242 067	1 151 570	1 262 168	15 690	-	-	2 671 495
Pozostałe zobowiązania	2 411 071					562 319	2 973 390
Suma zobowiązań	24 939 505	13 336 356	12 036 485	4 850 365	190 458	562 319	55 915 488
Kapitał własny	-	-	-	-	-	4 343 958	4 343 958
Suma zobowiązań i kapitału własnego	24 939 505	13 336 356	12 036 485	4 850 365	190 458	4 906 277	60 259 446
LUKA BILANSOWA	4 736 120	5 150 730	(8 172 623)	(1 541 630)	876 769	(1 049 366)	-
POZYCJE POZABILANSOWE							
Transakcje stopy procentowej:							
Należności	4 640 285	7 319 507	1 915 471	380 600	85 423	4 217 052	18 558 338
Zobowiązania	4 624 755	7 080 826	1 829 676	321 602	57 932	4 341 796	18 256 587
LUKA POZABILANSOWA	15 530	238 681	85 795	58 998	27 491	(124 744)	301 751
LUKA RAZEM	4 751 650	5 389 411	(8 086 828)	(1 482 632)	904 260	(1 174 110)	301 751

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Podział aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych wg kryterium ryzyka stopy procentowej na dzień 31.12.2016 (przekształcone)	do 1 miesiąca tys. zł	powyżej 1 m-ca do 3 m-cy tys. zł	powyżej 3 m-cy do 1 roku tys. zł	powyżej 1 roku do 5 lat tys. zł	powyżej 5 lat tys. zł	aktywa/ pasywa nieoprocent. tys. zł	Razem tys. zł
POZYCJE BILANSOWE							
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 972 719	-	-	-	-	179 474	3 152 193
Należności od banków i instytucji finansowych	996 550	-	-	-	-	-	996 550
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25 087 262	20 558 789	1 389 178	302 505	72 393	-	47 410 127
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu i wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	-	-	-	174 383	174 383
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży i utrzymywane do terminu zapadalności	4 727 006	160 677	1 319 839	4 857 742	711 927	128 577	11 905 768
Pozostałe aktywa	-	-	-	-	-	2 882 000	2 882 000
Suma aktywów	33 783 537	20 719 466	2 709 017	5 160 247	784 320	3 364 434	66 521 021
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	209 898	2 005 175	39 075	-	-	-	2 254 148
Zobowiązania wobec klientów	20 740 152	12 791 929	13 306 116	5 370 483	897 256	-	53 105 936
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	211 804	1 175 778	1 199 432	17 922	-	-	2 604 936
Pozostałe zobowiązania	1 878 243	-	-	-	-	1 906 651	3 784 894
Suma zobowiązań	23 040 097	15 972 882	14 544 623	5 388 405	897 256	1 906 651	61 749 914
Kapitał własny	-	-	-	-	-	4 771 107	4 771 107
Suma zobowiązań i kapitału własnego	23 040 097	15 972 882	14 544 623	5 388 405	897 256	6 677 758	66 521 021
ŁUKA BILANSOWA	10 743 440	4 746 584	(11 835 606)	(228 158)	(112 936)	(3 313 324)	-
POZYCJE POZABILANSOWE							
Transakcje stopy procentowej:							
Należności	4 634 583	8 078 387	1 825 951	1 234 802	153 283	6 151 897	22 078 903
Zobowiązania	5 379 107	9 005 702	1 850 957	1 259 827	46 844	6 103 301	23 645 738
ŁUKA POZABILANSOWA	(744 524)	(927 315)	(25 006)	(25 025)	106 439	48 596	(1 566 835)
ŁUKA RAZEM	9 998 916	3 819 269	(11 860 612)	(253 183)	(6 497)	(3 264 728)	(1 566 835)

5. Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi

Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

W momencie początkowego ujęcia pochodne instrumenty finansowe zwykle nie posiadają żadnej bądź posiadają znikomą wartość rynkową. Wynika to z tego, że instrumenty pochodne nie wymagają żadnej inwestycji początkowej netto, bądź wymagają tylko niewielkiej początkowej inwestycji netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych.

Instrumenty pochodne uzyskują dodatnią lub ujemną wartość wraz ze zmianami określonej stopy procentowej, ceny papieru wartościowego, ceny towaru, kursu wymiany waluty obcej, indeksu ceny, klasyfikacji kredytowej lub indeksu kredytowego czy też innego parametru rynkowego. W wyniku tych zmian posiadane instrumenty pochodne stają się bardziej lub mniej korzystne od instrumentów o takim samym rezydualnym okresie zapadalności dostępnych w danym momencie na rynku.

Ryzyko kredytowe związane z kontraktami pochodnymi stanowi potencjalny koszt zawarcia nowego kontraktu na warunkach pierwotnych w przypadku, gdy druga strona uczestnicząca w pierwotnym kontrakcie nie spełni swojego obowiązku. Do oceny wielkości potencjalnego kosztu zastąpienia Bank wykorzystuje takie same metody jak do oceny ponoszonego ryzyka rynkowego.

Kontrolując poziom podejmowanego ryzyka kredytowego Bank dokonuje oceny pozostałych uczestników kontraktów wykorzystując takie same metody, jak przy decyzjach kredytowych.

Bank zawiera transakcje dotyczące instrumentów pochodnych z bankami krajowymi i zagranicznymi. Transakcje zawierane są w ramach limitów kredytowych przyznanych poszczególnym instytucjom.

Bank ustala, na podstawie przyjętej procedury oceny sytuacji finansowej banków, limity maksymalnego zaangażowania dla banków. W ramach tych limitów ustalone są granice procentowe zaangażowania dla poszczególnych rodzajów transakcji.

6. Rachunkowość zabezpieczeń

Bank dokonuje zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty CHF i EUR wydzielonym portfelem jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczających CIRS float-to-fixed CHF/PLN i EUR/PLN oraz zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla portfela depozytów w PLN wydzielonym z rzeczywistych transakcji CIRS portfelem jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczających IRS fixed-to-float. W trakcie okresu zabezpieczenia Bank dokonuje pomiarów efektywności powiązania zabezpieczającego. Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykazywana jest w kapitale z aktualizacji wyceny w wielkości, w jakiej zabezpieczenie jest efektywne. Nieefektywna część zabezpieczenia ujmowana jest w rachunku zysków i strat.

Część efektywna zgromadzona w kapitale z aktualizacji wyceny po dacie redesygnacji powiązania zabezpieczającego podlega stopniowej reklasyfikacji według opracowanego przez Bank harmonogramu do rachunku zysków i strat w okresie do wygaśnięcia pierwotnego portfela. Wartość efektywnej zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających zaprezentowana w kapitale z aktualizacji wyceny na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi -64 820 tys. zł. Przepływy pieniężne z tytułu pozycji zabezpieczanej będą realizowane w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 22 listopada 2021 roku tj. do daty zapadalności najdłuższej transakcji CIRS.

Poniżej przedstawiono zapadalność transakcji zabezpieczających CIRS (w wartości nominalnej) według stanu na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku:

	31.12.2017	
	Należności tys. zł	Zobowiązania tys. zł
Zapadalność transakcji zabezpieczających CIRS:		
do 1 miesiąca	352 635	356 720
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	856 170	891 800
od 3 miesięcy do 1 roku	954 750	886 313
od 1 roku do 5 lat	9 739 681	9 417 408
Razem transakcje zabezpieczające CIRS	11 903 236	11 552 241

	31.12.2016	
	Należności tys. zł	Zobowiązania tys. zł
Zapadalność transakcji zabezpieczających CIRS:		
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	319 596	391 144
od 3 miesięcy do 1 roku	2 562 105	2 799 764
od 1 roku do 5 lat	10 511 971	11 811 400
Razem transakcje zabezpieczające CIRS	13 393 672	15 002 308

Poniższa tabela prezentuje wartość godziwą instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych według stanu na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku. Jako wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego podano wartość wyceny bilansowej.

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
CIRS - wycena dodatnia	473 381	2 348
CIRS - wycena ujemna	(223 636)	(1 598 926)

Zmiana wartości godziwej zabezpieczeń przepływów pieniężnych odnoszona na kapitał własny została przedstawiona poniżej:

	01.01.2017- 31.12.2017 tys. zł	01.01.2016- 31.12.2016 tys. zł
Skumulowane całkowite dochody na początek okresu (brutto)	(116 805)	(131 549)
Zyski/(straty) na instrumencie zabezpieczającym	2 011 838	(274 881)
Kwota przeniesiona w okresie z całkowitych dochodów do rachunku zysków i strat, w tym:	(1 975 058)	289 625
przychody odsetkowe	(247 986)	(242 979)
zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	(1 727 072)	532 604
Skumulowane całkowite dochody na koniec okresu (brutto)	(80 025)	(116 805)
Efekt podatkowy	15 205	22 194
Skumulowane całkowite dochody na koniec okresu (netto)	(64 820)	(94 611)
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(8 076)	(6 736)
Wpływ w okresie na całkowite dochody (brutto)	36 780	14 744
Podatek odroczone z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(6 988)	(2 801)
Wpływ w okresie na całkowite dochody (netto)	29 792	11 943

Bank stosuje zabezpieczenia portfelowe wartości godziwej depozytów złotych opartych na stałej stopie procentowej przed ryzykiem zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka zmiany referencyjnej stopy procentowej WIBOR. Instrumentem zabezpieczającym w tego rodzaju zabezpieczeniach portfelowych jest całość lub część portfela instrumentów pochodnych typu IRS. Bank wyznacza powiązania zabezpieczające na podstawie analizy wrażliwości wartości godziwej zabezpieczanego portfela depozytów oraz portfela instrumentów zabezpieczających na ryzyko zmiany referencyjnej stopy procentowej WIBOR. Analiza ta oparta jest o miary „BPV” oraz „duration”. Efektywność powiązania zabezpieczającego jest mierzona z częstotliwością miesięczną.

Wartość godziwa transakcji IRS wyznaczonych na instrumenty zabezpieczające w ramach zabezpieczeń wartości godziwej depozytów złotych o stałym oprocentowaniu przed ryzykiem stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku została zaprezentowana w poniższej tabeli:

	31.12.2017 tys. zł	31.12.2016 tys. zł
Wartość godziwa transakcji IRS stanowiących instrumenty zabezpieczające w ramach zabezpieczeń wartości godziwej depozytów od klientów indywidualnych przed ryzykiem stopy procentowej	8 929	10 552

W trakcie okresu sprawozdawczego Bank rozpoznał następujące kwoty z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej:

	01.01.2017 - 31.12.2017		01.01.2016 - 31.12.2016	
	Na instrumencie zabezpieczającym tys. zł	Na pozycji zabezpieczanej - związane z zabezpieczanym ryzykiem tys. zł	Na instrumencie zabezpieczającym tys. zł	Na pozycji zabezpieczanej - związane z zabezpieczanym ryzykiem tys. zł
Zyski			-	696
Straty	1 622	394	2 660	-
Razem	1 622	394	2 660	696

Od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 roku Bank rozpoznał amortyzację zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej w kwocie 456 tys. zł oraz za okres od 1 stycznia 2016 do 1 grudnia 2016 roku w kwocie 1 391 tys. zł

7. Zarządzanie kapitałem

Nadrzędnym celem strategii zarządzania kapitałem w Banku jest posiadanie przez Bank odpowiedniego poziomu kapitału zabezpieczającego podejmowane ryzyko. Getin Noble Bank S.A. dostosowuje poziom kapitału własnego do profilu, skali i złożoności ryzyka występującego w jego działalności. W zakresie poziomu utrzymywanego kapitału oraz rachunku adekwatności kapitałowej Bank stosuje się do obowiązujących regulacji prawnych oraz wyznaczonych celów strategicznych. W zakresie preferowanej struktury kapitału, Getin Noble Bank zakłada posiadanie struktury z przeważającym udziałem funduszy podstawowych (Tier1), co ma istotne znaczenie w zakresie spełnienia wymogów określonych w *Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR)*.

Miernikiem adekwatności kapitałowej jest współczynnik wypłacalności, który wyraża stosunek funduszy własnych (po obligatoryjnych pomniejszeniach) do sumy aktywów i pozycji pozabilansowych ważonych ryzykiem. Współczynnik

wypłacalności przypisuje aktywom i pozycjom pozabilansowym wagi procentowe według m.in. stopnia ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, walutowego czy stopy procentowej.

Getin Noble Bank S.A. w zakresie preferowanej struktury kapitału Getin Noble Bank S.A. zakłada posiadanie struktury z przeważającym udziałem funduszy podstawowych (Tier1), co ma istotne znaczenie w zakresie spełnienia wymogów określonych w *Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR)*.

Wysokość obowiązujących banki wymogów kapitałowych wyznaczają następujące składowe:

- minimalne wartości współczynników kapitałowych na poziomie regulacyjnym Filara I, tj. dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) poziom 8%, dla współczynnika kapitału Tier1 (T1) poziom 6% oraz dla współczynnika kapitału podstawowego Tier1 (CET1) poziom 4,5%,
- dodatkowe domiary kapitałowe, tzw. add-on, które dotyczą Filara II,
- wymóg połączonego bufora – określonego w Ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku obowiązujące Getin Noble Bank S.A. wskaźniki kapitałowe wynosiły dla Banku:

- wskaźnik adekwatności kapitałowej dla Tier1 (T 1): 8,79%,
- łączny wskaźnik adekwatności kapitałowej (TCR): 11,22%.

Wymagana na koniec 2017 roku wysokość współczynników kapitałowych uwzględnia:

- indywidualne dodatkowe wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych Banku na pokrycie ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych; na podstawie indywidualnego zalecenia KNF dla Getin Noble Banku S.A. z listopada 2017 roku, Bank zobowiązany jest utrzymywać dodatkowy wymóg kapitałowy na poziomie 1,72 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego oraz 1,29 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier1,
- bufor zabezpieczający na poziomie 1,25 p.p. w zakresie współczynnika kapitałowego opartego o kapitał Tier1 (CET1) oraz łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) – wynikający z przepisów *Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym*,
- bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia CRR - Komisja Nadzoru Finansowego na podstawie przeprowadzonej oceny zgodnie z art. 39 ust. 1 *Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym* nałożyła na Getin Noble Bank S.A. na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej.

Getin Noble Bank S.A. na koniec 2017 roku uzyskał wskaźniki adekwatności kapitałowej spełniające minima wskazane powyżej:

WSPÓŁCZYNNIKI KAPITAŁOWE BANK	31.12.2017		Poziom powyżej wymogu p.p.
	Wymóg połączonego bufora	Wykonanie	
Współczynnik kapitału Tier 1	8,79%	9,38%	0,59
łączny współczynnik kapitałowy	11,22%	12,43%	1,21

Po uwzględnieniu dodatkowych rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie utrzymywania obowiązującego do dnia 31 grudnia 2017 roku tzw. „bufora dywidendowego” w wysokości odpowiednio 3% (Tier1) oraz 4% (TCR) zalecany poziom wskaźników kapitałowych na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił dla Banku:

- wskaźnik adekwatności kapitałowej dla Tier1 (T1): 11,79%,
- łączny wskaźnik adekwatności kapitałowej (TCR): 15,22%.

Bank nie spełniał na dzień 31 grudnia 2017 roku zalecanych przez KNF wymogów zarówno w ujęciu jednostkowym jak i skonsolidowanym, co spowodowane było zaimplikowaniem w IV kwartale 2017 roku wprowadzonych zmian regulacyjnych związanych z:

- wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 maja 2017 roku dot. wyższych 150% wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach,
- rekomendacją KNF z dnia 24 października 2017 roku w zakresie emitowanych obligacji podporządkowanych, aby minimalna wartość nominalna jednej obligacji podporządkowanej wynosiła co najmniej 400 tys. zł.

Bank zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym przygotował i wystąpił do KNF z wnioskiem o zatwierdzenie Planu Ochrony Kapitału.

Plan określa dodatkowe działania w stosunku do wskazanych w PPN, jakie Bank zamierza podjąć w celu zwiększenia funduszy własnych do poziomu zapewniającego pokrycie wymogów połączonego bufora kapitałowego; opierają się one na dwóch kluczowych założeniach zgodnych z koncepcją przyjętą w PPN tj.: optymalizacji bieżących wyników, przy jednoczesnej minimalizacji okresu niespełniania wymogów kapitałowych oraz koncentracji na budowie bazy kapitałowej w oparciu o fundusze najwyższej jakości (Tier 1). Plan zakłada osiągnięcie minimalnych poziomów połączonego bufora kapitałowego do końca 2019 roku.

8. Współczynnik kapitałowy

Współczynnik kapitałowy na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku został wyliczony zgodnie z *Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR)*.

Proces implementacji zapisów Rozporządzenia CRR do przepisów prawa polskiego zakończył się 1 listopada 2015 roku – po wejściu w życie zmian do Ustawy Prawo bankowe oraz nowej Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

	31.12.2017	31.12.2016 (przekształcone)
	tys. zł	tys. zł
Kapitał Tier 1	4 090 529	4 626 444
Kapitał Tier 2	1 329 687	1 363 985
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	5 420 216	5 990 429
CAŁKOWITY WYMÓG KAPITAŁOWY	3 488 263	3 181 719
WSPÓŁCZYNNIKI KAPITAŁOWE		
Współczynnik kapitału Tier 1	9,4	11,7
Łączny współczynnik kapitałowy	12,4	15,1

Wprowadzone w IV kwartale 2017 roku zmiany regulacyjne związane z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 maja 2017 roku dot. wyższych 150% wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach oraz rekomendacją KNF z dnia 24 października 2017 roku w zakresie emisji obligacji

podporządkowanych o wartości nominalnej co najmniej 400 tys. zł. wpłynęły negatywnie na poziom adekwatności kapitałowej Banku, w efekcie czego zmianie uległa część założeń uwzględnionych przez Bank w PPN.

Mając to na uwadze Bank, zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym w styczniu 2018 roku przygotował i wystąpił do KNF z wnioskiem o zatwierdzenie Planu Ochrony Kapitału.

Plan określa dodatkowe działania w stosunku do wskazanych w PPN, jakie Bank zamierza podjąć w celu zwiększenia funduszy własnych do poziomu zapewniającego pokrycie wymogów połączonego bufora kapitałowego; opierają się one na dwóch kluczowych założeniach zgodnych z koncepcją przyjętą w PPN tj.: optymalizacji bieżących wyników, przy jednoczesnej minimalizacji okresu niespełniania wymogów kapitałowych oraz koncentracji na budowie bazy kapitałowej w oparciu o fundusze najwyższej jakości (Tier 1).

Zarówno na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku w portfelu Banku nie było należności, które kwalifikowałyby się jako należności przekraczające limity koncentracji, w związku z tym ryzyko koncentracji oceniane jest przez Bank jako nieistotne.

9. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności jest rozumiane jako zagrożenie poniesienia negatywnych skutków w wyniku nieprzestrzegania w działalności Banku przepisów prawa (w szczególności ustaw, rozporządzeń, uchwał), regulacji wewnętrznych, bądź przyjętych wewnętrznie standardów, zasad lub kodeksów postępowania.

W roku 2017 r. Bank podjął działania mające na celu dostosowanie do nowych zasad zgodności określonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz.U.2017.637) oraz Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach (Dz.Urz.KNF.2017.7).

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje: identyfikację ryzyka, ocenę ryzyka, monitorowanie i kontrolę ryzyka oraz raportowanie o ryzyku.

W procesie identyfikacji ryzyka braku zgodności Bank przeprowadza bieżące analizy obowiązujących przepisów prawa, regulacji ostrożnościowych, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania oraz gromadzi informacje o występujących przypadkach braku zgodności i przyczynach ich wystąpienia. Dokonując oceny ryzyka Bank określa charakter i potencjalną skalę strat finansowych lub sankcji prawnych. Monitorowanie ryzyka braku zgodności polega na systematycznym obserwowaniu i śledzeniu zmian poziomu ryzyka braku zgodności, a także skuteczności stosowanych metod ograniczania tego ryzyka. Proces kontroli i ograniczania ryzyka braku zgodności w Banku obejmuje: działania zapobiegające występowaniu braku zgodności i naruszeń, eliminowanie zidentyfikowanych przypadków braku zgodności oraz minimalizację skutków ich wystąpienia i obejmuje aspekty: prewencyjny (tj. ograniczanie ryzyka poprzez wprowadzenie rozwiązań i elementów zapewniających zgodność) oraz łagodzący (tj. zarządzanie ryzykiem po identyfikacji przypadku wystąpienia braku zgodności w celu złagodzenia negatywnych skutków wystąpienia ryzyka). Raportowanie w szczególności obejmuje wyniki identyfikacji, w tym wyniki monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych zapewniających zgodność wraz ze zidentyfikowanymi nieprawidłowościami, oraz oceny ryzyka braku zgodności, informacje nt. przypadków braku zgodności oraz najważniejsze zmiany otoczenia regulacyjnego. Odbiorcami raportów są Komitet Ryzyka Operacyjnego, Jakości i Procesów, Prezes Zarządu, Zarząd Banku, Komitet Audytu i Rada Nadzorcza Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank uwzględnia ryzyko wynikające z działalności prowadzonej przez podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Getin Noble Bank S.A.

GETIN NOBLE BANK S.A.

Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(dane w tys. zł)

Podpisy Członków Zarządu Getin Noble Banku S.A.:

Artur Klimczak
Prezes Zarządu

Jerzy Pruski
Wiceprezes Zarządu

Karol Karolkiewicz
Członek Zarządu

Maciej Kleczkiewicz
Członek Zarządu

Marcin Kuksinowicz
Członek Zarządu

Marcin Romanowski
Członek Zarządu

Maciej Szczechura
Członek Zarządu

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych:

Beata Kisielewska
Dyrektor Departamentu Rachunkowości

Warszawa, 23 kwietnia 2018 roku